

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра фінансів, банківської справи та страхування

ДОПУСТИТИ ДО ЗАХИСТУ

Завідувач кафедри

_____ Антипенко Н.В.

«___» _____ 2020 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

(ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА)

**ЗДОБУВАЧА ВИЩОЇ ОСВІТИ
ОС МАГІСТР**

**Тема: «Шляхи підвищення фінансової стійкості авіаційного
підприємства»**

Виконав: Бондар Андрій Олегович

Керівник: д.е.н., професор Чернявська Олена Валеріївна

Консультанти з окремих розділів пояснювальної записки:

перший розділ — д.е.н., професор Чернявська Олена Валеріївна

другий розділ — д.е.н., професор Чернявська Олена Валеріївна

третій розділ — д.е.н., професор Чернявська Олена Валеріївна

Нормоконтролер: д.е.н., професор Чернявська Олена Валеріївна

Київ 2020

НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра фінансів, банківської справи та страхування
Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
Освітньо-професійна програма «Фінанси і кредит»

ЗАТВЕРДЖУЮ
завідувач кафедри
_____ Антипенко Н.В.
«05» жовтня 2020 р.

ЗАВДАННЯ на виконання кваліфікаційної роботи

студента Бондара Андрія Олеговича
(прізвище, ім'я, по батькові в родовому відмінку)

1. Тема кваліфікаційної роботи «Шляхи підвищення фінансової стійкості авіаційного підприємства» затверджена наказом ректора від «15» жовтня 2020 р. № 1996/ст.

2. Термін виконання роботи: з 05.10.2020 р. по 27.12.2020 р.

3. Вихідні дані до роботи: нормативно-правова база, дані Державного комітету статистики, фінансово-господарська звітність ПАТ «Мотор Січ».

4. Зміст пояснювальної записки: РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ АВІАЦІЙНОГО ПІДПРИЄМСТВА; РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ПАТ «Мотор Січ»; РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ АВІАЦІЙНОГО ПІДПРИЄМСТВА

5. Перелік обов'язково графічного (ілюстративного) матеріалу: ЛИСТ 1. Наукові підходи до трактування поняття «фінансова стійкість»; ЛИСТ 2. Основні фінансово-економічні показники АТ «Мотор Січ»; ЛИСТ 3. Динаміка виручки та чистого прибутку АТ «Мотор Січ»; ЛИСТ 4. Показники ефективності використання основних засобів АТ «Мотор Січ»; ЛИСТ 5. Показники рентабельності АТ «Мотор Січ»; ЛИСТ 6. Показники ліквідності АТ «Мотор Січ»; ЛИСТ 7. Аналіз показників фінансової стійкості АТ «Мотор Січ»; ЛИСТ 8. Динаміка показників фінансової стійкості АТ «Мотор Січ»; ЛИСТ 9. Заходи для зміцнення фінансової стійкості; ЛИСТ 10. Прогнози фінансової стійкості АТ «Мотор Січ».

6. Календарний план-графік

№ пор.	Завдання	Термін виконання	Відмітка про виконання
1	Написання першого розділу кваліфікаційної роботи та надання його керівнику	05.10.2020 р.- 25.10.2020 р.	Виконано
2	Написання та оформлення матеріалів другого розділу кваліфікаційної роботи і надання його керівнику	26.10.2020 р.- 15.11.2020 р.	Виконано
3	Написання та оформлення матеріалів третього розділу кваліфікаційної роботи і надання його керівнику	16.11.2020 р.- 06.12.2020 р.	Виконано
4	1. Узгодження кваліфікаційної роботи з науковим керівником. 2. Проходження нормоконтролю та попереднього захисту кваліфікаційної роботи. 3. Отримання рецензії та відгуку на кваліфікаційну роботу. 4. Підготовка виступу	07.12.2020 р.- 11.12.2020 р.	Виконано
5	1. Переплетення кваліфікаційної роботи. 2. Подання кваліфікаційної роботи та супровідних документів секретарю ЕК. 3. Проходження перевірки на академічну доброчесність	12.12.2020 р.- 17.12.2020 р.	Виконано

7. Консультанти з окремих розділів

РОЗДІЛ	КОНСУЛЬТАНТ (посада, ПІБ)	ПІДПИС, ДАТА	
		ЗАВДАННЯ ВИДАВ	ЗАВДАННЯ ПРИЙНЯВ
РОЗДІЛ 1	д.е.н., професор Чернявська Олена Валеріївна		
РОЗДІЛ 2	д.е.н., професор Чернявська Олена Валеріївна		
РОЗДІЛ 3	д.е.н., професор Чернявська Олена Валеріївна		

8. Дата видачі завдання: «05» жовтня 2020 р.

Керівник кваліфікаційної роботи _____
(підпис керівника)

Чернявська О.В.
(П.І.П/б)

Завдання прийняв до виконання _____
(підпис здобувача)

Бондар А.О.
(П.І.П/б)

РЕФЕРАТ

Пояснювальна записка до кваліфікаційної роботи «Шляхи підвищення фінансової стійкості авіаційного підприємства»: 120 сторінок, 13 рисунків, 26 таблиць, 98 використаних джерел.

Метою кваліфікаційної роботи є дослідження теоретичних та практичних основ підвищення фінансової стійкості авіаційного підприємства.

Об'єктом дослідження є фінансовий стан ПАТ «Мотор Січ».

Предметом дослідження є шляхи підвищення фінансової стійкості підприємства.

Методи дослідження – загальнонаукові методи, а саме: аналіз, синтез, діалектичний метод, індукція, дедукція, порівняння, наукове узагальнення; економіко-логічні методи: групування та середніх величин, логічний та системний методи, вибіркове спостереження, економічне моделювання, ряди динаміки, методи детермінованого факторного аналізу та інші.

Дослідження проведено на підставі даних Державного комітету статистики, фінансової звітності ПАТ «Мотор Січ», наукових видань, літератури, журналів, наукових вісників.

Результати кваліфікаційної роботи можуть бути використані в подальших наукових дослідженнях та практичній діяльності суб'єкта господарювання.

ЗМІСТ

ВСТУП	6
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ АВІАЦІЙНОГО ПІДПРИЄМСТВА	10
1.1. Поняття та сутність фінансової стійкості	10
1.2. Методи оцінка та аналізу фінансової стійкості	19
1.3. Фактори, що впливають на фінансову стійкість авіаційного підприємства	36
Висновки до першого розділу	50
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ПАТ «МОТОР СІЧ»	52
2.1. Загальна характеристика діяльності ПАТ «Мотор Січ»	52
2.2. Аналіз фінансового стану	59
2.3. Оцінка фінансової стійкості та ліквідності	77
Висновки до другого розділу	85
РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ АВІАЦІЙНОГО ПІДПРИЄМСТВА	87
3.1. Напрямки підвищення фінансової стійкості авіаційного підприємства	87
3.2. Економічне обґрунтування запропонованих заходів	98
Висновки до третього розділу	107
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ	109
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	113
ДОДАТКИ	123

ВСТУП

Актуальність. Однією з основних характеристик фінансового становища підприємства є фінансова стійкість, яка свідчить про ефективне управління фінансовими ресурсами і відображає фінансову незалежність організації від зовнішніх інвесторів і кредиторів. На сучасному етапі розвитку економічних відносин управління фінансовою стійкістю має важливе значення для підтримки платоспроможності, ліквідності та, відповідно, конкурентоспроможності підприємства. Пояснюється це тим, що розвиток ринкових відносин, глобалізація та нестабільність економіки сприяють прагненню керівництва забезпечити безпеку і стійкість розвитку свого підприємства. Фінансово стійке підприємство є більш інвестиційно привабливим, надійним для партнерів, клієнтів і постачальників, а також сприяє розвитку економіки країни.

Забезпечення фінансової стійкості будь-якої комерційної організації є найважливішим завданням її менеджменту. Фінансовий стан організації можна визнати стійким, якщо при несприятливих змінах зовнішнього середовища вона зберігає здатність нормально функціонувати, своєчасно і повністю виконувати свої зобов'язання за розрахунками з персоналом, постачальниками, банками, по платежах до бюджету і позабюджетні фонди і при цьому виконувати свої поточні плани і стратегічні програми.

Сталий фінансовий стан впливає на виконуваність виробничих планів і забезпеченість потреб випуску продукції потрібними ресурсами. Нестійкий фінансовий стан може призвести до неплатоспроможності господарюючого суб'єкта, відсутності у нього коштів для розвитку, а також до значних фінансових втрат. Саме від фінансової стійкості залежать ризик банкрутства підприємства та його стабільність при змінах ринкової кон'юнктури.

Фінансові можливості організації практично завжди обмежені. Завдання забезпечення фінансової стійкості полягає в тому, щоб ці обмеження не перевищували допустимих меж. У той же час необхідно дотримуватися обов'язкове у фінансовому плануванні вимог обачності, формування резервів на випадок виникнення непередбачених обставин, які могли б привести до втрати фінансової стійкості.

В даний час навіть великі і успішні компанії відчують потребу у формуванні та ефективному функціонуванні нової системи управління на мікроекономічному рівні, орієнтованої на зростання власного капіталу при забезпеченні цільового рівня фінансової стійкості в умовах нестабільного зовнішнього середовища. У зв'язку з цим проблема формування і функціонування системи управління фінансовою стійкістю є сьогодні надзвичайно актуальною для російських підприємств.

Щодо підприємств реального сектора економіки ця проблема набуває ще більшого значення у зв'язку з низкою особливостей їх діяльності. До цих особливостей, зокрема, відносяться складне організаційне пристрій; наявність великого обсягу товарно-матеріальних запасів; тривалий виробничий цикл; висока фондомісткість; значна вартість інвестицій в оновлення основних фондів і, як наслідок, високий рівень залучення позикових коштів і ін. Наявність легко застосовних на практиці інструментів управління фінансовою стійкістю, інтегрованих в загальну систему фінансового менеджменту на підприємстві, сприяє підвищенню ефективності його функціонування як відкритої соціально-економічної системи, яка взаємодіє із зовнішнім середовищем.

Актуальність представленої теми полягає в тому, що в умовах економічної кризи, найважливішим завданням є забезпечення фінансової стійкості авіаційних підприємств. Її можна визнати, якщо при несприятливих змінах зовнішнього середовища, воно продовжує функціонувати згідно з установленими нормами, в повному обсязі і своєчасно виконувати зобов'язання перед своїм персоналом, постачальниками, кредиторами,

бюджетними та позабюджетними фондovими організаціями, а також виконувати поточні плани і намічені програми за своїм розвитком і розширенню.

Питання управління фінансовою стійкістю підприємств досліджувались в роботах Е. Альтмана, І. О. Бланка, О. І. Барановського, Ф. Ф. Бутинця, О. Г. Білої, О.М. Волкової, Л. А. Лахтіонової, Є. В. Мниха, О. В. Павловської, Н.О. Русак, В. А. Русак, Г. В. Савицької, В. К. Савчука, О. О. Терещенка, В.В. Чепурко, А. Д. Шеремета та інших учених.

Теоретико-методологічні питання фінансової стійкості отримали значний розвиток і в працях таких економістів, як: М.С. Абрютіна, І.Т. Балабанов, Є. Брігхем, Дж. Ван Хорн, А. Грачов, В.В. Ковальов, Н.А. Крейнина, Р.С. Сайфулін, А.Г. Стоянова, Н.А. Федотова, А.Д. Шеремет.

Метою написання кваліфікаційної роботи є дослідження теоретичних та практичних основ підвищення фінансової стійкості авіаційного підприємства. Для досягнення мети кваліфікаційної роботи будуть виконані такі завдання:

- розглянуто поняття та сутність фінансової стійкості;
- визначено методи оцінка та аналізу фінансової стійкості;
- виявлено фактори, що впливають на фінансову стійкість авіаційного підприємства;
- наведена загальна характеристика діяльності ПАТ «Мотор Січ»;
- виконаний аналіз фінансового стану;
- проведена оцінка фінансової стійкості та ліквідності;
- розглянуті напрямки підвищення фінансової стійкості авіаційного підприємства;
- проведено економічне обґрунтування запропонованих заходів.

Об'єктом дослідження є фінансовий стан ПАТ «Мотор Січ». Предметом дослідження є шляхи підвищення фінансової стійкості підприємства.

Інформаційна база роботи включає: нормативно-правові акти, статистичні матеріали, праці провідних і зарубіжних авторів, присвячені

проблемі фінансової стійкості підприємств, фінансову звітність підприємства ПАТ «Мотор Січ» за 2017-2019 р.р.

Методи дослідження:

- теоретичні: аналіз літератури, узагальнення, моделювання, проектування, схематизація;
- емпіричні: спостереження, опитування, збір інформації, порівняльний аналіз, графічний метод, економіко-статистичний аналіз, моделювання та узагальнення.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (98 найменувань) та 5 додатків. Робота містить 26 таблиць, 13 рисунків. Загальний обсяг роботи становить 120 сторінки.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ АВІАЦІЙНОГО ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Поняття та сутність фінансової стійкості

Сучасні організації живуть в епоху нестабільності макроекономічних умов, високої конкурентної боротьби, постійного вдосконалення технологій і продуктів. Запорукою виживання і розвитку в подібних умовах служить досягнення не тільки позитивного фінансового результату у вигляді чистого прибутку, що, безумовно, важливо, але і забезпечення економічної безпеки і фінансової стійкості.

Для того щоб найбільш повно і всебічно розкрити сутність фінансової стійкості і дати їй визначення звернемося до існуючих думок різних авторів. Одна зі складностей при забезпеченні фінансової стійкості в організації - складність і неоднозначність трактування, в сучасній літературі немає єдиного підходу до визначення поняття «фінансова стійкість», немає єдиної методики оцінки та аналізу. Розглянемо підходи різних авторів до трактування поняття «фінансова стійкість підприємства» в табл.1.1.

Таблиця 1.1

Підходи до трактування поняття «фінансова стійкість підприємства» різними науковцями

Автор	Поняття	Ключові слова
1	2	3
М.Я. Коробов ¹	«Фінансова стійкість – це явище, коли параметри діяльності підприємства відповідають нормативним показникам (критеріям) фінансового стану підприємства. На фінансову стійкість впливає рентабельність. Незадовільним фінансовим станом є коли прибуток компанії знижується, воно збиткове,	Позитивна характеристика фінансового стану

¹ [35] Коробов М. Я. Фінансово – економічний аналіз діяльності підприємств / М. Я. Коробов. – К.: Знання, 2012. – 294 с.

Продовження табл.1.1

1	2	3
	малорентабельне»	
К. Друрі ²	«Фінансова стабільність підприємства – поняття, яке слід оцінювати через його фінансову незалежність, що пов’язана із загальною структурою підприємства, ступенем залежності від зовнішніх джерел фінансування».	Фінансова незалежність
І.О. Бланк ³	Фінансова стійкість – характеристика стабільного фінансового стану підприємства, що забезпечується високою часткою власного капіталу в загальній сумі використовуваних фінансових ресурсів	Стабільність фінансового стану
Г.В. Савицька ⁴	«Здатність підприємства функціонувати та розвиватися, зберігаючи рівновагу власних активів та пасивів в умовах мінливого внутрішнього та зовнішнього середовища, з метою підпримання платоспроможності та інвестиційної привабливості враховуючи допустимий рівень ризику».	Здатність функціонувати та розвиватися, зберігати рівновагу своїх активів та пасивів
А.В. Лісовий ⁵	«Дослідження здатності мобілізувати фінансові ресурси та використання їх у напрямі, який забезпечить економічне зростання».	Здатність мобілізувати фінансові ресурси
Л.О. Ващенко ⁶	«Це один із фінансових станів підприємства, що стає можливим лише за наявності конкретних видів, кількості та якості ресурсів, які є необхідними та достатніми для досягнення поставленої мети».	Фінансовий стан, що є необхідним та достатнім для досягнення мети
Т.М. Белікова ⁷	«Це відсутність дебіторських і кредиторських заборгованостей, своєчасний розрахунок за своїми зобов’язаннями та використання виключно власних коштів для примноження активів установи».	Відсутність заборгованостей
О.М. Тридід ⁸	«Відмінними рисами визначення цього поняття від наявних є врахування руху капіталу; зважування на необхідність та достатність адаптації фінансово стійкого підприємства до простору і часу».	Врахування руху капіталу. Адаптація до простору і часу

² Друрі К. Виробничий і управлінський облік / К. Друрі. - М.: ЮНІТИ, 2010. - 476 с.

³ Бланк І.А. Фінансова стратегія підприємства / І. А. Бланк. - К.: Ельга, Ніка-Центр, 2004. - 720 с.

⁴ Савицька Г.В. Економічний аналіз діяльності підприємств. / Г.В. Савицька. - К.: Знання, 2014. - 654 с.

⁵ Лісовий А.В. Аналіз фінансових ресурсів як базис формування фінансового потенціалу / А.В. Лісовий, І.І. Чуницька // Бізнес Навігатор. – 2010. – Спецвип. 21. – С. 96-101

⁶ Ващенко Л.О. Інформаційне та методичне забезпечення аналізу фінансового стану підприємств : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.06.04 – бухгалтерський облік, аналіз та аудит / Л.О. Ващенко; Державна академія статистики, обліку та аудиту Держкомстату України, 2005. – 20 с.

⁷ Белікова Т.В. Оцінка фінансового стану підприємств побутового обслуговування: автореф. дис. канд. екон. наук: спец. 08.07.05 «Економіка торгівлі та послуг»; Харківський державний університет харчування та торгівлі, 2006. 20 с.

⁸ Тридід О.М. Оцінювання фінансової стійкості підприємства : монографія / О.М. Тридід, К.В. Орехова. – К.: Вид-во Університету БС НБ України, 2010. – 143 с.

З таблиці 1.1 бачимо, що не всі автори викладають свою формулювання поняття «фінансова стійкість». Більшість з них представляють фінансову стійкість вужче, ніж варто було б, висловлюючи фінансову стійкість одним або двома показниками. Таким чином, існує два основних підходи до визначення фінансової стійкості підприємства:

- перший підхід - це визначення фінансової стійкості у вузькому сенсі, полягає в оптимальному співвідношенні між видами активів підприємства (оборотним і необоротні активи з урахуванням їх внутрішньої структури) і джерелами їх фінансування (власними і позиковими засобами);
- другий підхід - розгляд фінансової стійкості в широкому сенсі, як багатовимірне економічне явище, що містить у собі сукупність різних аспектів діяльності організації таких як фінансових, економічних, організаційних, техніко-технологічних.⁹

У сучасній економічній літературі можна знайти визначення «фінансової стійкості» як «можливість забезпечення зростання ділової активності компанії при збереженні платоспроможності в умовах допустимого рівня фінансового ризику»¹⁰, «здатність забезпечувати нормальними джерелами формування основні та оборотні виробничі фонди»¹¹, як «стабільне перевищення доходів над витратами»¹² а також як «здатність економічного суб'єкта підтримувати цільову структуру джерел фінансування, таких як

⁹ Гаврилко Т.О. Фінансова стійкість авіаційних підприємств: сутність і чинники впливу / Т.О. Гаврилко // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія економічні науки. - №24. – 2017. – С.65-68

¹⁰ Зеліско І. М. Управління фінансовою санацією підприємства : навчальний посібник. / І. М. Зеліско. - К. : ЦП «КОМПРИНТ», 2016. - 320 с.

¹¹ Єпіфанова І.Ю. Управління стійким розвитком вітчизняних підприємств в умовах глобалізації/ І.Ю. Єпіфанова // Науковий вісник Національного університету біоресурсів та природокористування України. – 2011. – № 168. – Ч. 1. – С. 216–219.

¹² Гаврилко Т.О. Фінансова стійкість авіаційних підприємств: сутність і чинники впливу / Т.О. Гаврилко // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія економічні науки. - №24. – 2017. – С.65-68

власний капітал, позиковий капітал і кредиторська заборгованість»¹³.

Проаналізувавши визначення фінансової стійкості, надані науковцями, можемо зробити висновки, що фінансово стійким є те підприємство, яке має високий рівень платоспроможності, воно може відповідати за своїми зобов'язаннями; підприємство має високий рівень кредитоспроможності - може оплачувати їх в строк; має високу рентабельність, тобто високий прибуток щодо витрат; та має високу ліквідність, тобто наскільки швидко активи можуть перетворюватися в грошову масу.

Сутність фінансової стійкості визначається ефективним формуванням, розподілом і використанням фінансових ресурсів. При цьому форми прояву фінансової стійкості можуть бути різні. Однією з форм зовнішнього прояву фінансової стійкості організації є її платоспроможність, тобто здатність своєчасно виконувати всі свої платіжні зобов'язання, що впливають з торгових, кредитних і інших операцій платіжного характеру і ліквідність.¹⁴

Тож, фінансова стійкість реалізується здатністю підприємства функціонувати і розвиватися, зберігати рівновагу своїх активів і пасивів в змінюється внутрішньому та зовнішньому середовищі, що забезпечує платоспроможність і інвестиційну привабливість підприємства в межах допустимого ризику.

Стабільна фінансова система здатна ефективно розподіляти ресурси, оцінювати і управляти фінансовими ризиками, підтримувати рівень зайнятості на рівні, близькому до природного рівня економіки, і усувати відносні коливання цін на реальні або фінансові активи, які будуть впливати на стабільність грошової маси або рівень зайнятості. Фінансова система знаходиться в діапазоні стабільності, коли вона розсіює фінансові дисбаланси, які виникають ендегенно або в результаті значних

¹³ Лищенко М.О. Аналіз фінансової стійкості підприємства як елементу забезпечення фінансової стабільності роботи підприємства. Вісник Черкаського університету. Серія: Економічні науки. 2018. № 2. С. 49–56.

¹⁴ Белялов Т.Е., Олійник А.В. Фінансова стійкість підприємства та шляхи її зміцнення. Інтернаука. Серія «Економічні науки». 2016. № 12 (22). С. 22–26.

несприятливих і непередбачених подій. Що стосується стабільності, система буде поглинати шоки, перш за все, за допомогою механізмів самокорекції, запобігаючи негативному впливу несприятливих подій на реальну економіку або інші фінансові системи. Фінансова стабільність має першорядне значення для економічного зростання, так як більшість операцій в реальній економіці відбуваються через фінансову систему¹⁵.

Сутнісне значення фінансової стійкості найкраще ілюструється її відсутністю в періоди фінансової нестабільності. Протягом цих періодів банки неохоче фінансують прибуткові проекти, ціни на активи надмірно відхиляються від їх внутрішньої вартості, і платежі можуть не приходити вчасно. Значна нестабільність може призвести до банкрутства, гіперінфляції або обвалу фондового ринку. Це може серйозно підірвати довіру до фінансово-економічної системи країни¹⁶. Безліч господарських операцій, які відбуваються кожен день, є як би «порушником спокою» певного стану фінансової стійкості, наслідком переходу від одного типу стійкості в інший.

Знання граничних меж зміни джерел засобів для покриття вкладень капіталу в основні фонди чи виробничі витрати дають можливість генерувати такі потоки господарських операцій, що призводять до поліпшення фінансової стійкості організації, до її підвищення. В цьому ракурсі, при дослідженні фінансової стійкості, визначається відокремлений поняття «платоспроможності», що не ототожнюється з фінансовою стійкістю. Платоспроможність тут є невід'ємною частиною фінансової стійкості, її зовнішньою ознакою.

Часто науковці путають визначення фінансової стійкості та платоспроможності. Якщо платоспроможність виступає як зовнішній прояв

¹⁵ Базецька Г. І. Фінанси підприємства: планування та управління у виробничій сфері / Г. І. Базецька, Л. Г. Суботовська, Ю. В. Ткаченко; Харк. нац. акад. міськ. госп-ва. - Х. : ХНАМГ, 2012. - 292 с.

¹⁶ Кужелюк А.В Економіко-математичне моделювання як інструмент прогнозування фінансової стійкості підприємства/ А.В. Кужелюк, О.В. Маркус//Економіко-математичне моделювання як інструмент прогнозування фінансової стійкості підприємства.- 2018.- №1. - С. 681-684.

фінансового стану організації, то фінансова стійкість є внутрішньою стороною, що відображає збалансованість товарних і грошових потоків, витрат і доходів, коштів і джерел їх формування.¹⁷

Розглянемо характеристики фінансової стійкості в розумінні Савицької Г.В. Спочатку автор пропонує нам звернутися до поняття фінансового стану підприємства. Фінансовий стан підприємства - це складна економічна категорія, що відображає на певний момент часу здатність суб'єкта господарювання фінансувати свою діяльність, і вчасно розраховуватися за зобов'язаннями, зберігаючи при цьому інвестиційну привабливість.¹⁸

Протягом всього існування підприємства відбувається безперервний процес звернення його капіталу, змінюється структура фінансових активів і джерел їх формування, і як наслідок, фінансовий стан підприємства. Воно може бути як стійким, стабільним, так і нестійким, передкризовим або навіть знаходитися в стані кризи і банкрутства. Про стійкому або нестійкому фінансовому становищі компанії може говорити його здатність виробляти платежі, реагувати на зовнішніх і внутрішніх агресорів, балансувати на ринку в умовах жорстокої конкуренції, підтримувати платоспроможність в непередбачених обставин.

Поточна платоспроможність організації проявляється як її зовнішнє фінансове становище, в той час як фінансова стійкість демонструє внутрішню сторону організації, забезпечуючи її платоспроможність в тривалій перспективі, основою для якої служить збалансованість активів і пасивів організації, а так само доходів і витрат, і позитивних і негативних грошових потоків. На рис.1.1 продемонстрований взаємозв'язок платоспроможності та фінансової стійкості організації.¹⁹

¹⁷ Ковтуненко Ю.В. Методичні основи аналізу фінансового стану промислового підприємства / Ю.В. Ковтуненко / Економіка. Фінанси. Право. – 2016. – № 8/2. – С. 40-41.

¹⁸ Савицька Г.В. Економічний аналіз діяльності підприємств. / Г.В. Савицька. - К.: Знання, 2014. - 654 с.

¹⁹ Слободян Н.Г. Аналіз і прогнозування фінансової стійкості підприємства в сучасних умовах: методологія і практика. Економічний аналіз. 2014. Т. 18. № 2. С. 239–245.

Рис. 1.1. Взаємозв'язок платоспроможності та фінансової стійкості організації²⁰²¹

Недостатня фінансова стабільність може привести до неспроможності організацій, нестачі коштів для фінансування поточної або інвестиційної діяльності, до банкрутства і надмірної - буде перешкоджати розвитку, що призведе до появи надлишкових резервів і резервів, збільшення часу обороту капіталу, скорочення прибутку [93].

Фінансовий аналіз дозволяє обґрунтувати параметри такої стійкості. Однак такий аналіз не тільки дає можливість судити про стан підприємства на даний момент, але він служить основою, необхідною передумовою для розробки стратегічних рішень, що визначають перспективи розвитку фірми. При проведенні аналізу важливо визначити раціональність існуючого співвідношення боргу і власного капіталу, оскільки у кожного виду фінансування є свої переваги і недоліки, які слід ретельно розглянути.²²

Стабільне та стійке фінансове становище підприємства залежить від результатів його роботи в ході операційної, інвестиційної та фінансової діяльності. Якщо поставлені плани і завдання виконуються, не дивлячись на

²⁰ Савицька Г.В. Економічний аналіз діяльності підприємств. / Г.В. Савицька. - К.: Знання, 2014. - 654 с.

²¹ Тридід О.М. Оцінювання фінансової стійкості підприємства : монографія / О.М. Тридід, К.В. Орехова. – К. : Вид-во Університету БС НБ України, 2010. – 143 с.

²² Гапак Н.М., Капштан С.А. Особливості визначення фінансової стійкості підприємства / Н.М. Гапак, С.А. Капштан // Науковий вісник Ужгородського університету. - Серія «Економіка». – 2016. - Випуск 1 (42). - С. 191-196

постійно мінливу економічну середу, то це позитивним чином позначається на фінансовому становищі підприємства. Якщо ж, навпаки, в результаті спаду обсягів виробництва і продажів відбувається підвищення собівартості товарів і послуг, зменшення прибутку, то, як наслідок негайно погіршується фінансова ситуація на підприємстві і впаде рівень його платоспроможності.

Отже, стійкий фінансовий стан організації - підсумок грамотного фінансового, правового та економічного управління всім комплексом чинників, так чи інакше впливають на результати господарської діяльності підприємства.²³

У той же час, коли підприємства підтримує оптимальний рівень фінансової стійкості, це дозволяє йому позитивно впливати на виконання виробничих планів і забезпечення виробництва всіма необхідними ресурсами. Тому, якщо розглядати фінансову стійкість як частина господарської діяльності підприємства, то варто сказати, що вона повинна бути орієнтована на забезпечення планомірних надходжень і фінансово грамотне витрачання грошових ресурсів, дотримання економічного і фінансового планування, досягнення раціональних пропорцій власного і позикового капіталу і ефективність його використання.²⁴

Управління фінансовою стійкістю організацій необхідне для їх успішного функціонування, незважаючи на вплив безлічі різноманітних чинників, що мають зовнішню і внутрішню природу, в цьому і в майбутньому перетворюється в одну з пріоритетних завдань.²⁵ Під функціями суб'єкта управління фінансовою стійкістю розуміються види діяльності в управлінні, що відокремилися в процесі спеціалізації управлінської праці.

²³ Білоконь Т.М. Санація підприємств: Організаційно-економічний механізм: [монографія] / Т.М. Білоконь, Л.М. Несен. – Вінниця: ВНТУ, 2016. – 152 с.

²⁴ Гапак Н.М., Капштан С.А. Особливості визначення фінансової стійкості підприємства / Н.М. Гапак, С.А. Капштан // Науковий вісник Ужгородського університету. - Серія «Економіка». – 2016. - Випуск 1 (42). - С. 191-196

²⁵ Біла О. Г. Фінанси підприємств : навчальний посібник / О. Г. Біла. - К. : Алерта, 2017.- 186 с.

До них відносяться:

- аналіз і оцінка, які проводиться за допомогою абсолютних (характеризують стан запасів і забезпеченість їх джерелами фінансування) і відносних (характеризують ступінь незалежності організації від зовнішніх джерел фінансування) показників;
- планування - наукове і практичне обґрунтування ходу розвитку і визначення напрямків досягнення поставлених перед організацією цілей за допомогою складання бюджетів;
- організація як функція управління реалізується в створенні системи управління фінансовою стійкістю організації, тобто структури органів управління, і закріпленні її статусу в відповідних положеннях, посадових інструкціях;
- координація означає забезпечення єдності дій між структурними підрозділами організації і складовими її механізми фінансування;
- мотивація - функція управління, що встановлює зв'язок трудової активності працівників із задоволенням їх матеріальних потреб.
- контроль за реалізацією прийнятих управлінських рішень в галузі управління фінансовою стійкістю; визначення даної функції передбачає створення системи внутрішнього контролю та аудиту, визначення системи контрольованих показників.²⁶

Отже, фінансова стабільність (стійкість) - це стан, в якому фінансова система, тобто ключові фінансові ринки і фінансові інститути, стійка до економічних потрясінь і здатна безперешкодно виконувати свої основні функції: акумулює, регулюючу, розподільчу і контрольну.²⁷

²⁶ Біляк Ю. В. Основні загрози фінансовій безпеці корпоративних підприємств / Ю. В. Біляк // Агросвіт. - 2017. - № 12. - С. 20-30.

²⁷ Гапак Н.М., Капштан С.А. Особливості визначення фінансової стійкості підприємства / Н.М. Гапак, С.А. Капштан // Науковий вісник Ужгородського університету. - Серія «Економіка». - 2016. - Випуск 1 (42). - С. 191-196

1.2. Методи оцінки та аналізу фінансової стійкості

Фінансова стійкість важлива не тільки на макрорівні, але й на рівні окремих організацій - сьогодні стійкість фінансового стану організації, як окремого економічного суб'єкта, визначає фінансове становище економіки країни в цілому. Значення оцінки фінансової стійкості підприємства в цілому складається з його значення для кожного елемента системи, даний взаємозв'язок представлений на рис.1.2.

Багатогранність поняття «фінансова стійкість» сформувала множинність методик і підходів до її оцінки. Так, Н. П. Любушин виділяє:

- традиційний підхід,
- ресурсний підхід,
- ресурсно-управлінський підхід,
- підхід на основі множинного дискримінантного аналізу, на основі теорії нечітких множин,
- підхід, що поєднує інші спеціальні методи і моделі розрахунку.²⁸

Перші три підходи ґрунтуються на використанні коефіцієнтного методу, який, не дивлячись на спроби розширити методологічні прийоми фінансового аналізу, продовжує залишатися найбільш поширеним і застосовуваним, оскільки, як висловився Л. А. Бернстайн, «аналіз коефіцієнтів може виявити умови і тренди, які не можна виявити, розглядаючи індивідуальні компоненти коефіцієнта».²⁹

До традиційного автор відносить підхід, який використовує показники, що характеризують активи господарюючого суб'єкта, джерела їх формування

²⁸ Любушин, Н. П. Аналіз фінансово-економічної діяльності підприємства [Текст]: навч. посібник для вузів / Н. П. Любушин, В. Б. Лещева, В. Г. Дьякова; під ред. проф. Н. П. Любушина. - М.: ЮНИТИ-ДАНА, 1999. - 471 с.

²⁹ Бернстайн, Л. А. Аналіз фінансової звітності: теорія, практика та інтерпретація: пров. з англ. / Л. А. Бернстайн; науч. ред. І. І. Єлісєєва. - М.: Фінанси і статистика, 1996. - 684 с.

та інші сторони фінансово-господарської діяльності без угруповання за певною ознакою, причому основним інформаційним джерелом аналізу виступає фінансова звітність організації.³⁰

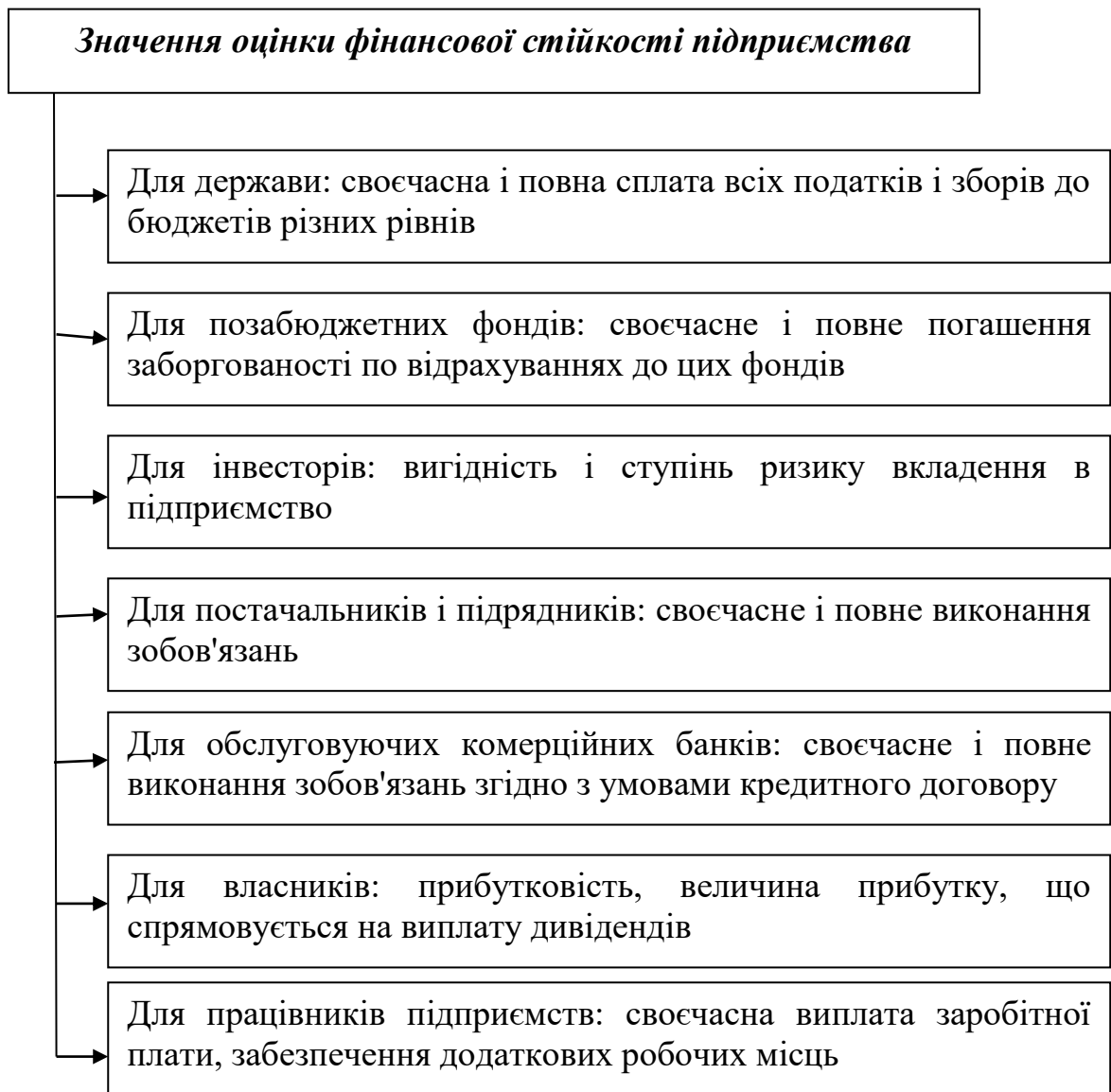

Рис.1.2. Значення оцінки фінансової стійкості підприємства³¹

Крім фінансових коефіцієнтів, традиційний підхід широко використовує аналіз абсолютних величин, що знаходить відображення в роботах багатьох

³⁰ Лишенко М.О. Аналіз фінансової стійкості підприємства як елементу забезпечення фінансової стабільності роботи підприємства. Вісник Черкаського університету. Серія: Економічні науки. 2018. № 2. С. 49–56.

³¹ Барнгольц С.Б. Методологія економічного аналізу діяльності господарюючого суб'єкта: навчальний посібник / С.Б.Барнгольц, М.В.Мельнік. - М.: Фінанси і статистика, 2003. - 240 с.

авторів, серед яких А. Д. Шеремет, Ю. О. Дорошенко, Д. А. Ендовицький, М. І. Баканов, В. В. Ковальов та ін. Незважаючи на безліч фінансових коефіцієнтів, що застосовуються в рамках традиційного підходу, їх набір і методика розрахунку порівняно загальна у багатьох авторів, хоч і є особливості і відмінності.³²³³

Алгоритм оцінки фінансової стійкості на основі ресурсного підходу відображений на рис.1.3.³⁴³⁵³⁶

Ресурсний підхід знаходить відображення в роботах таких дослідників як М. В. Мельник, С. Б. Барнгольц, В. П. Копняєв і стверджує, що як в цілому тип економічного розвитку виробництва, так і фінансова стійкість зокрема визначаються поєднанням споживаних ресурсів, ефективністю їх використання і динамікою обсягу виробництва і реалізації. Ресурсний підхід припускає, що наявність і зростання частки екстенсивних чинників у виробничому процесі приводить до зниження фінансової стійкості господарюючих суб'єктів.^{37 38}

Економіко-управлінська наука розробила ряд класичних методів підвищення ефективності оперативного управління, одним з яких є метод золотого перетину (або золоті пропорції), згідно з яким для забезпечення структурної стійкості системи необхідно встановити певні співвідношення

³² Ковальов А.І., Аналіз фінансового стану підприємства. - 2 вид., Переб., Доп. / А.І. Ковальов, В.П. Привалов. - М.: Центр економіки і маркетингу, 2002. - 188 с.

³³ Шеремет А.Д. Методика фінансового аналізу діяльності комерційних організацій / А.Д. Шеремет, Е.В. Негашев. - 2-е изд., Перераб. і доп. - М.: ИНФРА-М, 2008. - 208 с.

³⁴ Барнгольц С.Б. Методологія економічного аналізу діяльності господарюючого суб'єкта: навчальний посібник / С.Б.Барнгольц, М.В.Мельнік. - М.: Фінанси і статистика, 2003. - 240 с.

³⁵ Лісовий А.В. Аналіз фінансових ресурсів як базис формування фінансового потенціалу / А.В. Лісовий, І.І. Чуницька // Бізнес Навігатор. – 2010. – Спецвип. 21. – С. 96-101

³⁶ Смолева Т.М. Сучасні методи оцінки кредитоспроможності позичальників банками України / Т.М. Смолева // Финансы, учет, банки. – 2014. – № 1. – С. 241–245

³⁷ Барнгольц С.Б. Методологія економічного аналізу діяльності господарюючого суб'єкта: навчальний посібник / С.Б.Барнгольц, М.В.Мельнік. - М.: Фінанси і статистика, 2003. - 240 с.

³⁸ Мельник В. І. Основні аспекти використання сучасної концепції стратегічного управління фінансовою діяльністю підприємства / В. І. Мельник // Економіка розвитку. – 2004. – №3 (31). – С.104-106.

між основними її показниками. Відповідно до цієї теорії, стійкість системи настає в діапазоні від 33,3% до 66,6%.

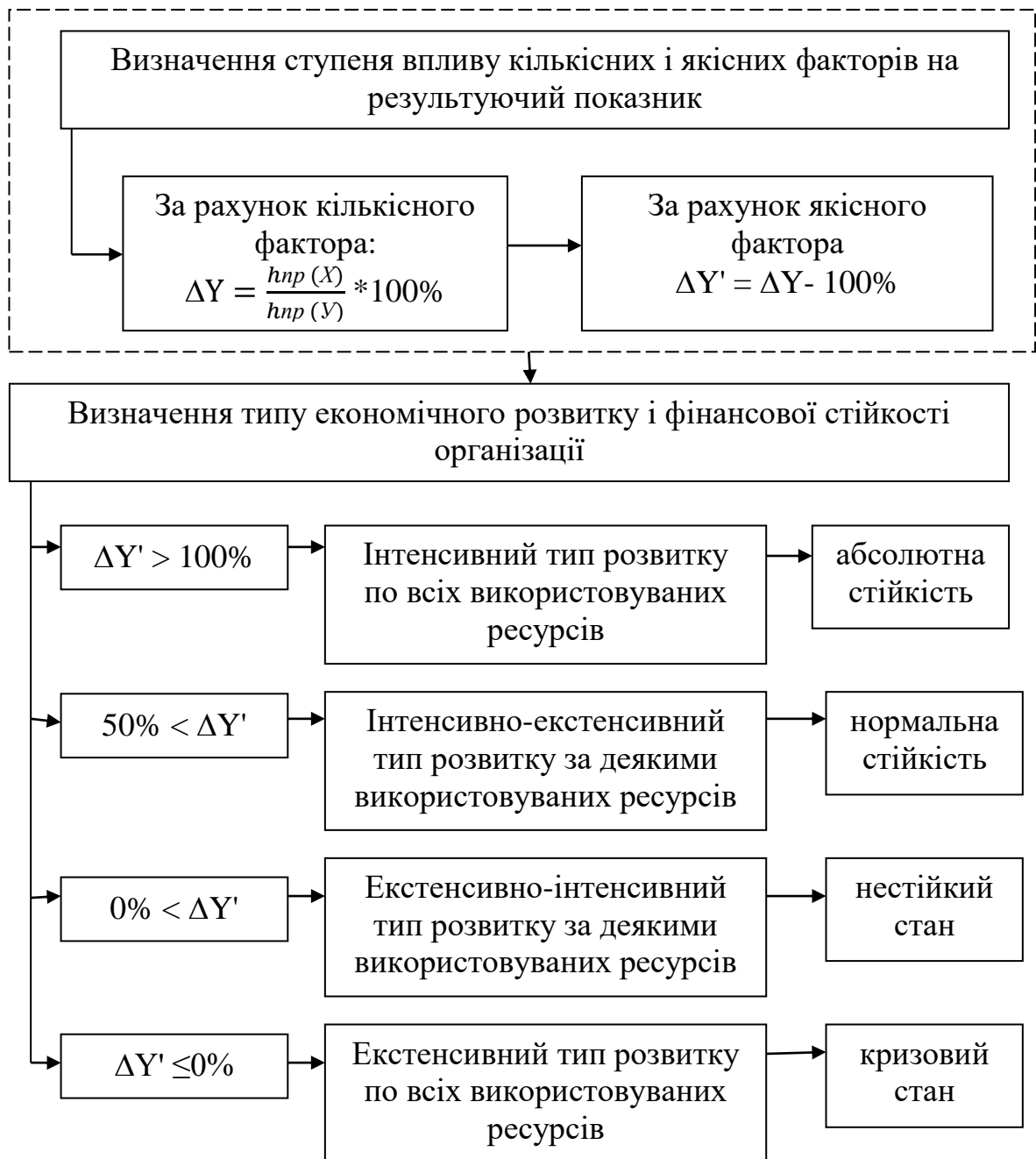

Рис.1.3. Алгоритм оцінки фінансової стійкості на основі ресурсного підходу ³⁹

³⁹ Барнгольц С.Б. Методологія економічного аналізу діяльності господарюючого суб'єкта: навчальний посібник / С.Б.Барнгольц, М.В.Мельнік. - М.: Фінанси і статистика, 2003. - 240 с.

Ресурсно-управлінський підхід вказує на те, що фінансовий стан організації визначається не тільки ресурсною забезпеченістю, але і якістю менеджменту, низький рівень якого може привести до втрати стійкості навіть компанії з самого початку високим потенціалом. У зв'язку з цим при його нарощуванні повинна враховуватися динаміка управлінських витрат, співвіднесених з обсягом випуску, що знаходить відображення в наступній нерівності^[4041]:

$$\frac{\Delta P^P}{\Delta t} > \frac{\Delta N^P}{\Delta t} > \frac{\Delta S}{\Delta t} \text{ за умови } \frac{\Delta S^{\text{кер}}}{\Delta t} \leq \frac{\Delta S^{\text{пв}}}{\Delta t}, \quad (1.1)$$

де $\frac{\Delta S^{\text{кер}}}{\Delta t}$ – темп зростання управлінських витрат;

$\frac{\Delta S^{\text{пв}}}{\Delta t}$ – темп зростання прямих витрат на ресурси.

Підхід на основі дискримінантного аналізу активно розвивався в роботах Е. Альтмана⁴², О. П. Зайцевої⁴³, Р. Таффлера⁴⁴, Г. Спрінгейта⁴⁵, Р. Лиса, Д. Фулмера⁴⁶, Г. Г. Кадикова, Р. С. Сайфуліна, А. В. Колишкіна, О.О. Терещенко⁴⁷ та інших. Ключова ідея даного підходу полягає в тому, що діагностувати можливу втрату фінансової стійкості можна на основі

⁴⁰ Білик М. Д. Фінансовий аналіз: Навч. посіб. / М. Д. Білик [та ін.]. – К. : Київський національний економічний університет. – 2005. – 592 с.

⁴¹ Лісовий А.В. Аналіз фінансових ресурсів як базис формування фінансового потенціалу / А.В. Лісовий, І.І. Чуницька // Бізнес Навігатор. – 2010. – Спецвип. 21. – С. 96-101

⁴² Altman E. I. Modeling credit risk for SMEs: Evidence from the US market / E. I. Altman, G. Sabato // Abacus. – 2006. – № 19(6). – P. 716-723.

⁴³ Зайцева О.П. Антикризове управління підприємством: теорія і практика: навчальний посібник / Н. А. Зайцева. - М.: Міжнародна академія оцінки і консалтингу, 2004. - 179 с.

⁴⁴ Аналіз фінансового стану підприємства // Оцінка ймовірності банкрутства // Модель Таффлера і Тішоу [Електронний ресурс]. - Режим доступу: 4. http://afdanalyse.ru/publ/finansovyj_analiz/1/bankrot_taffler/13-1-0-37

⁴⁵ Springate, Gordon L.V. «Predicting the Possibility of Failure in a Canadian Firm» / Gordon LV Springate // Unpublished M.B.A. Research Project, Simon Fraser University, January 1978. - 200 p.

⁴⁶ Fulmer J.G. Jr. Bankruptcy Classification Model for Small Firms / JG Jr. Fulmer, J.E. Moon, T. A. Gavin, M.J. Erwin // Journal of commercial Bank Lending. - 1984.

⁴⁷ Терещенко О.О. Оцінка кредитних ризиків: відповідність новацій НБУ міжнародній практиці// Вісник НБУ. – 2012. - №9. – С.4 -8.

зіставлення даних кризових компаній з даними, що успішно розвиваються з метою виявлення не тільки ключових факторів, що впливають, але і сили їх впливу.

Моделі прогнозування банкрутства, побудовані на основі даного підходу, стали дуже популярні, хоч слід визнати суперечливість одержуваних з їх допомогою результатів. Складність застосування даного підходу полягає в тому, що для отримання більш точних результатів необхідно постійно коригувати значення вагових коефіцієнтів факторів впливу з урахуванням рівня технічного розвитку виробництва, організаційно-правової форми та виду економічної діяльності господарюючого суб'єкта, особливостей і рівня розвиненості ринків конкретної держави тощо. В іншому випадку, практична значущість даних моделей для суб'єктів вітчизняного підприємництва знижуватиметься.

Підхід на основі теорії нечітких множин є одним з наймолодших та знаходиться в активному розвитку, він дозволяє визначити ступінь ймовірності визначення рівня фінансової стійкості. Для кожного *i*-го показника будується межа нечітких підмножин (абсолютна, нормальна стійкість, нестійкий, кризовий і гранично кризовий фінансовий стан), після чого проводиться оцінка поточного рівня аналізованого показника, будується класифікація рівня показника по підмножини і визначаються числа, за допомогою яких проводиться оцінка фінансової стійкості.⁴⁸

Оскільки з розглянутих підходів найбільш поширеним є традиційний (або класичний), вважаємо за необхідне докладніше зупинитися на його методичній специфіці.

В рамках класичного підходу реалізується досить різноманітний набір методів і прийомів аналізу, серед яких найбільш широкого поширення набули логічні методи (порівняння, елімінування, статистичні та балансові

⁴⁸ Лишенко М.О. Аналіз фінансової стійкості підприємства як елементу забезпечення фінансової стабільності роботи підприємства. Вісник Черкаського університету. Серія: Економічні науки. 2018. № 2. С. 49–56.

методи та інші), часто визначаються як традиційні або базові. Разом з цим, до сих пір відсутній єдиний підхід до їх класифікації, що ускладнює алгоритмізацію аналітичних процедур. Так, за Г.В. Савицькою, всю множинність методів класичного підходу можна об'єднати в дві групи:

- логічні (включають метод порівняння, відносних і середніх величин, графічного і табличного представлення даних, угруповання, балансовий і евристичні методи);
- детермінованого факторного аналізу (включає інтегральний і індексний метод, метод ланцюгової підстановки, абсолютних і відносних різниць, логарифмування і пропорційного розподілу).⁴⁹

В рамках другого напрямку проводиться діагностичний аналіз ймовірності банкрутства, при цьому досліджується чутливість фінансової стійкості до зміни окремих факторів (платоспроможності, величини зобов'язань і т.д.) із застосуванням стохастичних або детермінованих моделей оцінки, що дозволяють вивести узагальнюючий показник фінансової стійкості. Отриманий показник порівнюється з нормативним значенням або нормативним інтервалом.⁵⁰

Третій підхід передбачає аналіз фінансової стійкості на основі вивчення даних бухгалтерського балансу, використовуючи алгоритми, розроблені такими вітчизняними дослідниками як В.В. Ковальов⁵¹, Л.Т. Гіляровський⁵², А.Д. Шеремет⁵³, Л.В. Донцова⁵⁴, Г.В. Савицька⁵⁵, Н.С. Пласкова і інші. У більшості досліджень основним індикатором фінансової стійкості виступає

⁴⁹ Савицька Г.В. Економічний аналіз діяльності підприємств. / Г.В. Савицька. - К.: Знання, 2014. - 654 с.

⁵⁰ Ковальов А.І., Аналіз фінансового стану підприємства. - 2 вид., Перемо., Доп. / А.І. Ковальов, В.П. Привалов. - М.: Центр економіки і маркетингу, 2002. - 188 с.

⁵¹ той самий

⁵² Гіляровський Л.Т., Вехорева А.А. Аналіз і оцінка фінансової стійкості комерційного підприємства. - СПб.: Пітер, 2003. - 256с.

⁵³ Шеремет А.Д. Методика фінансового аналізу діяльності комерційних організацій / А.Д. Шеремет, Е.В. Негашев. - 2-е изд., Перераб. і доп. - М.: ИНФРА-М, 2008. - 208 с.

⁵⁴ Фінансова стійкість і платоспроможність підприємства / В.А. Уманець, Л.В. Донцова // Культура народів Причорномор'я. - 2011. - № 197, Т. 2. - С. 78-80.

⁵⁵ Савицька Г.В. Економічний аналіз діяльності підприємств. / Г.В. Савицька. - К.: Знання, 2014. - 654 с.

величина власних оборотних коштів, яка бере участь в розрахунку більшості абсолютних і відносних показників фінансової стійкості.

Узагальнений підхід до оцінки фінансової стійкості організації, що об'єднує різні напрямки фінансового аналізу, був представлений в роботі Е. Хелферт, де пропонується розглядати фінансову стійкість не тільки як внутрішній фінансовий потенціал організації, сформований сформованою структурою капіталу, майна і зобов'язань, а й як результат впливу зовнішнього середовища, що визначає позицію господарюючого суб'єкта в галузі. Такий підхід, на думку автора, дозволить керівникам компаній розробляти матрицю альтернативних стратегій забезпечення фінансової стійкості.⁵⁶

Розгляд впливу середовища на фінансову стійкість організацій міститься в роботах багатьох дослідників, що пропонують розширити традиційний набір методів аналізу до таких інструментів маркетингової аналітики, як SWOT-аналіз, BCG, матриця GE / McKinsey, PEST, ADL / LC, PIMS, Shell / DPM і інші.⁵⁷⁵⁸⁵⁹

Сформована практика, проте, визначає наступний набір методів для оцінки фінансової стійкості:

- горизонтальний аналіз, що дозволяє оцінювати як абсолютну, так і відсоткову зміну показників бухгалтерської звітності в часі;
- вертикальний аналіз, спрямований на вивчення структури фінансовий показників і широко використовуваний для аналізу структури балансу з відстежуємих змінами у часі;

⁵⁶ Хелферт Е. Техніка фінансового аналізу / Э. Хелферт. СПб. : Пітер, 2003. – 640 с.

⁵⁷ Гаврилко Т.О. Фінансова стійкість авіаційних підприємств: сутність і чинники впливу / Т.О. Гаврилко // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія економічні науки. - №24. – 2017. – С.65-68

⁵⁸ Пшик Б.І. Фінансова стабільність: сутність та особливості прояву / Б. І. Пшик // Вісник СевНТУ. Серія «Економіка і фінанси». – 2015. – № 138. – С. 91–96

⁵⁹ Шляхта О. М. SWOT-аналіз як інструмент стратегічного менеджменту підприємства [Електронний ресурс] / О. М. Шляхта // Економічний простір / Придніпровська державна академія будівництва та архітектури. – 2012. – Вип. 68. – С. 301-309.

- трендовий аналіз, що носить прогностний характер і дозволяє виявляти загальні тенденції зміни показників, очищені від впливу випадкових коливань зважаючи на особливості окремих періодів;
- факторний аналіз, що виявляє вплив різних чинників на величину результуючого показника;
- аналіз фінансових коефіцієнтів, що передбачає виявлення взаємозв'язку показників через розрахунок відносин різних даних звітності.⁶⁰⁶¹

В рамках останнього методу можна виділити два основних напрямки. Перший спрямований на вивчення показників, що характеризують структуру капіталу (серед них - коефіцієнти концентрації позикового капіталу, фінансової залежності, концентрації власного капіталу, забезпеченості оборотних активів власними коштами та інші).

Другий орієнтований на показники, що відображають ступінь покриття зобов'язань (наприклад, коефіцієнти грошового покриття, покриття відсотків, рентабельності грошових потоків, покриття капітальних витрат і інші). Широке використання фінансових коефіцієнтів пояснюється, зокрема, тим, що дозволяє виключити вплив інфляції на дані звітності, що важко при використанні тільки лише абсолютних величин. Крім того, даний метод спирається на відкриті дані і порівняно простий у використанні.⁶²⁶³

Незважаючи на його явні переваги, слід зазначити і ряд недоліків. Перший лежить в площині термінології і полягає в тому, що для ряду

⁶⁰ Лищенко М.О. Аналіз фінансової стійкості підприємства як елементу забезпечення фінансової стабільності роботи підприємства. Вісник Черкаського університету. Серія: Економічні науки. 2018. № 2. С. 49–56.

⁶¹ Орлик О. В. Механізм управління фінансово-економічною безпекою підприємства та його основні складові / О. В. Орлик // Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики. – 2015. – Вип. 2 (19). – С. 222-232.

⁶² Гуменюк М. М. Шляхи вдосконалення методики оцінки кредитоспроможності підприємства / М. М. Гуменюк, Т. І. Перебиківська // Гроші, фінанси і кредит. – 2017. – Вип. № 7. – С. 727-732

⁶³ Ковальчук Н.О., Руснак Т.В. Фінансова стійкість вітчизняних підприємств як передумова їх стабільного функціонування. Глобальні та національні проблеми економіки. 2016. № 11. С. 368–371

однакових, по суті, показників існує кілька назв, що ускладнюють орієнтацію дослідника, що проводить аналіз. Так, коефіцієнт швидкої ліквідності може носити назву термінової або проміжної ліквідності, а також кислотного тесту. Коефіцієнт абсолютної ліквідності в роботах Г.В. Савицької також іменується нормою грошових резервів, а у Т. Ю. Мазурін - коефіцієнтом миттєвої ліквідності. Коефіцієнт автономії може бути відомий як коефіцієнт концентрації власного капіталу в активах або коефіцієнт фінансової незалежності і т.д.⁶⁴

Другий полягає у відмінності методик розрахунку одних і тих же показників. Наприклад, у Г. В. Савицької⁶⁵, Л. Т. Гіляровського⁶⁶, А. В. Ендовицького⁶⁷ та ряду інших дослідників коефіцієнт поточної ліквідності визначається як відношення всієї суми оборотних активів до загальної суми короткострокових зобов'язань. У той же час у А. Д. Шеремета⁶⁸ при розрахунку даного коефіцієнта з чисельника виключені інші оборотні активи і довгострокова дебіторська заборгованість.

Третій недолік стосується трактування отриманих результатів розрахунку і встановлення нормативних значень коефіцієнтів. Так, по відношенню до коефіцієнта фінансування різні джерела вказують різні нормативи: строго більше 1; більше або дорівнює 1; строго більше 0,7. Для коефіцієнта маневреності власних оборотних коштів вказуються такі нормативні інтервали як від 0,3 до 0,6; від 0,2 до 0,5; від 0,5 до 0,6.⁶⁹

⁶⁴ Савицька Г.В. Економічний аналіз діяльності підприємств. / Г.В. Савицька. - К.: Знання, 2014. - 654 с.

⁶⁵ Савицька Г.В. Економічний аналіз діяльності підприємств. / Г.В. Савицька. - К.: Знання, 2014. - 654 с.

⁶⁶ Гіляровський Л.Т., Вехорева А.А. Аналіз і оцінка фінансової стійкості комерційного підприємства. - СПб.: Пітер, 2003. - 256с.

⁶⁷ Ендовицький Д.А. Фінансові резерви організації: аналіз і контроль: наукове видання / Д.А. Ендовицький, А.Н. Ісаєнко; під ред. проф. Д.А. Ендовицький. М.: КНОРУС, 2007. - 304с.

⁶⁸ Шеремет А.Д. Методика фінансового аналізу діяльності комерційних організацій / А.Д. Шеремет, Е.В. Негашев. - 2-е изд., Перераб. і доп. - М.: ИНФРА-М, 2008. - 208 с.

⁶⁹ Ковальчук Н.О., Руснак Т.В. Фінансова стійкість вітчизняних підприємств як передумова їх стабільного функціонування. Глобальні та національні проблеми економіки. 2016. № 11. С. 368–371

Для коефіцієнта поточної ліквідності нормативом можуть вважатися значення рівні 2 (Н. Н. Селезньова, В. В. Ковальов)⁷⁰; перевищують або рівні 2 (А. Д. Шеремет, А. І. Алексєєва)⁷¹; що знаходяться в діапазоні від 1,5 до 2,5 (Г. В. Савицька, Л. Є. Басовський)⁷²; що знаходяться в діапазоні від 2 до 3 (Л. В. Прикіна)⁷³ і т. д. Причому в кожному з описаних випадків автори не наводять галузеві або регіональні нормативи, а керуються усередненими значеннями, що також ускладнює аналіз. Пильна увага до коефіцієнта поточної ліквідності обумовлена тим, що даний показник у вітчизняній практиці до цих пір розглядається як найбільш суворий індикатор фінансової спроможності організацій, хоч закони і методичні рекомендації, що визначають його роль у визнанні організацій банкрутами, нині втратили силу.

Розглянемо дослідження ряду авторів, присвячених галузевим уточнення ряду фінансових коефіцієнтів (таблиця 1.2).

У зв'язку з цим останнім часом стали актуальні дослідження, спрямовані на уточнення значень фінансових коефіцієнтів, зокрема - поточної ліквідності. Ще однією, четвертою проблемою використання фінансових коефіцієнтів є невизначеність їх набору і достатності для проведення адекватної оцінки.⁷⁴⁷⁵

⁷⁰ Ковальов А.І., Аналіз фінансового стану підприємства. - 2 вид., Перабо., Доп. / А.І. Ковальов, В.П. Привалов. - М.: Центр економіки і маркетингу, 2002. - 188 с.

⁷¹ Шеремет А.Д. Методика фінансового аналізу діяльності комерційних організацій / А.Д. Шеремет, Е.В. Негашев. - 2-е изд., Перераб. і доп. - М.: ИНФРА-М, 2008. - 208 с.

⁷² Савицька Г.В. Економічний аналіз діяльності підприємств. / Г.В. Савицька. - К.: Знання, 2014. - 654 с.

⁷³ Прикіна Л. В. Економічний аналіз підприємства: [підручник] / Л. В. Прикіна. - М.: ЮНІТІДАНА, 2002. - 360 с.

⁷⁴ Ковтуненко Ю.В. Методичні основи аналізу фінансового стану промислового підприємства / Ю.В. Ковтуненко / Економіка. Фінанси. Право. - 2016. - № 8/2. - С. 40-41.

⁷⁵ Орлик О. В. Механізм управління фінансово-економічною безпекою підприємства та його основні складові / О. В. Орлик // Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики. - 2015. - Вип. 2 (19). - С. 222-232.

Уточнені нормативи фінансових коефіцієнтів за різними видами економічної діяльності⁷⁶⁷⁷⁷⁸⁷⁹

Показник	Поточний норматив	Уточнені нормативні значення за видами діяльності					
		Оптова торгівля	Будівництво	Електро-енергетика	Харчова промисловість	Телекому-нікації	Сільське господарство
1	2	3	4	5	6	7	8
Коефіцієнт поточної ліквідності	>2	> 1,038	> 1	>0,8	> 1,2	>0,75	>0,75
Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами	>0,1	> 0,035	>0	> -0,22	>0,1	[-2; 1]	[-1,75; 1]
Коефіцієнт фінансової незалежності	>0,5	> 0,009	>0,012	>0,4	>0,2	–	–
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	>0,2	> 0,005	>0,06	>0,09	>0,05	–	–
Коефіцієнт швидкої ліквідності	> 1	> 1,025	>0,7	>0,8	>0,8	>0	>0,25
Коефіцієнт маневреності власних оборотних коштів	[0,5; 0,6]	[0,25; 0,75]	[0,25; 0,75]	[0,25; 0,75]	[0; 0,6]	[0,5; 1]	[0; 0,75]
Коефіцієнт співвідношення позикових і власних коштів	<0,7	[0; 6,5]	[0; 10]	[0; 8]		[0; 6]	[0; 3,25]

Серед вітчизняних дослідників не склався єдиний перелік необхідних і достатніх коефіцієнтів, що відображають фінансову стійкість підприємства (таб.1.3).

⁷⁶ Біляк Ю. В. Основні загрози фінансовій безпеці корпоративних підприємств / Ю. В. Біляк // Агросвіт. - 2017. - № 12. - С. 20-30.

⁷⁷ Пойда-Носік Н.Н. Чинники забезпечення фінансової безпеки акціонерних товариств / Н.Н. Пойда-Носік // Науковий вісник Ужгородського національного університету. – 2015. – № 1. – С. 67-73.

⁷⁸ Проволоцька О.М., Воронкова А.В. Сучасні тенденції фінансової стійкості вітчизняних промислових підприємств. Вісник ЖДТУ. Серія: Економічні науки. 2018. № 1 (83). С. 129–133.

⁷⁹ Шеремет А.Д. Методика фінансового аналізу діяльності комерційних організацій / А.Д. Шеремет, Е.В. Негашев. - 2-е изд., Перераб. і доп. - М.: ИНФРА-М, 2008. - 208 с.

**Показники оцінки фінансової стійкості, що наводяться різними
авторами**

Автор	Набір показників
1	2
Савицька Г.В. ⁸⁰	Коефіцієнти концентрації власного капіталу, позикового капіталу, фінансової залежності, поточної заборгованості, стійкого фінансування, фінансової незалежності капіталізованих джерел, фінансової залежності капіталізованих джерел, покриття боргів власним капіталом, фінансового важеля
Любушин Н. П. ⁸¹	Коефіцієнти концентрації власного капіталу, концентрації позикового капіталу, співвідношення позикових і власних коштів, маневреності власних коштів, структури довгострокових вкладень, стійкого фінансування, реальної вартості майна
Гіляровський Л.Т. ⁸²	Коефіцієнт автономії, фінансової стійкості, фінансової залежності, фінансування, інвестування, постійного активу, маневреності, забезпеченості оборотних активів власними коштами, співвідношення мобільних і іммобілізованих коштів, фінансового важеля, співвідношення кредиторської та дебіторської заборгованості
Сурков І.М., Коротєєв В.П. ⁸³	Коефіцієнти концентрації власного капіталу, фінансової залежності, маневреності власного капіталу, співвідношення позикових і власних коштів, структури довгострокових вкладень, фінансової стійкості, фінансового ризику, рівня самофінансування, довгострокового залучення позикових коштів
Донцова Л. В., Нікіфорова Н. А. ⁸⁴	Коефіцієнти капіталізації, забезпеченості власними джерелами фінансування, фінансової незалежності, фінансування, фінансової стійкості
Пласкова Н. С. ⁸⁵	Коефіцієнти фінансування, автономії, фінансової залежності, фінансової стійкості, фінансового важеля, маневреності власного капіталу, постійного активу, забезпеченості оборотних активів власними коштами, забезпеченості запасів власними обіговими коштами, власних оборотних коштів в сукупних активах, інвестування

⁸⁰ Савицька Г.В. Економічний аналіз діяльності підприємств. / Г.В. Савицька. - К.: Знання, 2014. - 654 с.

⁸¹ Любушин, Н. П. Аналіз фінансово-економічної діяльності підприємства [Текст]: навч. посібник для вузів / Н. П. Любушин, В. Б. Лещева, В. Г. Дьякова; під ред. проф. Н. П. Любушина. - М.: ЮНИТИ-ДАНА, 1999. - 471 с.

⁸² Гіляровський Л.Т., Вехорева А.А. Аналіз і оцінка фінансової стійкості комерційного підприємства. - СПб.: Пітер, 2003. - 256с.

⁸³ Романенко Л. Ф., Коротєєва А. В. Ризики у банківській діяльності / Л. Ф. Романенко, А. В. Коротєєва // Фінанси України. – 2003. – № 5. – С. 121– 127.

⁸⁴ Фінансова стійкість і платоспроможність підприємства / В.А. Уманець, Л.В. Донцова // Культура народів Причорномор'я. - 2011. - № 197, Т. 2. - С. 78-80.

⁸⁵ Пласкова Н.С. Економічний аналіз: підручник / Пласкова Н.С. - 3-е изд., Перераб. і доп. - М.: Ексмо, 2010. - 704с.

1	2
Ковальов В.В., Волкова О.М. ⁸⁶	Коефіцієнти концентрації власного капіталу, концентрації залучених коштів, маневреності власного капіталу, структури покриття довгострокових вкладень, структури довгострокових джерел фінансування, співвідношення власних і позикових коштів, забезпеченості відсотків до сплати, покриття постійних фінансових витрат
Шеремет А.Д. ⁸⁷	Коефіцієнти автономії, співвідношення позикових і власних коштів, співвідношення мобільних і іммобілізованих активів, маневреності, забезпеченості обіговими коштами, довгострокового залучення позикових коштів, короткострокової заборгованості, автономії джерел формування запасів, кредиторської заборгованості й інших пасивів, співвідношення дебіторської заборгованості до сукупних активів, співвідношення простроченої кредиторської заборгованості до пасивів, ринкової активності акціонерних компаній

Разом з цим, серед наведених у табл.1.3 показників можна виділити загальні, що дає підставу говорити про певний узагальнене ний підхід в процесі їх практичного застосування. Можна відзначити, що показники по більшій своїй частині зводяться до розрахунку:

- частки власного капіталу в загальній структурі джерел фінансування організації, або до визначення співвідношення власних і позикових коштів;
- частки довгострокових коштів в структурі всіх джерел фінансування.⁸⁸⁸⁹⁹⁰

Описані недоліки даного методу вимагають підвищеної уваги практикуючих аналітиків і вдосконалення нормативної бази, що визначає алгоритм і порядок розрахунку коефіцієнтів фінансової стійкості.

⁸⁶ Ковальов А.І., Аналіз фінансового стану підприємства. - 2 вид., Переб., Доп. / А.І. Ковальов, В.П. Привалов. - М.: Центр економіки і маркетингу, 2002. - 188 с.

⁸⁷ Шеремет А.Д. Методика фінансового аналізу діяльності комерційних організацій / А.Д. Шеремет, Е.В. Негашев. - 2-е изд., Перераб. і доп. - М.: ИНФРА-М, 2008. - 208 с.

⁸⁸ Ковальчук Н.О., Руснак Т.В. Фінансова стійкість вітчизняних підприємств як передумова їх стабільного функціонування. Глобальні та національні проблеми економіки. 2016. № 11. С. 368–371

⁸⁹ Фінансова стійкість і платоспроможність підприємства / В.А. Уманець, Л.В. Донцова // Культура народів Причорномор'я. - 2011. - № 197, Т. 2. - С. 78-80.

⁹⁰ Управління фінансово-економічною безпекою : підручник / [В.О. Онищенко, Г.В. Козаченко, С.В. Онищенко, Т.М. Завора]; за заг. ред. В.О. Онищенка та Г.В. Козаченко. – Полтава : ПолтНТУ, 2018. – 530 с.

Визначити фінансовий стан підприємства можна з допомогою матриці фінансової стратегії ⁹¹⁹²:

$$РГД = ПР + \Delta ЗЗ + \Delta ДЗ - \Delta КЗ - I + ПІ, \quad (1.2)$$

де: РГД - результати господарської діяльності підприємства;

ПР - прибуток від реалізації;

$\Delta ЗЗ$ - зміна запасів і витрат за аналізований період;

$\Delta ДЗ$ - зміна дебіторської заборгованості;

$\Delta КЗ$ - зміна кредиторської заборгованості;

I - виробничі інвестиції;

ПІ - продажу майна.

Результати фінансової діяльності підприємства визначаються у вигляді⁹³:

$$РФД = \Delta ЗС - СП - Тпр - Д + ЕА - ДФВ + ДДФВ, \quad (1.3)$$

де: РФД - результати фінансової діяльності підприємства;

$\Delta ЗС$ - зміна позикових коштів;

СП - сума сплачених відсотків;

Тпр - податок на прибуток;

Д - виплачені дивіденди;

ЕА - емісія акцій;

ДФВ - довгострокові фінансові вкладення;

⁹¹ Петренко В.С. Факторний аналіз фінансової стійкості економічної безпеки спільних аграрних підприємств / В.С. Петренко // Економічний аналіз: зб. наук. пр. – Тернопіль: ВПЦ ТНЕУ «Економічна думка», 2017. – Т. 27. – № 4. – С. 255-260.

⁹² Проволоцька О.М., Воронкова А.В. Сучасні тенденції фінансової стійкості вітчизняних промислових підприємств. Вісник ЖДТУ. Серія: Економічні науки. 2018. № 1 (83). С. 129–133.

⁹³ Управління фінансово-економічною безпекою : підручник / [В.О. Онищенко, Г.В. Козаченко, С.В. Онищенко, Т.М. Завора]; за заг. ред. В.О. Онищенка та Г.В. Козаченко. – Полтава : ПолтНТУ, 2018. – 530 с.

ДДФВ - доходи від інших довгострокових фінансових вкладень.

Результат фінансово-господарської діяльності фірми за аналізований період⁹⁴⁹⁵:

$$РФХД = РГД + РФД \quad (1.4)$$

Матриця фінансової стратегії представлена в таблиці 1.4.

Таблиця 1.4

Матриця фінансової стратегії підприємства⁹⁶⁹⁷

	РДФ	РФД	РФД
1	2	3	4
РГД	1 Батько сімейства	4 Рантьє	6 Материнське товариство
	7	2	5
РГД	Епізодичний дефіцит	Стала рівновага	Атака
	9	8	3
РГД	Криза	Дилема	Нестійка рівновага

Дана матриця характеризує можливі фінансові стану підприємства, а її застосування дозволяє спрогнозувати фінансовий шлях на перспективу і виявити поріг можливостей підприємства.

Якщо підприємство фінансово нестійке або перебуває у фінансовій кризі, то необхідно провести ряд заходів, спрямованих на підвищення фінансової стійкості підприємства - це заходи щодо підвищення ефективності управління і забезпечення стійкої реалізації, і прискорення оборотності оборотних коштів.⁹⁸

⁹⁴ Белялов Т.Е., Олійник А.В. Фінансова стійкість підприємства та шляхи її зміцнення. Інтернаука. Серія «Економічні науки». 2016. № 12 (22). С. 22–26.

⁹⁵ Біляк Ю. В. Основні загрози фінансовій безпеці корпоративних підприємств/ Ю. В. Біляк //Агросвіт. - 2017. - № 12. - С. 20-30.

⁹⁶ Слободян Н.Г. Аналіз і прогнозування фінансової стійкості підприємства в сучасних умовах: методологія і практика. Економічний аналіз. 2014. Т. 18. № 2. С. 239–245.

⁹⁷ Шеремет А.Д. Методика фінансового аналізу діяльності комерційних організацій / А.Д. Шеремет, Е.В. Негашев. - 2-е изд., Перераб. і доп. - М.: ИНФРА-М, 2008. - 208 с.

⁹⁸ Кампо Г.М., Дочинець Н.М., Гаврилець О.В. Оцінка фінансової стійкості підприємств України. Науковий вісник Ужгородського університету. Серія «Економіка». 2017. № 49. С. 150–158

Для забезпечення фінансової стійкості в умовах фінансової кризи необхідно прийняти ряд заходів антикризового характеру, які будуть спрямовані на зменшення всіх статей витрат, збільшення надходження грошових коштів в організацію, необхідних для погашення заборгованості, а також спрямованих на зростання обсягу продажів і отримання прибутку. Щоб антикризова політика була ефективною, як правило, необхідно використовувати нові прийоми управління - зміна ведення діяльності, яка враховує в собі раніше допущені помилки в управлінні організацією в цілому і в фінансовому управлінні безпосередньо.⁹⁹¹⁰⁰

Впровадження заходів щодо фінансового оздоровлення - це довгий трудомісткий процес розробки і реалізації істотних змін в організації. Дані заходи повинні бути настільки ефективними, щоб підприємство могло пережити фінансові труднощі в нестабільній ринковому середовищі і стати прибутковим.¹⁰¹

Отже, оцінка та аналіз фінансової стійкості компанії є складним і багатогранним процесом, що включає в себе вивчення майнового стану організації та її здатності вчасно відповідати за своїми зобов'язаннями. З огляду на той факт, що бізнес середовище вітчизняних компаній динамічно розвивається, моніторинг фінансового стану і фінансової стійкості стає невід'ємною частиною фінансової діяльності кожної компанії.

⁹⁹ Слободян Н.Г. Аналіз і прогнозування фінансової стійкості підприємства в сучасних умовах: методологія і практика. Економічний аналіз. 2014. Т. 18. № 2. С. 239–245.

¹⁰⁰ Васильєв О.В., Гой В.В. Методи прогнозування фінансової стійкості підприємства в умовах кризи. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Економіка і менеджмент. 2016. Вип. 17. С. 116–121

¹⁰¹ Ковтуненко Ю.В. Методичні основи аналізу фінансового стану промислового підприємства / Ю.В. Ковтуненко / Економіка. Фінанси. Право. – 2016. – № 8/2. – С. 40-41.

1.3. Фактори, що впливають на фінансову стійкість авіаційного підприємства

На діяльність підприємства і, як наслідок, на його фінансову стійкість, впливають різні фактори зовнішнього і внутрішнього середовища. У науковій літературі можна знайти кілька класифікацій таких факторів :

- за місцем виникнення (внутрішні та зовнішні),
- за важливістю результату (основні і другорядні), за структурою (прості і складні),
- за часом дії (постійні і тимчасові).¹⁰²¹⁰³

Оскільки будь-яке підприємство здійснює свою діяльність на ринку, взаємодіючи при цьому з іншими господарюючими суб'єктами, що відбивається на його ефективності, то значний інтерес викликає аналіз зовнішніх факторів, що впливають на фінансову стійкість.¹⁰⁴

Зовнішні чинники є складовою зовнішнього середовища підприємства. Вона неоднорідна за своєю структурою і включає дві групи факторів: фактори прямого і внутрішнього впливу. Перша група факторів має безпосередній вплив на діяльність підприємства та до неї відносяться конкуренти, споживачі, постачальники. До другої групи належать фактори, не безпосередньо, а побічно впливають на діяльність підприємства (табл.1.4).¹⁰⁵

¹⁰² Кампо Г.М., Дочинець Н.М., Гаврилець О.В. Оцінка фінансової стійкості підприємств України. Науковий вісник Ужгородського університету. Серія «Економіка». 2017. № 49. С. 150–158

¹⁰³ Новіков А. О. Ієрархічна система загроз фінансово–економічній безпеці підприємств [Текст] / А. О. Новіков // Науковий вісник Херсонського державного університету. – 2016. – № 16, Ч. 2. – С. 77–80.

¹⁰⁴ Зеліско І. М. Управління фінансовою санацією підприємства : навчальний посібник. / І. М. Зеліско. - К. : ЦП «КОМПРИНТ», 2016. - 320 с.

¹⁰⁵ Ковальчук Н.О., Руснак Т.В. Фінансова стійкість вітчизняних підприємств як передумова їх стабільного функціонування. Глобальні та національні проблеми економіки. 2016. № 11. С. 368–371

Непрямі фактори зовнішнього середовища підприємств авіації¹⁰⁶¹⁰⁷

№	Фактори	Чинники, що характеризують складник середовища
1	2	3
1.	Політико-правовий	Стабільність політичної ситуації в Україні
		Особливості політичного режиму в країнах, з авіапідприємствами яких здійснюється співпраця
		Правові основи та практичне застосування механізмів вітчизняного державного регулювання в галузі цивільної авіації
		Відповідність нормативно-правової бази цивільної авіації сучасним міжнародним вимогам, що формуються з боку ЄС, Міжнародної організації цивільної авіації (ІКАО), Європейської конференції цивільної авіації (ЄКЦА), Європейської організації з безпеки аеронавігації (ЄВРОКОНТРОЛЬ)
		Економічні механізми державної підтримки вітчизняних авіакомпаній України
		Заходи щодо демонополізації у сфері здійснення послуг для авіакомпаній
		Кредитні, податкові механізми та митні процедури, що застосовуються під час закупівлі сучасної авіатехніки та запчастин до неї
2.	Економічний	Рівень і стабільність розвитку економіки країни
		Стабільність і ефективність фінансової системи
		Інфляційні процеси
		Зміна цін на паливні ресурси
		Розмір і структура платоспроможного попиту населення на авіаційні перевезення
		Рівень матеріального статку населення
		Рівень фінансової стійкості партнерів - учасників ринку авіаперевезень
		Економічні механізми державної підтримки вітчизняних авіакомпаній України
		Заходи щодо демонополізації у сфері здійснення послуг для авіакомпаній
		Кредитні, податкові механізми та митні процедури, що застосовуються під час закупівлі сучасної авіатехніки та запчастин до неї
3.	Техніко-технологічний	Модернізація та оновлення парку повітряних суден
		Рівень використання новітніх інформаційних технологій
		Технічні засоби забезпечення безпеки польотів
		Єдність технічної бази та технологій, що застосовуються на ринку авіаперевезень
		Лабораторна база й устаткування науково-дослідних і проектних організацій цивільної авіації та промисловості, що здійснюють вирішення технічних проблем забезпечення безпеки цивільної авіації
		Фінансування робіт із забезпечення безпеки цивільної авіації і надійності авіатехніки
4.	Соціально-культурний	Особливості та чисельність соціальних прошарків суспільства
		Умови життя населення, традиції та звичаї
		Система моральних принципів і цінностей, що є превалюючими на даний час у суспільстві
		Ступінь домінування національних інтересів
		Система освіти і системи підвищення кваліфікації

¹⁰⁶ Гаврилко Т.О. Фінансова стійкість авіаційних підприємств: сутність і чинники впливу / Т.О. Гаврилко // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія економічні науки. - №24. – 2017. – С.65-68

¹⁰⁷ Петренко В.С. Факторний аналіз фінансової стійкості економічної безпеки спільних аграрних підприємств / В.С. Петренко // Економічний аналіз: зб. наук. пр. – Тернопіль: ВПЦ ТНЕУ «Економічна думка», 2017. – Т. 27. – № 4. – С. 255-260.

Продовження табл.1.5

1	2	3
4.	Соціально-культурний	Ступінь безперервності процесу зміни поколінь авіаційних учених, інженерів, техніків і висококваліфікованих робітників
		Рівень підготовки кадрів у галузі авіаційної безпеки в системі навчальних закладів цивільної авіації
		Використання в процесі навчання сучасних комп'ютерних технічних засобів, устаткування і систем забезпечення авіаційної безпеки
5.	Екологічний	Ставлення суспільства до питань екологічної безпеки
		Державна політика у сфері охорони навколишнього природного середовища
		Вирішення проблем відповідності екологічних характеристик повітряних суден міжнародним стандартам та вимогам безпеки польотів льотного та технічного персоналу
		Національні нормативно-правові акти з питань охорони навколишнього середовища від впливу авіації

Серед факторів зовнішнього середовища варто виділити економічні фактори, оскільки фінансовий стан підприємства, його прибутковість, стабільність і можливість досягати поставлених цілей знаходяться в прямій залежності від стану економіки країни, оцінити яке можливо за допомогою спеціальних показників: обсягу попиту на продукцію, що випускається, курсу обміну валют, розміру процентної ставки, інфляції.

На фінансову стійкість також сильно впливає фаза економічного циклу. Під час кризи спостерігається спад виробництва, зниження темпів реалізації продукції, скорочення інвестицій. Перераховані обставини неминуче ведуть до різкого погіршення фінансової стійкості підприємства, що проявляється в зниженні платоспроможності, а також ліквідності підприємства. У свою чергу, в період підйому ситуація протилежна: платоспроможність підприємства зростає разом з поліпшенням економічної ситуації як в країні, так і в світі в цілому.¹⁰⁸

Поряд із зовнішніми факторами на фінансову стійкість підприємства впливають і внутрішні чинники, до яких можна віднести:

- життєвий цикл підприємства;
- галузеву приналежність підприємства;

¹⁰⁸ Васильєв О.В., Гой В.В. Методи прогнозування фінансової стійкості підприємства в умовах кризи. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Економіка і менеджмент. 2016. Вип. 17. С. 116–121

- склад і структуру продукції (послуг), що випускається підприємством;
- розмір статутного капіталу підприємства;
- величину і структуру витрат виробництва, в т.ч. співвідношення між постійними і змінними витратами;
- стан майна і фінансових коштів - вибір найбільш підходящого і раціонального співвідношення власного і позикового капіталу, оскільки істотне перевищення власного капіталу в загальній структурі дозволяє підприємству відчувати себе більш впевнено і використовувати вільні фінансові ресурси для розвитку виробництва.¹⁰⁹

Варто зазначити, що вплив факторів на фінансову стійкість підприємства може носити як негативний, так і позитивний характер. Тому перераховані вище фактори доцільно розглядати і з точки зору наслідків їх впливу на фінансовий стан. Таким чином, автором пропонується доповнити існуючу класифікацію ще однією групою факторів за ефектом впливу: які гальмують; стимулюють; регулюють; інноваційні. [32]

1. Гальмівні - фактори, які перешкоджають розвитку підприємства. До таких факторів можна віднести різні нормативно-правові документи, які в тій чи іншій мірі накладають обмеження на виробничу діяльність господарюючого суб'єкта.¹¹⁰ Серед економічних чинників, що перешкоджають ефективному функціонуванню діяльності підприємства, можна виділити інфляцію, зростання процентних ставок. Також в умовах економічної кризи і нестабільної економічної ситуації підприємство не може здійснювати свою діяльність в повній мірі, що негативно позначається на його прибутковості і, як наслідок, платоспроможності. До зовнішніх

¹⁰⁹ Слободян Н.Г. Аналіз і прогнозування фінансової стійкості підприємства в сучасних умовах: методологія і практика. Економічний аналіз. 2014. Т. 18. № 2. С. 239–245.

¹¹⁰ Шляхта О. М. SWOT-аналіз як інструмент стратегічного менеджменту підприємства [Електронний ресурс] / О. М. Шляхта // Економічний простір / Придніпровська державна академія будівництва та архітектури. – 2012. – Вип. 68. – С. 301-309.

факторів прямого впливу, які можуть послужити причиною, яка гальмує повноцінне функціонування підприємства, доцільно віднести конкурентів, клієнтів, постачальників. Найчастіше господарюючий суб'єкт не в змозі змагатися з іншим підприємством, провідним конкурентні війни. На виробничий процес може вплинути некоректний вибір постачальників. Прострочена або безнадійна дебіторська заборгованість також негативно позначиться на фінансовій стійкості підприємства, що буде перешкодою для його подальшої повноцінної роботи.¹¹¹

2. Стимулюючі - фактори, які, навпаки, сприятливо позначаються на діяльності підприємства, сприяють подальшому розвитку, зростання фінансової стійкості та посилення позицій на ринку.¹¹² Наприклад, в період фази підйому і піку економіки спостерігається збільшення обсягу виробництва, споживчого попиту, збільшується приплив капіталу, зростають обсяги інвестицій у виробництво. Підприємства прагнуть отримати максимальний прибуток, використовуючи можливості ситуації, що склалася, тим самим стимулюючи зростання ефективності виробництва. Крім того, стимулюючими факторами є різні правові та законодавчі акти в галузі фінансів, оподаткування (податкові канікули, зниження податкових ставок, застосування спеціальних податкових режимів і т.д.), інвестиційної політики. Дані фактори сприяють розвитку як економіки країни в цілому, так і окремих підприємств. Внаслідок цього фінансова стійкість підприємств зростає. Технологічні фактори зовнішнього середовища також можуть стимулювати виробництво, збільшити ефективність підприємства і, як наслідок, підвищити фінансову стійкість. Застосування на виробництві нових матеріалів, обладнання, вдосконаленої комп'ютерної техніки, розвиток технологій

¹¹¹ Єпіфанова І.Ю. Управління стійким розвитком вітчизняних підприємств в умовах глобалізації/ І.Ю. Єпіфанова // Науковий вісник Національного університету біоресурсів та природокористування України. – 2011. – № 168. – Ч. 1. – С. 216–219.

¹¹² Єпіфанова І.Ю. Управління стійким розвитком вітчизняних підприємств в умовах глобалізації/ І.Ю. Єпіфанова // Науковий вісник Національного університету біоресурсів та природокористування України. – 2011. – № 168. – Ч. 1. – С. 216–219.

виробництва - все це сприяє скороченню витрат на виготовлення продукції або надання послуг і зростання прибутку.

3. Регулюючі - фактори, що знаходяться у веденні держави, оскільки саме держава здатна своїми діями мінімізувати негативні наслідки ринкових процесів, створити передумови для розвитку підприємництва, забезпечити захист певних груп, які відчують в конкретній економічній ситуації деякі проблеми. Для здійснення регулювання держава використовує прямі методи, до яких відносяться законотворчість, держзамовлення, цільове фінансування, кредитування тощо і непрямі методи, що включають грошово-кредитну та бюджетну політику, планування, інструменти ціноутворення і т.д. Такі регулюючі чинники сприяють розвитку певних сприятливих ринкових умов, в рамках яких підприємство може ефективно функціонувати і розвиватися.¹¹³

4. Інноваційні - фактори, які сприяють зростанню інноваційної активності підприємства.¹¹⁴ До таких факторів можна віднести зміна існуючих переваг у споживачів, що веде до певних нововведень, наприклад, до розширення асортименту продукції, що випускається, до зміни зовнішнього вигляду, поліпшення якості виробленого товару. Зростання конкуренції на ринку також сприяє активності підприємства в області інновацій з метою зайняти лідируюче або більш стабільне положення в своїй ніші. Технологічні фактори, що сприяють росту інноваційної активності, впливають на вдосконалення використовуваної і / або застосуванні нової технології на виробництві. Зростанню інноваційної активності підприємства також сприяє активна діяльність держави в цій галузі. За допомогою різних законодавчих актів та інших нормативно-правових документів, цільових програм та ряду інструментів економічного впливу керівництвом країни

¹¹³ Зайцева О.П. Антикризове управління підприємством: теорія і практика: навчальний посібник / Н. А. Зайцева. - М.: Міжнародна академія оцінки і консалтингу, 2004. - 179 с.

¹¹⁴ Петренко В.С. Факторний аналіз фінансової стійкості економічної безпеки спільних аграрних підприємств / В.С. Петренко // Економічний аналіз: зб. наук. пр. – Тернопіль: ВПЦ ТНЕУ «Економічна думка», 2017. – Т. 27. – № 4. – С. 255-260.

створюються сприятливі умови для інноваційної діяльності господарюючого суб'єкта.¹¹⁵

Таким чином, фінансова стійкість підприємства знаходиться під впливом зовнішніх і внутрішніх факторів. Тому необхідне проведення моніторингу існуючих факторів з метою запобігання або пошуку шляхів формування своєчасної реакції на потенційні загрози або можливості. Моніторинг впливають на фінансову стійкість чинників передбачає використання різних методик, які дозволяють оцінити ступінь впливу тих чи інших факторів на підприємство. Серед таких методик можна виділити PEST-аналіз, SWOT-аналіз, TOWS-аналіз Вайхріха, конкурентний аналіз по Портеру, стрес-тестування.¹¹⁶

Світова фінансова криза зробила великий вплив на стан конкуренції на українському ринку бізнес-авіації. В результаті економічного спаду багато операторів або внесли зміни в бізнес-плани для подальшого розвитку, або закрилися. Таким чином, на ринку залишилися гравці, які мають хороший технічний або управлінський потенціал, який здатний забезпечити стійкість авіакомпанії в разі настання кризової ситуації.¹¹⁷

В даний час на даному ринку спостерігається жорстка конкуренція. У період зародження галузі вітчизняні компанії поступилися іноземним колегам більшу частину українського ринку бізнес-авіації. У зв'язку з цим конкуренція з іноземними авіакомпаніями є більш гострою, ніж з вітчизняними. Пояснюється це тим, що закордонні авіакомпанії приходять на український ринок з великим досвідом роботи і відпрацьованими методами і схемами конкурентної боротьби, вони пропонують перевезення на

¹¹⁵ Кампо Г.М., Дочинець Н.М., Гаврилець О.В. Оцінка фінансової стійкості підприємств України. Науковий вісник Ужгородського університету. Серія «Економіка». 2017. № 49. С. 150–158

¹¹⁶ Шляхта О. М. SWOT-аналіз як інструмент стратегічного менеджменту підприємства [Електронний ресурс] / О. М. Шляхта // Економічний простір / Придніпровська державна академія будівництва та архітектури. – 2012. – Вип. 68. – С. 301-309.

¹¹⁷ Транспорт і зв'язок України 2018. Статистичний збірник. За ред. І. Петренко. Державна служба статистики України. Київ, 2019. 154 с.

економічно ефективних літаках іноземного виробництва і мають можливість запропонувати більш гнучкі знижки клієнтам. Крім технічного оснащення іноземні авіакомпанії мають великий фінансовий потенціал, який забезпечується географічною диверсифікацією бізнесу, а також інтеграцією діяльності за допомогою створення альянсів ключовими гравцями західного ринку.

На основі PEST - аналізу проаналізуємо вплив різних чинників на діяльність авіакомпаній на українському ринку бізнес-авіації.¹¹⁸

Політико-правові чинники. З початку появи бізнес-авіації в Україні політико-правових чинники були одним з головних гальм розвитку даного сегмента авіаперевезень. Відсутність підтримки з боку держави та нормативно-правового регулювання призвело до нелегального розвитку даного ринку і виконання польотів з порушенням повітряного законодавства. В даний час спостерігається тенденція активної участі держави в зміні повітряного законодавства України і створення сприятливих умов для розвитку вітчизняної бізнес-авіації.¹¹⁹

Головною проблемою для розвитку бізнес-авіації в Україні на рівні держави було те, що державні чиновники не позиціонують бізнес-авіацію як самостійну галузь цивільної авіації, яка може зробити великий внесок в розвиток економіки країни. В даний час спостерігається зміна підходів держави до даного сектору перевезень, що відбивається в прийнятті нормативно-правових актів, спрямованих на підтримку діяльності бізнес-авіації в Україні.¹²⁰

¹¹⁸ Гуменюк М. М. Шляхи вдосконалення методики оцінки кредитоспроможності підприємства / М. М. Гуменюк, Т. І. Перебиківська // Гроші, фінанси і кредит. – 2017. – Вип. № 7. – С. 727-732

¹¹⁹ Андрушко О.Б. Практико-методологічний підхід до ідентифікації кризового стану підприємства / О.Б. Андрушко, М.С. Капустяк // Регіональна економіка. – 2014. – № 4. – С. 66–72

¹²⁰ Гаврилко Т.О. Фінансова стійкість авіаційних підприємств: сутність і чинники впливу / Т.О. Гаврилко // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія економічні науки. - №24. – 2017. – С.65-68

Зміни, що відбуваються поглядів на діяльність бізнес-авіації на рівні державного та нормативно-правового регулювання пов'язане, перш за все, з тим, що почалися роботи зі створення спільного економічного простору України та ЄС, в тому числі в галузі повітряного транспорту. Метою такої взаємодії є інтеграція транспортних мереж, усунення технічних і адміністративних перешкод, забезпечення сумісності транспортних інфраструктур за допомогою зближення законодавства в сфері транспорту. Виходячи з цього, можна сказати, що авіакомпанії повинні бути готові до освоєння і впровадження в свою діяльність міжнародних стандартів для подальшого розвитку і підтримки конкурентоспроможності на ринку.¹²¹

У майбутньому всі ці заходи дозволять створити цивілізований ринок бізнес-авіації в Україні, а згуртування учасників ринку для гармонійного розвитку галузі призведе до зміни умов на ринку в бік досконалої і добросовісної конкуренції. Заходи, що вживаються державою заходи та їх подальше удосконалення дозволять авіакомпаніям в майбутньому вільно і відкрито працювати на українському ринку бізнес-авіації з використанням економічно ефективної авіаційної техніки на основі міжнародних стандартів.

В результаті аналізу економічних чинників можна виділити кілька основних, які знаходяться в тісній кореляції, а також визначають розвиток і стан ринку бізнес-авіації. Це загальний стан економіки, динаміка зміни ВВП, великого приватного капіталу і прибутків підприємств.¹²²

Глобальна фінансова криза, що почалася в другій половині 2008 р, завдав важкого удару по всіх учасниках світового ринку бізнес-авіації - від виробників літаків до операторів. Дана тенденція відбилася і на українському ринку бізнес-авіації. Економічний розвиток України в 2008-2009 рр. відбувався під впливом світової фінансової кризи і не був рівномірним. Різке

¹²¹ Гаврилко Т.О. Фінансова стійкість авіаційних підприємств: сутність і чинники впливу / Т.О. Гаврилко // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія економічні науки. - №24. – 2017. – С.65-68

¹²² Офіційний сайт Міністерства інфраструктури України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://mtu.gov.ua/files/projects/str.html>

погіршення зовнішньоекономічних умов, падіння експорту, відтік капіталу і припинення банківського кредиту призвели до значного скорочення інвестиційної активності і спаду в промисловості. До середини 2009 р економічний спад в Україні призупинився, що привело до подальшого зростання ВВП (рис.1.4).¹²³

Як бачимо з рис.1.4 спостерігається щорічне зростання обсягів ВВП, проте, в 2020 році прогнозується істотне зниження ВВП, що пов'язане з введенням карантинних заходів через пандемію корона вірусу. Стабілізація економічної ситуації дає передумови до підвищення обсягів кредитування банками, збільшення бюджетів великих корпорацій, нарощування прибутку підприємств і великого приватного капіталу. Проте, криза 2020 року матиме значний вплив на діяльність авіапідприємств за прогнозами експертів.

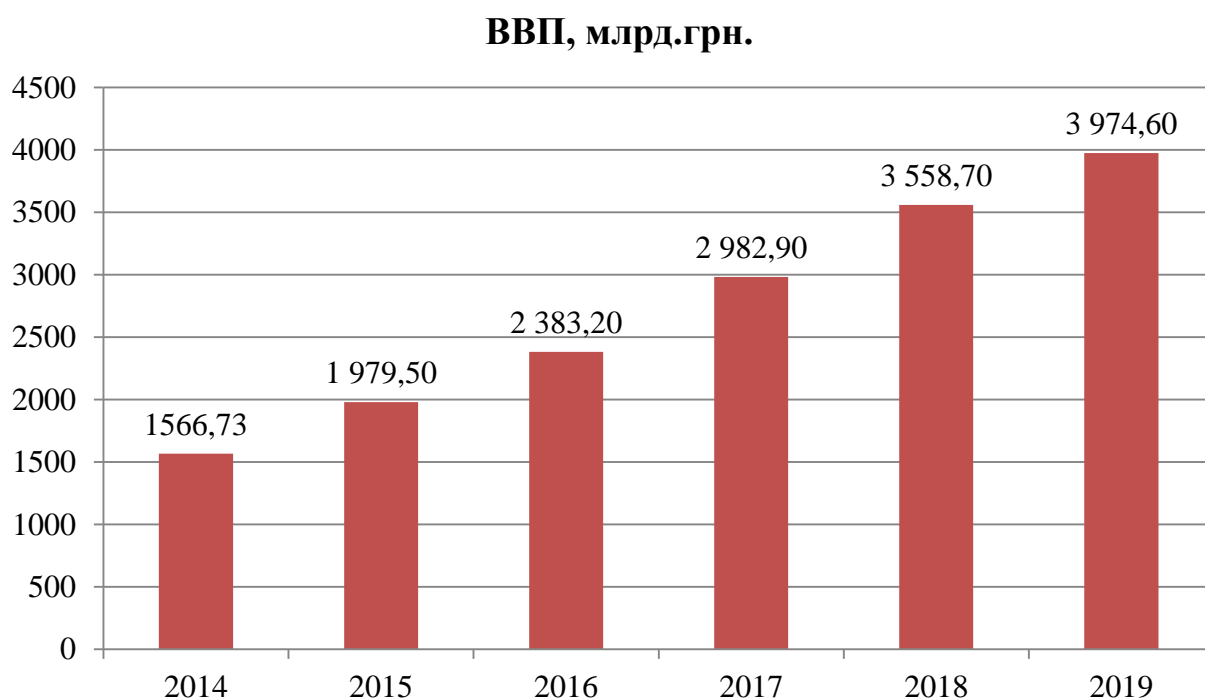

Рис. 1.4. Динаміка ВВП України в 2014-2019 р.р.

Позитивна динаміка економічних показників призводить до зниження цін на вторинному ринку бізнес-літаків і збільшення темпів виробництва нової авіатехніки, що дозволить авіакомпаніям знайти вигідну пропозицію

¹²³ Офіційний сайт Міністерства економіки, торгівлі та сільського господарства України[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.me.gov.ua/>

при покупці літака в разі поновлення або розширення парку повітряних суден. При аналізі економічних чинників необхідно розглянути також ставку рефінансування НБУ, зміну курсу обміну валют і рівня інфляції.¹²⁴

Ставка рефінансування НБУ значно впливає на витрати авіакомпанії, пов'язані із забезпеченням та погашенням кредитів. Зростання процентних ставок буде являти собою загрозу для реалізації планів авіакомпаній, які повинні фінансуватися за рахунок отримання позик, а зниження ставок - нові можливості для розвитку. Впродовж останнього десятиріччя спостерігається тенденція зниження ставки рефінансування банку, що дає авіакомпаніям можливість для використання кредитів з метою вдосконалення своєї діяльності.¹²⁵

Курси обміну валют визначають вартість гривні по відношенню до вартості грошових одиниць інших країн. Так як виконання бізнес-перевезень пов'язано з міжнародними польотами, то оплата послуг відбувається в іноземній валюті. Зміна курсу валют і утворюється при цьому курсова різниця може сильно вплинути на фінансовий результат діяльності авіакомпаній при виконанні міжнародних рейсів. У разі, якщо вартість гривні по відношенню до інших валют стає низькою, це становить загрозу отримання негативного фінансового результату і зменшує платоспроможність авіакомпанії при грошових операціях з іноземними компаніями.¹²⁶

Щодо впливу валютно-фінансових показників необхідно звернути увагу на той факт, що стрімкий підйом китайської економіки в останні роки змушує експертів все голосніше говорити про майбутні зміни в світовій валютно-фінансовій системі. Як відзначають аналітики, позиції долара

¹²⁴ Офіційний сайт Міністерства економіки, торгівлі та сільського господарства України[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.me.gov.ua/>

¹²⁵ Офіційний сайт НБУ: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://bank.gov.ua/control/uk/index>

¹²⁶ Офіційний сайт НБУ: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://bank.gov.ua/control/uk/index>

стають більш хиткими, в той час, як зростаюча не по днях, а по годинах економіка Китаю робить все більш реальною зміну американської валюти юанем в якості світової резервної валюти.¹²⁷

Зміна рівня інфляції має прямий вплив на ставку рефінансування банку, крім цього визначає платоспроможність населення і організацій. Авіакомпаніям потрібно стежити за динамікою рівня інфляції тому, що майбутня економічна обстановка в умовах високої інфляції (десятки і сотні відсотків на рік) виявляється менш передбачуваною, ускладнюючи планування і реалізацію цільових програм. Бізнес-перевезення, як і вся галузь авіаперевезень, в зв'язку зі значною часткою витрат на авіапаливо в собівартості, характеризуються високою чутливістю до коливання цін на нафту і нафтопродукти. Дану залежність для більшості українських авіакомпаній бізнес-авіації ще більше підсилює той факт, що парк повітряних суден вітчизняного виробництва має низьку паливну ефективність у порівнянні з авіатехнікою західного виробництва. Таким чином, підвищення цін на нафту знизить конкурентоспроможність авіакомпаній, в результаті значного підвищення собівартості рейсу в порівнянні з конкурентами, що мають більш економічні по витраті палива типи літаків.¹²⁸

Розвиток науково-технічного прогресу і підвищення вимог до безпеки польотів є одними з головних причин вдосконалення бортового обладнання повітряного судна. Авіакомпанії необхідно стежити за новітніми розробками і впроваджувати в експлуатацію нову більш досконалу авіоніку, щоб уникнути ситуацій, пов'язаних з обмеженням географії виконання польотів або призупиненням експлуатації повітряного судна. Вплив цього фактора може також істотно збільшити витрати авіакомпаній при переобладнанні

¹²⁷ Гаврилко Т.О. Фінансова стійкість авіаційних підприємств: сутність і чинники впливу / Т.О. Гаврилко // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія економічні науки. - №24. – 2017. – С.65-68

¹²⁸ Офіційний сайт Державної авіаційної служби України : [Електронний ресурс]. – Режим доступу до сайту: <http://avia.gov.ua/>

літака.¹²⁹ Серед технологічних факторів можна виділити також стан злітно-посадочних смуг і інфраструктури аеропортів. Відсутність необхідної інфраструктури та недосконалість злітно-посадкових смуг є гальмом для розвитку української бізнес-авіації і, крім того, перешкоджає експлуатації іноземної авіатехніки. Залучення в майбутньому інвестицій в реконструкцію аеропортів комплексів країни дозволить знизити вплив цього фактора. Оснащення салону літака бездротовими засобами зв'язку, що дозволяють пасажирів під час польоту працювати і контактувати при необхідності з об'єктами, що знаходяться на землі (Інтернет, мобільний зв'язок), є невід'ємною частиною бізнес-літака. Тому поява нових технологій в області телекомунікацій і їх застосування в салоні бізнес-літака може підвищити якість наданої послуги.¹³⁰

Необхідно звернути увагу на той факт, що заклопотаність екологічною обстановкою, продиктована глобальною зміною клімату, і зростання цін на енергоресурси виступили основою розвитку так званих екологічних технологій та створення механізмів регулювання шкідливих викидів в атмосферу, які можна застосувати щодо авіатранспортної галузі.

Так з 1 січня 2012 року на території ЄС вступає в силу обмеження на викиди парникових газів, яке встановлює квоти на емісію CO₂. Дане нововведення може відчутно позначитися на фінансовому потенціалі авіакомпаній. Так як в разі перевищення встановленого ліміту на забруднення необхідно докуповувати додаткові квоти. В якості альтернативи авіакомпаніям пропонується самостійно скорочувати обсяги викиду діоксиду вуглецю за рахунок зниження споживання авіаційного палива, що, в свою чергу, може бути досягнуто використанням літаків і двигунів, що дозволяють

¹²⁹ Мнацаканов Р. Г. Перспективи розвитку авіаційних робіт в Україні / Р. Г. Мнацаканов, І. І. Висоцька, В. П. Лагуточкін. – Тернопіль : Інноваційна економіка. – 2012. – № 1(27). – С. 10 – 12.

¹³⁰ Транспорт і зв'язок України 2018. Статистичний збірник. За ред. І. Петренко. Державна служба статистики України. Київ, 2019. 154 с.

скоротити витрату авіаГСМ.¹³¹ У даній ситуації авіакомпаніям, які виконують рейси в / з країн Євросоюзу, необхідно проводити модернізацію парку ПС або двигунів з метою скорочення витрати палива, або створювати резерви для придбання квот на емісію CO₂.¹³²

Соціальні та культурні фактори формують стиль життя, роботи, споживання і роблять значний вплив на поведінку індивіда, що, безсумнівно, впливає на діяльність авіакомпаній. Нові тенденції створюють тип споживача і, відповідно, викликають потребу в інших товарах і послугах, визначаючи нові стратегії авіакомпанії. Зараз величезною популярністю у населення стали користуватися низькобюджетні авіакомпанії-дискаунтери, так звані low-cost, або лоукостер. Бюджетні авіакомпанії буквально зробили революцію в індустрії туризму. В основі таких авіакомпаній, як правило, закладена однотипна модель управління, що поєднує в собі такі параметри:

- можливість літати за дуже низькими цінами, що значно відрізняється від цін на авіаквитки у традиційних перевізників;
- авіакомпанії отримують більше нальоту на кожен літак, більше доходу на кожного працівника і менше витрат на кожне пасажирське крісло, це пов'язано із заповнюваністю крісел на 90-95%, в той час як традиційні авіакомпанії в кращому випадку забезпечують заповнення на 75-80%;
- виключення витрат на утримання бізнес-залів в аеропортах;
- відсутність харчування на борту, включеного у вартість квитка;
- відсутність бонусної програми нарахування миль за часті польоти;
- доплата за багажне відділення або подорож з ручною поклажею;
- використання меншої кількості персоналу при реєстрації, перевезення багажу;

¹³¹ Офіційний сайт Державної авіаційної служби України : [Електронний ресурс]. – Режим доступу до сайту: <http://avia.gov.ua/>

¹³² Офіційний сайт Державної авіаційної служби України : [Електронний ресурс]. – Режим доступу до сайту: <http://avia.gov.ua/>

- продажу авіаквитків через Інтернет (витрати традиційної авіакомпанії на комісійну винагороду або утримання міських авіакас складають близько 10% вартості квитка);
- самостійна реєстрація на рейс через Інтернет або термінал, що скорочує вартість оренди стійок в аеропорту і утримання персоналу.¹³³

Отже, фінансова стійкість авіапідприємства залежить від безлічі факторів зовнішнього і внутрішнього середовища. Вплив факторів може мати як позитивні, так і негативні наслідки для господарюючого суб'єкта, що в кінцевому підсумку позначиться на його фінансовій стійкості. А оскільки тільки фінансово стійке підприємство може успішно і тривало здійснювати свою діяльність в умовах конкурентного ринку і нестабільну економічну ситуацію, то вкрай важливо для прийняття вірних управлінських рішень проводити постійний аналіз їх впливу на підприємство.

Висновки до першого розділу

Фінансова стабільність - це стан, в якому фінансова система, тобто ключові фінансові ринки і фінансові інститути, стійка до економічних потрясінь і здатна безперешкодно виконувати свої основні функції: акумулює, регулюючу, розподільчу і контрольну. Фінансово стійким є те підприємство, яке має високий рівень платоспроможності, воно може відповідати за своїми зобов'язаннями; підприємство має високий рівень кредитоспроможності - може оплачувати їх в строк; має високу рентабельність, тобто високий прибуток щодо витрат; та має високу ліквідність, тобто наскільки швидко активи можуть перетворюватися в

¹³³ Офіційний сайт Державної авіаційної служби України : [Електронний ресурс]. – Режим доступу до сайту: <http://avia.gov.ua/>

грошову масу. Вивчення фінансової стійкості дозволяє оцінити можливості організації забезпечувати безперебійний процес фінансово-господарської діяльності та ступінь покриття коштів, вкладених в активи власними джерелами. Багатогранність поняття «фінансова стійкість» сформувала множинність методик і підходів до її оцінки. В рамках класичного підходу реалізується досить різноманітний набір методів і прийомів аналізу, серед яких найбільш широкого поширення набули логічні методи (порівняння, елімінування, статистичні та балансові методи та інші), часто визначаються як традиційні або базові.

Оцінка та аналіз фінансової стійкості компанії є складним і багатогранним процесом, що включає в себе вивчення майнового стану організації та її здатності вчасно відповідати за своїми зобов'язаннями. З огляду на той факт, що бізнес середовище вітчизняних компаній динамічно розвивається, моніторинг фінансового стану і фінансової стійкості стає невід'ємною частиною фінансової діяльності кожної компанії.

Фінансова стійкість авіапідприємства залежить від безлічі факторів зовнішнього і внутрішнього середовища. Вплив факторів може мати як позитивні, так і негативні наслідки для господарюючого суб'єкта, що в кінцевому підсумку позначиться на його фінансової стійкості. А оскільки тільки фінансово стійке підприємство може успішно і тривало здійснювати свою діяльність в умовах конкурентного ринку і нестабільну економічну ситуацію, то вкрай важливо для прийняття вірних управлінських рішень проводити постійний аналіз їх впливу на підприємство. Тому необхідне проведення моніторингу існуючих факторів з метою запобігання або пошуку шляхів формування своєчасної реакції на потенційні загрози або можливості. Моніторинг впливають на фінансову стійкість чинників передбачає використання різних методик, які дозволяють оцінити ступінь впливу тих чи інших факторів на підприємство. Серед таких методик можна виділити PEST-аналіз, SWOT-аналіз, TOWS-аналіз Вайхріха, конкурентний аналіз по Портеру, стрес-тестування.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ АТ «МОТОР СІЧ»

2.1. Загальна характеристика діяльності АТ «Мотор Січ»

Виробниче об'єднання у вигляді АТ «Мотор Січ» складається із Запорізького моторобудівного заводу, Запорізького машинобудівного заводу, Сніжнянського машинобудівного заводу, Волочиського машинобудівного заводу, авіакомпанії «Мотор Січ» і ще 11 афілійованих підприємств. НВО «Мотор Січ» за радянських часів було одним з головних авіамоторобудівних підприємств СРСР.¹³⁴

АТ «Мотор Січ» є найбільшим підприємством в авіаційній промисловості України, який випускає широкий спектр авіадвигунів для літальних апаратів різного призначення. Підприємство реалізує повний цикл створення сучасних авіаційних двигунів - від розробки, виробництва і випробування до супроводу в експлуатації і ремонту. Розвинена виробнича база дозволяє також випускати високоякісні промислові установки наземного застосування - промислові газотурбінні приводи для енергетичних і газоперекачувальних установок, а також газотурбінні електростанції і газоперекачувальні агрегати з цими приводами.

Основні види діяльності за КВЕД:

- Виробництво повітряних і космічних літальних апаратів, супутнього устаткування;
- Виробництво інших готових металевих виробів, н. в. і. у.
- Виробництво електродвигунів, генераторів і трансформаторів

¹³⁴ Офіційний сайт АТ «Мотор Січ». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.motorsich.com/ukr/>

Продукція підприємства експлуатується більш ніж у 120 країнах світу. Вся продукція, яку компанія пропонує на світовий ринок, має високі функціональні характеристики та випускається на сертифікованій виробничій базі.

Структура продукції АТ "МОТОР СІЧ" наведена на рис.2.1.

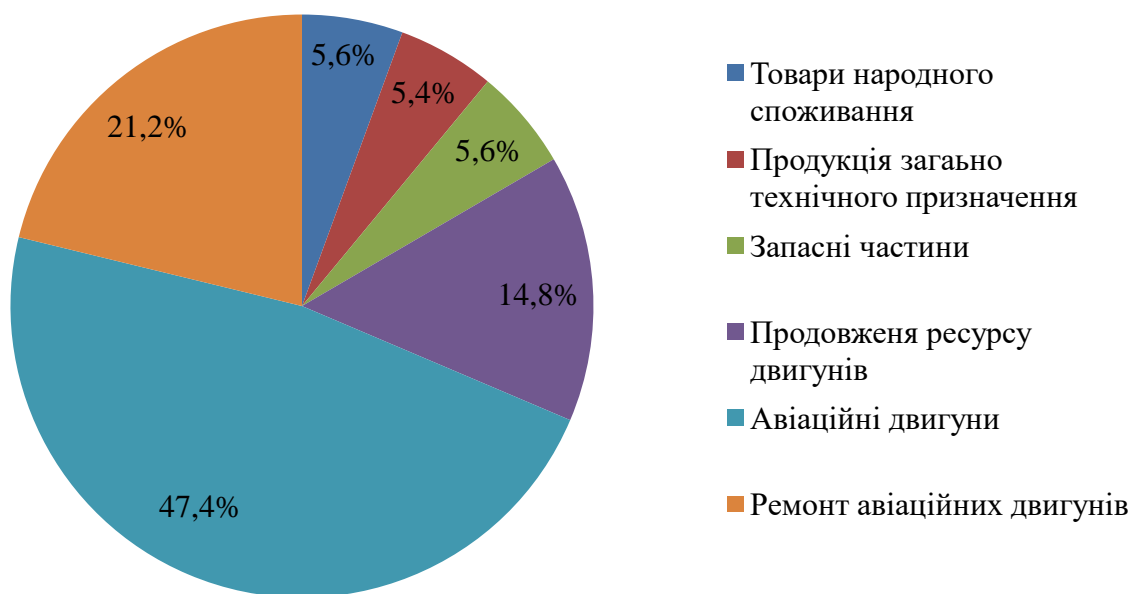

Рис. 2.1. Структура продукції АТ «Мотор Січ» в 2020 р.¹³⁵

З рис.2.1 бачимо, що 47,4% доходів компанії забезпечує продаж авіаційних двигунів, 21,2% за ремонт авіаційних двигунів, 14,8% - доходи від продовження ресурсу двигунів в 2020 році.

АТ "МОТОР СІЧ" одне з декількох у світі підприємств та єдине підприємство в Україні, що має закінчений цикл виробництва двигунів, а також таке, що забезпечує весь цикл ремонту, випробування та обслуговування двигунів.

Система якості АТ "МОТОР СІЧ" сертифікована транснаціональною фірмою Bureau Veritas Certification на відповідність вимогам міжнародного стандарту ISO 9001:2008 відносно виробництва, ремонту та технічного

¹³⁵ Офіційний сайт АТ «Мотор Січ». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.motorsich.com/ukr/>

обслуговування авіадвигунів, газотурбінних приводів і проектування газотурбінних електростанцій.

АТ "МОТОР СІЧ" постійно займається розробкою, освоєнням і просуванням на ринок нових видів продукції і послуг. В даний час триває робота над створенням і освоєнням наступних сімейств авіадвигунів: МС-500В, ТВЗ-117ВМА-СБМ1В, Д-436-148ФМ, МС-14, різних типів АІ-450, АІ-136Т.

Підприємство активно розвиває вертолітний програму:

- працює над проектами по ремоторизації вертольотів Мі-8Т, Мі-8МТВ, Мі-17 та Мі-2 і оснащенням їх новими двигунами ТВЗ-117ВМА-СБМ1В різних серій і АІ-450М, що дозволяє поліпшити експлуатаційні та льотні характеристики вертольотів;
- веде роботу з освоєння ремонту головних вертолітних редукторів для різних типів вертольотів;
- працює над цілою низкою нових розробок по вертолітної тематики і активно пропонує нову продукцію і послуги на традиційних і нових ринках.¹

У звітному році за результатами дослідно-конструкторських робіт розпочато серійне виробництво вертольота Мі-2МСБ, модернізація вертольота Мі-2 в профіль Мі-2 з двигунами АІ-450М-Б, освоєний ремонт і отриманий від Управління регулювання діяльністю державіації України допуск до серійного ремонту головних вертолітних редукторів ВР-14, ВР-8А, ВР-24

Крім авіатехніки, АТ «МОТОР СІЧ» створює електростанції різної потужності і Енергокомплекси на їх основі, газотурбінні приводу для газоперекачувальних агрегатів, товари народного споживання і вироби медичного призначення.

Основним джерелом надходження грошових коштів для АТ «Мотор Січ» традиційно є виконання експортних контрактів з авіаційної та наземної техніки. Підприємство поставляє нові авіаційні двигуни, газотурбінні

приводи, електростанції і іншу продукцію промислового призначення, запасні частини, ремонтно-монтажний інструмент, товари народного споживання, виконує капітальний та середній ремонт, післяпродажне обслуговування авіаційної та наземної техніки, надає послуги в експлуатації, виконує ремонт і модернізацію вертолітної техніки.

Оновними ринками збуту АТ «Мотор Січ» на кінець 2020 року є Індія, ОАЕ, Китай, Алжир, Чехія, США, В'єтна. Також продукція реалізовувалась до з Німеччини, Латвії, Словаччини, Канади, Хорватії, Бангладеш, Перу, Ефіопії, Сінгапуру, Уганди, Єгипту та багатьох інших країн.

В Україні головними замовниками АТ «Мотор Січ» :

- АК «Українські вертольоти»,
- ДП «КАЗ» Авіакон»,
- Міністерство Оборони України.¹³⁶

Для утримання своїх позицій на світових ринках АТ «Мотор Січ» проводить систематичну роботу з підвищення якості та характеристик продукції, що випускається, розробляє нові конкурентоспроможні двигуни, розвиває нову для себе вертолітний програму, налагоджує мережу сервісного обслуговування, наближену до тих регіонів, де експлуатується техніка, виготовлена підприємством.

Однією з найважливіших завдань підприємства є розширення ринків збуту. З метою заняття нової ринкової ніші АТ «Мотор Січ» розвиває напрямки з розробки, ремонту і модернізації вертольотів в рамках реалізації власної вертолітної програми.

Розглянемо тенденції авіабудівної галузі.

Авіаційна галузь належить до стратегічно важливих секторах економіки. Україна входить в число 9 країн світу, які мають власне виробництво літаків повного циклу. Основним вітчизняним підприємством авіаційної галузі є ГК "Антонов". Концерн «Антонов» - найстаріше в Україні авіабудівне

¹³⁶ Транспорт і зв'язок України 2018. Статистичний збірник. За ред. І. Петренко. Державна служба статистики України. Київ, 2019. 154 с.

об'єднання, що включає в себе конструкторське бюро, виробничі потужності та систему забезпечують структур. Друге за значимістю авіабудівне підприємство України - Харківське державне авіаційне виробниче підприємство. Третє утворює підприємство - моторобудівне об'єднання ПАТ «Мотор Січ» спеціалізується на виробництві і ремонті авіадвигунів, виробництві газотурбінних електростанцій і ін.¹³⁷

Економічний стан авіапідприємств України багато в чому залежить від кон'юнктури зовнішніх ринків. Нестабільні показники відновлення ділової активності та економік країн, які є основними споживачами української продукції, в останні роки були одними з основних чинників, які негативно впливали на галузь. Пріоритетними ринками збуту української продукції є країни СНД, Індія, Ірак, Іран, Лівія, Єгипет та інші.¹³⁸

У середньостроковій перспективі ринок авіап перевезень військових і цивільних вантажів може випробувати недолік літаків відповідного призначення, оскільки наявний парк літаків сімейства "Антонов" країн СНД, Близького Сходу, Африки і Південно-Східної Азії потребує оновлення внаслідок значного рівня зношеності. Однак системна криза вітчизняної авіабудівної галузі ставить під сумнів виконання навіть вже наявних контрактів на поставку літаків.

В цілому, без значних обсягів фінансування і підтримки наукових розробок, необхідних для збільшення виробництва і зниження собівартості продукції, на тлі практично повної відсутності внутрішнього попиту, українським авіабудівним підприємствам буде вкрай складно конкурувати на зовнішніх ринках.

Проведемо SWOT-аналіз АТ «Мотор Січ» (табл.2.1).¹³⁹

¹³⁷ Транспорт і зв'язок України 2018. Статистичний збірник. За ред. І. Петренко. Державна служба статистики України. Київ, 2019. 154 с.

¹³⁸ Офіційний сайт Міністерства економіки, торгівлі та сільського господарства України[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.me.gov.ua/>

¹³⁹ Офіційний сайт АТ «Мотор Січ». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.motorsich.com/ukr/>

SWOT-аналіз ПАТ «Мотор Січ»¹⁴⁰

	<p>Можливості:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) держзамовлення на поставку вертольотів; 2) зростання потреб у авіатехніці; 3) проникнення на ринок Китаю і країн Південно-Східної Азії 4) створення авіадвигунів 5-го покоління протягом декількох років; 5) високий ступінь зносу авіаційних парків країн СНД 	<p>Загрози:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) політична нестабільність; 2) недостатня законодавча забезпеченість галузі; 3) загострення стосунків між Україною та Росією; 4) посилення конкуренції на ринку авіадвигунів; 5) подорожчання імпортованих комплектуючих та сировини; 6) низький рівень витрат на НДДКР
<p>Сильні сторони:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) виробництво двигунів з унікальними характеристиками, диверсифікована продуктова лінійка; 2) тривалі історичні зв'язки з великими клієнтами, міцні позиції на ринку СНД; 3) повний цикл створення авіадвигунів, партнерство з КБ «Івченко-Прогрес»; 4) досвідчений і кваліфікований персонал; 5) низька частка позикових коштів 	<ol style="list-style-type: none"> 1) зростання частки ринку за рахунок виробництва двигунів з унікальними характеристиками; 2) розширення асортименту продукції та послуг; 3) збільшення кількості партнерів та споживачів 4) створення авіадвигунів 5-го покоління; 5) залучення до роботи кваліфікованого персоналу може стати конкурентною перевагою підприємства; 6) зростання частки ринку за рахунок гарної репутації 	<ol style="list-style-type: none"> 1) за допомогою наявності власних коштів зменшувати залежність від постачальника; 2) міцні позиції на ринку СНД сприятимуть закріпленню підприємства на зовнішньому ринку
<p>Слабкі сторони:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) недостатня ємність внутрішнього ринку; 2) низький рівень контролю над операційною діяльністю з боку міноритарних акціонерів 	<ol style="list-style-type: none"> 1) диверсифікація з метою мінімізації ризиків; 2) наступальна маркетингова політика 3) прагнення до лідерства за витратами; 4) створення високотехнічного виробництва 	<ol style="list-style-type: none"> 1) пошук нових ринків збуту; 2) реструктуризація кадрової політики; 3) необхідність залучення фінансового капіталу

¹⁴⁰ Офіційний сайт ПАТ «Мотор Січ». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.motorsich.com/ukr/>

Серед політичних факторів необхідно виділити наступні¹⁴¹:

- спрямованість державної політики України на розвиток інноваційного потенціалу оборонно-промислового комплексу;
- сприяння держави авіаційному та, зокрема, авіаприладобудуванню;
- практично повна відсутність державного регулювання на ринку комерційної авіації.

Найважливішими соціальними факторами, що впливають на розвиток галузі авіаційного приладобудування є:

- проведення урядом України курсу на підвищення престижу інженерних спеціальностей;
- істотне відставання рівня матеріального забезпечення працівників вітчизняного авіаприладобудування від багатьох інших галузей промисловості;
- високий середній вік кваліфікованих фахівців, зайнятих на підприємствах авіаційного приладобудування.¹⁴²

До провідних економічних чинників, на нашу думку, слід віднести:

- вплив економічної кризи, спричиненої пандемією коронавірусу в 2020 році;
- інші фактори, описані у пункті 1.3 кваліфікаційної роботи.
- підвищення доступності кредитів для підприємств галузі як результат тенденції до зниження ставки рефінансування.¹⁴³

Серед основних технологічних факторів відзначимо наступні:

- випереджаюче впровадження зарубіжними приладобудівними фірмами технологій інтегрованої модульної авіоніки;

¹⁴¹ Транспорт і зв'язок України 2018. Статистичний збірник. За ред. І. Петренко. Державна служба статистики України. Київ, 2019. 154 с.

¹⁴² Офіційний сайт Державної авіаційної служби України. : [Електронний ресурс]. – Режим доступу до сайту: <http://avia.gov.ua/>

¹⁴³ Офіційний сайт Міністерства економіки, торгівлі та сільського господарства України[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.me.gov.ua/>

- недосконалість міжнародних механізмів захисту інтелектуальної власності;
- надзвичайно швидка зміна поколінь авіаційної техніки.¹⁴⁴

Отже, найбільший вплив на підприємство надають технологічні та економічні фактори зовнішнього середовища, а саме слабкий вплив - соціальні чинники.

2.2. Аналіз фінансового стану

Проведемо вертикальний аналіз активу балансу АТ «Мотор Січ» в 2016-2020 р.р. (табл.2.2).¹⁴⁵

З табл.2.2 бачимо, що валюта балансу зросла в 2020 році на 39,03% (8136047 тис.грн.).

Зокрема, необоротні активи виросли за 5 років на 254,53%, переважно завдяки зростанню:

- основних засобів на 8%;
- інвестиційної нерухомості на 300 516 тис.грн..

В цей же період знижувались такі необоротні активи компанії:

- довгострокові фінансові інвестиції на 66,15%;
- інші фінансові інвестиції на 64,43%;
- інші необоротні активи на 20,34%.

Оборотні активи компанії виросли за 5 років на 42,36% за рахунок зростання

- запасів на 48,32%

¹⁴⁴ Транспорт і зв'язок України 2018. Статистичний збірник. За ред. І. Петренко. Державна служба статистики України. Київ, 2019. 154 с.

¹⁴⁵ Офіційний сайт АТ «Мотор Січ». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.motorsich.com/ukr/>

Вертикальний аналіз активів в АТ «Мотор Січ» в 2016-2020 р.р.¹⁴⁶

види майна	2016	2017	2018	9 міс. 2019	9 міс. 2020	Відхилення 2016/2020	
						тис.грн.	%
1	2	3	4	5	6	7	8
I. Необоротні активи	6 082 733	7 640 876	8 366 083	7 998 569	7 744 328	1 661 595	27,32%
Нематеріальні активи:	1 790	3 695	2 520	10 625	6 346	4 556	254,53%
Незавершені капітальні інвестиції	0	70 607	135 421	814 179	874 198	874 198	-
Основні засоби	5 833 607	7 021 147	7 212 062	6 600 559	6 313 133	479 526	8,22%
Інвестиційна нерухомість	28 037	26 744	358 241	334 698	328 553	300 516	1071,86%
Довгострокові фінансові інвестиції	68 884	31 272	22 038	24 430	23 315	-45 569	-66,15%
інші фінансові інвестиції	29 788	1 541	8 616	1 535	10 596	-19 192	-64,43%
Довгострокова дебіторська заборгованість	6 646	0	199 881	0	0	-6 646	-100,00%
Відстрочені податкові активи	0	67 003	95 464	97 388	97 386	97 386	-
Інші необоротні активи	113 981	418 867	331 840	115 155	90 801	-23 180	-20,34%
II. Оборотні активи	15 300 503	21 474 881	21 128 848	20 341 635	21 781 922	6 481 419	42,36%
Запаси	11 606 414	14 290 361	16 462 336	17 111 113	17 214 147	5 607 733	48,32%
Поточні біологічні активи	163	87	106	13	7	-156	-95,71%
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1 061 942	3 124 540	1 427 761	1 262 617	1 707 709	645 767	60,81%
за виданими авансами	755 517	562 525	948 111	663 483	788 135	32 618	4,32%
з бюджетом	207 532	270 757	271 532	170 958	155 280	-52 252	-25,18%
з нарахованих доходів	0	439	310	219	418	418	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	189 848	366 801	347 735	223 756	496 799	306 951	161,68%
Поточні фінансові інвестиції	849 554	9 313	9 789	10 574	273	-849 281	-99,97%
Гроші та їх еквіваленти	582 111	2 756 289	1 469 427	761 127	1 264 284	682 173	117,19%
Інші оборотні активи	47 422	93 769	191 741	137 775	154 870	107 448	226,58%
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	11 539	338	289	4 623	4 572	-6 967	-60,38%
Всього	21 394 775	29 116 095	29 495 220	28 344 827	29 530 822	8 136 047	38,03%

¹⁴⁶ Офіційний сайт АТ «Мотор Січ». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.motorsich.com/ukr/>

- дебіторської заборгованості за товари , роботи, послуги на 60,81%;
- інших видів дебіторської заборгованості;
- грошових коштів та їх еквівалентів на 117,19%;
- інших оборотних активів на 60,38%.

Деякі розділи оборотних активів знижувались, зокрема:

- поточні біологічні активи на 95,71%;
- поточні фінансові інвестиції на 99,97%.

Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття знизились на 60,38%.

Проведемо горизонтальний аналіз активу балансу АТ «Мотор Січ» в 2016-2020 р.р. (табл.2.3).

Таблиця 2.3

Горизонтальний аналіз активів в АТ «Мотор Січ» в 2016-2020 р.р.¹⁴⁷

види майна	Структура майна на підприємстві до підсумку балансу в цілому					Відхилення
	2016	2017	2018	9 міс. 2019	9 міс. 2020	
1	2	3	4	5	6	7
I. Необоротні активи	28,43%	26,24%	28,36%	28,22%	26,22%	-2,21%
Нематеріальні активи:	0,01%	0,01%	0,01%	0,04%	0,02%	0,01%
Незавершені капітальні інвестиції	0,00%	0,24%	0,46%	2,87%	2,96%	2,96%
Основні засоби	27,27%	24,11%	24,45%	23,29%	21,38%	-5,89%
Інвестиційна нерухомість	0,13%	0,09%	1,21%	1,18%	1,11%	0,98%
Довгострокові фінансові інвестиції	0,32%	0,11%	0,07%	0,09%	0,08%	-0,24%
інші фінансові інвестиції	0,14%	0,01%	0,03%	0,01%	0,04%	-0,10%
Довгострокова дебіторська заборгованість	0,03%	0,00%	0,68%	0,00%	0,00%	-0,03%

¹⁴⁷ Офіційний сайт АТ «Мотор Січ». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.motorsich.com/ukr/>

Продовження табл.2.3

1	2	3	4	5	6	7
Відстрочені податкові активи	0,00%	0,23%	0,32%	0,34%	0,33%	0,33%
Інші необоротні активи	0,53%	1,44%	1,13%	0,41%	0,31%	-0,23%
II. Оборотні активи	71,52%	73,76%	71,63%	71,76%	73,76%	2,24%
Запаси	54,25%	49,08%	55,81%	60,37%	58,29%	4,04%
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	4,96%	10,73%	4,84%	4,45%	5,78%	0,82%
за виданими авансами	3,53%	1,93%	3,21%	2,34%	2,67%	-0,86%
з бюджетом	0,97%	0,93%	0,92%	0,60%	0,53%	-0,44%
з нарахованих доходів	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
Інша поточна дебіторська заборгованість	0,89%	1,26%	1,18%	0,79%	1,68%	0,79%
Поточні фінансові інвестиції	3,97%	0,03%	0,03%	0,04%	0,00%	-3,97%
Гроші та їх еквіваленти	2,72%	9,47%	4,98%	2,69%	4,28%	1,56%
Інші оборотні активи	0,22%	0,32%	0,65%	0,49%	0,52%	0,30%
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	0,05%	0,00%	0,00%	0,02%	0,02%	-0,04%
Всього	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	0,00%

З табл.2.3 бачимо, що за 5 років структура балансу значно не змінилась, частка необоротних активів знизилась на 2,21%, частка оборотних активів виросла на 2,24.

Найбільшу частку, станом на кінець вересня 2020 року в активі балансу склали оборотні активи – 73,76%, серед них запаси склали 58,29% всіх активів. Частка основних засобів склала 21,38%.

Розглянемо структуру оборотних активів на рис.2.2.

Рис. 2.2. Структура необоротних активів АТ «Мотор Січ» станом на 09.30.2020 року¹⁴⁸

Як бачимо, в структурі необоротних активів АТ «Мотор Січ» станом на 09.30.2020 року:

- 81,52% становлять основні засоби підприємства. Компанія має власні та орендовані основні засоби.
- 11,29% незавершені капітальні інвестиції ;
- 4,24% інвестиційна нерухомість;
- інші частки незначні та складають менше 1%.

Розглянемо структуру необротних активів на рис.2.3.

¹⁴⁸ Офіційний сайт АТ «Мотор Січ». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.motorsich.com/ukr/>

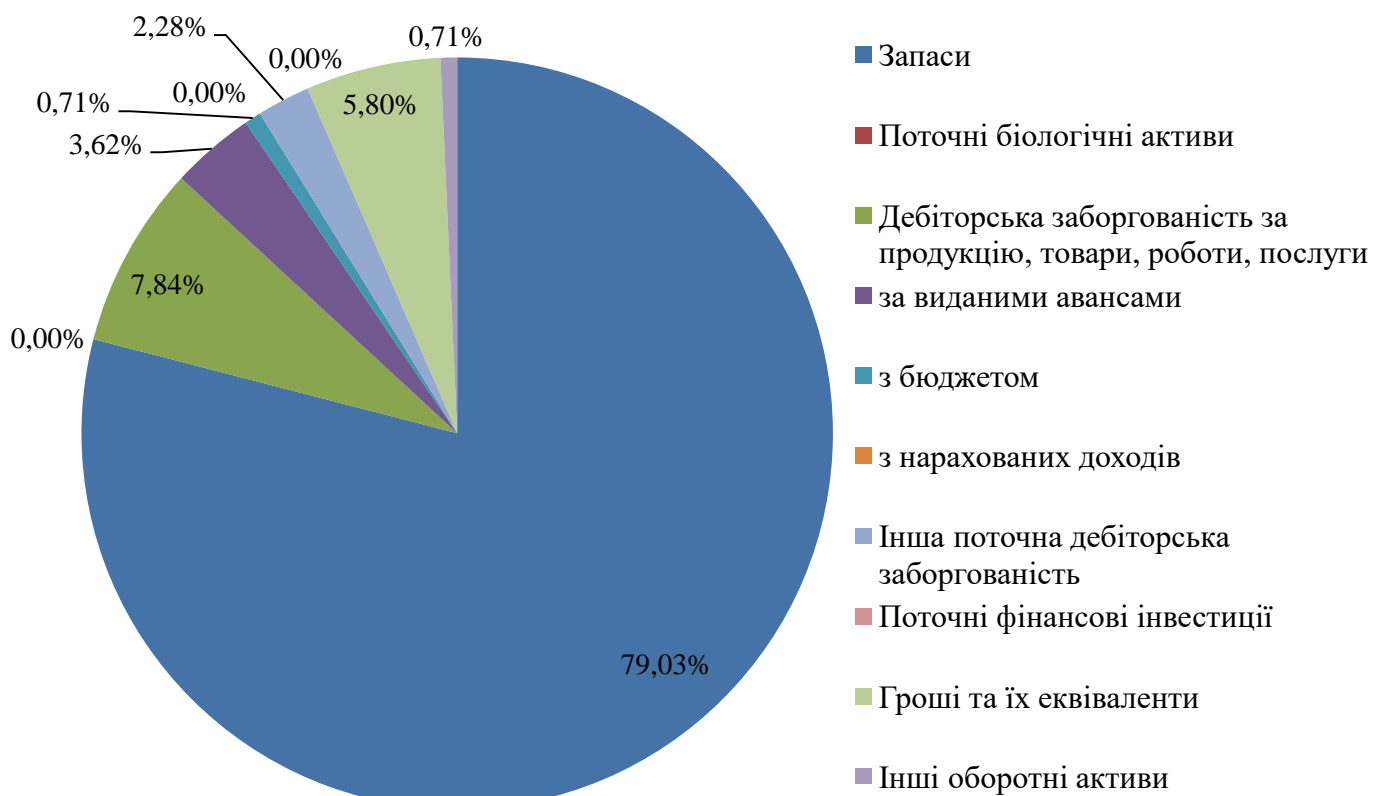

Рис. 2.3. Структура оборотних активів АТ «Мотор Січ» станом на 09.30.2020 року¹⁴⁹

З рис.2.3 бачимо, що станом на 30.09.2020 року:

- запаси складають 79,03% вартості оборотних активів підприємства,
- 7,84% складає дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги,
- 5,8% - грошові кошти та їх еквіваленти.

Проведемо вертикальний аналіз пасиву балансу АТ «Мотор Січ» в 2016-2020 р.р. (табл.2.4).

З табл.2.4 бачимо, що власний капітал виріс за 5 років на 50,15% переважно за рахунок збільшення обсягів нерозподіленого прибутку на 45,93%.

¹⁴⁹ Офіційний сайт АТ «Мотор Січ». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.motorsich.com/ukr/>

Вертикальний аналіз пасивів в АТ «Мотор Січ» в 2016-2020 р.р.¹⁵⁰

Строки пасиву	2016	2017	2018	9 міс. 2019	9 міс. 2020	Відхилення	
						тис.грн.	%
1	2	3	4	5	6	7	8
I. Власний капітал	14 468 143	20 227 738	21 357 360	20 797 421	21 723 884	7 255 741	50,15%
Зареєстрований (пайовий) капітал	280 529	280 529	280 529	280 529	280 529	0	0,00%
Капітал у дооцінках	7 067	121 682	0	0	0	-7 067	-100,00%
Додатковий капітал	654 805	1 745 106	1 606 600	1 606 581	1 606 581	951 776	145,35%
Емісійний дохід	416 087	419 651	420 390	420 390	420 390	4 303	1,03%
Накопичені курсові різниці	47 499	-5 017	139	-164	-164	-47 663	-100,35%
Резервний капітал	71 184	71 251	71 251	71 251	71 251	67	0,09%
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	13 544 854	18 017 886	19 397 065	18 840 142	19 766 673	6 221 819	45,93%
Вилучений капітал	-374	-325	-1 387	-1 387	-1 387	-1 013	270,86%
Інші резерви	-463 586	-415 034	-420 529	-420 226	-420 226	43 360	-9,35%
Неконтрольована частка	-89 922	-7 991	3 302	305	237	90 159	-100,26%
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення	1 243 619	3 586 301	3 426 355	3 133 647	3 342 921	2 099 302	168,81%
Відстрочені податкові зобов'язання	8 459	15 603	0	0	0	-8 459	-100,00%
Пенсійні зобов'язання	62 134	155 681	304 475	333 136	319 077	256 943	413,53%
Довгострокові кредити банків	15 157	369 971	280 751	168 120	84 408	69 251	456,89%
Інші довгострокові зобов'язання	29 168	1 571 842	1 631 285	1 560 456	1 953 218	1 924 050	6596,44%
Довгострокові забезпечення	72 617	144 337	112 597	94 797	94 795	22 178	30,54%
Цільове фінансування	1 056 084	1 328 867	1 097 247	977 138	891 423	-164 661	-15,59%
III. Поточні зобов'язання і забезпечення	5 683 013	5 302 056	4 711 505	4 413 759	4 464 017	-1 218 996	-21,45%

¹⁵⁰ Офіційний сайт АТ «Мотор Січ». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.motorsich.com/ukr/>

Продовження табл.2.4

1	2	3	4	5	6	7	8
Короткострокові кредити банків	844 006	804 356	560 539	641 896	559 837	-284 169	-33,67%
Векселі видані	103	103	9 103	103	103	0	0,00%
за довгостроковими зобов'язаннями	32 757	56 919	84 225	112 621	161 177	128 420	392,04%
Поточна кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	767 268	590 241	775 669	1 021 560	880 264	112 996	14,73%
розрахунками з бюджетом	459 250	208 736	243 654	32 886	65 248	-394 002	-85,79%
за авансами	3 324 831	3 279 677	2 658 148	2 289 199	2 490 448	-834 383	-25,10%
за розрахунками зі страхування	29 547	40 647	46 934	41 376	37 075	7 528	25,48%
за розрахунками з оплати праці	95 794	119 991	132 887	104 696	103 920	8 126	8,48%
з учасниками	19 893	98 133	32 336	32 314	26 516	6 623	33,29%
Поточні забезпечення	75 441	63 235	102 417	97 650	85 179	9 738	12,91%
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	2 187	3 374	3 092	183	0	-2 187	-100,00%
Інші поточні зобов'язання	31 936	36 644	62 501	39 275	54 250	22 314	69,87%
Всього	21 394 775	29 116 095	29 495 220	28 344 827	29 530 822	8 136 047	38,03%

Довгострокові зобов'язання і забезпечення зросли в 2020 році на 168,81% відносно 2016 року за рахунок збільшення обсягів пенсійних зобов'язань на 413,53%, зростанню суми довгострокових банківських кредитів на 456,89%, інші довгострокові зобов'язання виросли за 5 років на 1924050 тис.грн.

Поточні зобов'язання і забезпечення компанії знизились за 5 років на 15,59%. Цьому сприяло скорочення суми короткострокових банківських кредитів на 33,67%, поточної кредиторської заборгованості з бюджетом на 85,79% та за авансами на 25,1%.

Проведемо горизонтальний аналіз пасиву балансу АТ «Мотор Січ» в 2016-2020 р.р. (табл.2.5).

Таблиця 2.5

Горизонтальний аналіз пасиву в АТ «Мотор Січ» в 2016-2020 р.р.¹⁵¹

Строки пасиву	Частка в структурі балансу в цілому					Відхи- лення
	2016	2017	2018	9 міс. 2019	9 міс. 2020	
1	2	3	4	5	6	7
I. Власний капітал	67,62%	69,47%	72,41%	73,37%	73,56%	5,94%
Зареєстрований (пайовий) капітал	1,31%	0,96%	0,95%	0,99%	0,95%	-0,36%
Капітал у дооцінках	0,03%	0,42%	0,00%	0,00%	0,00%	-0,03%
Додатковий капітал	3,06%	5,99%	5,45%	5,67%	5,44%	2,38%
Емісійний дохід	1,94%	1,44%	1,43%	1,48%	1,42%	-0,52%
Накопичені курсові різниці	0,22%	-0,02%	0,00%	0,00%	0,00%	-0,22%
Резервний капітал	0,33%	0,24%	0,24%	0,25%	0,24%	-0,09%
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	63,31%	61,88%	65,76%	66,47%	66,94%	3,63%
Вилучений капітал	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
Інші резерви	-2,17%	-1,43%	-1,43%	-1,48%	-1,42%	0,74%
Неконтрольована частка	-0,42%	-0,03%	0,01%	0,00%	0,00%	0,42%
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення	5,81%	12,32%	11,62%	11,06%	11,32%	5,51%

¹⁵¹ Офіційний сайт АТ «Мотор Січ». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.motorsich.com/ukr/>

Продовження табл.2.5

1	2	3	4	5	6	7
Відстрочені податкові зобов'язання	0,04%	0,05%	0,00%	0,00%	0,00%	-0,04%
Пенсійні зобов'язання	0,29%	0,53%	1,03%	1,18%	1,08%	0,79%
Довгострокові кредити банків	0,07%	1,27%	0,95%	0,59%	0,29%	0,21%
Інші довгострокові зобов'язання	0,14%	5,40%	5,53%	5,51%	6,61%	6,48%
Довгострокові забезпечення	0,34%	0,50%	0,38%	0,33%	0,32%	-0,02%
ІІІ. Поточні зобов'язання і забезпечення	26,56%	18,21%	15,97%	15,57%	15,12%	-
Короткострокові кредити банків	3,94%	2,76%	1,90%	2,26%	1,90%	-2,05%
Векселі видані	0,00%	0,00%	0,03%	0,00%	0,00%	0,00%
за довгостроковими зобов'язаннями	0,15%	0,20%	0,29%	0,40%	0,55%	0,39%
Поточна кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	3,59%	2,03%	2,63%	3,60%	2,98%	-0,61%
розрахунками з бюджетом	2,15%	0,72%	0,83%	0,12%	0,22%	-1,93%
за авансами	15,54%	11,26%	9,01%	8,08%	8,43%	-7,11%
за розрахунками зі страхування	0,14%	0,14%	0,16%	0,15%	0,13%	-0,01%
за розрахунками з оплати праці	0,45%	0,41%	0,45%	0,37%	0,35%	-0,10%
з учасниками	0,09%	0,34%	0,11%	0,11%	0,09%	0,00%
Поточні забезпечення	0,35%	0,22%	0,35%	0,34%	0,29%	-0,06%
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	0,01%	0,01%	0,01%	0,00%	0,00%	-0,01%
Інші поточні зобов'язання	0,15%	0,13%	0,21%	0,14%	0,18%	0,03%
Всього	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	0,00%

В структурі пасивів більшу частку становить власний капітал компанії, за 5 років його частка виросла на 5,94% та склала 73,56%. Частка довгострокових зобов'язань складає 11,32%, за 5 років їх частка зросла на 5,51%, частка поточних зобов'язань складає 15,12%, їх частка скоротилась на 11,45%.

Розглянемо основні фінансово-економічні показники ефективності діяльності АТ «Мотор Січ» в 2016-2020 р.р. (табл.2.6).

Як бачимо з табл.2.6, АТ «Мотор Січ» за 9 місяців 2020 реалізувало продукції на 266,62% більше, ніж в 2016 році. Загальна динаміка реалізації продукції компанії наведена на рис. 2.4.

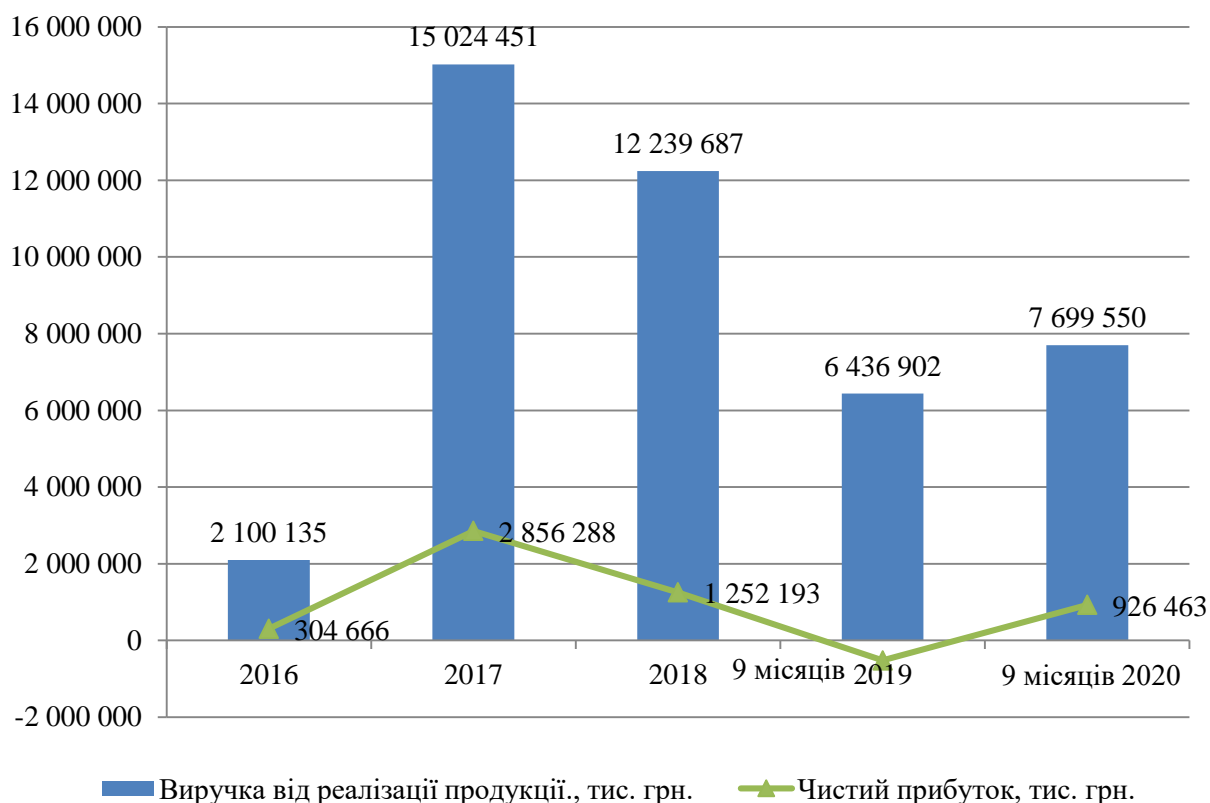

Рис. 2.4. Динаміка виручки та чистого прибутку АТ «Мотор Січ» в 2016-2020 р.р.¹⁵²

Спостерігається динаміка до збільшення обсягів реалізації продукції в 2017 році, зниження в 2017-2018 роках та зростання за 9 місяців 2020 року.

Собівартість виробництва збільшилась за 5 років на 500,94%. Також слід враховувати, що за 3 місяці 2020 року показники компанії щодо продаж та витрат виростуть.

Прибуток підприємства також має нестійку тенденцію, загалом, за 5 років його обсяги збільшились на 204,09%.

¹⁵² Офіційний сайт АТ «Мотор Січ». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.motorsich.com/ukr/>

Основні фінансово-економічні показники ефективності діяльності АТ «Мотор Січ» в 2016-2020 р.р.¹⁵³

№	Показники	2016	2017	2018	9 місяців 2019	9 місяців 2020	Відхилення 2020/2016	
							"+, -"	%
1	2	3	4	5	6	7	8	9
2	Виручка від реалізації продукції, тис. грн.	2 100 135	15 024 451	12 239 687	6 436 902	7 699 550	5 599 415	266,62%
3	Собівартість реалізованої продукції, тис. грн	748 333	6 669 907	7 291 413	4 379 093	4 497 058	3 748 725	500,94%
4	Чистий прибуток, тис. грн.	304 666	2 856 288	1 252 193	-525 071	926 463	621 797	204,09%
5	Витрати на 1 грн реалізованої продукції, тис. грн	0,36	0,44	0,60	0,68	0,58	0,23	63,91%
6	Чисельність персоналу, осіб	26 985	25 445	22 221	21 256	17 477	-9 508	-35,23%
7	Фонд оплати праці, тис.грн.	400 590	2 772 299	2 352 259	2 251 310	1 891 648	1 491 058	372,22%
8	Середньомісячна ЗП, грн	1 237	9 079	8 821	8 826	9 020	7 783	629,11%
9	Зарплато-віддача, грн/грн	4,73	37,51	4,41	2,74	3,42	-1,31	-27,72%
10	Продуктивність праці, тис.грн/особа	78	590	551	303	441	363	466,07%

¹⁵³ Офіційний сайт АТ «Мотор Січ». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.motorsich.com/ukr/>

Негативним є зростання витрат на 1 грн. продукцію, за період вони збільшились на 23 грн., до цього призводить збільшення цін на імпортні комплектуючі та витрат на електроенергію.

Чисельність персоналу скоротилась за 5 років на 9508 осіб, зокрема через сильне зниження обсягів виробництва в 2018-2019 роках.

Середньомісячна заробітна плата за 5 років збільшилась на 7783 грн. та склала 9020 грн., такий рівень заробітної плати є на рівні середнього по Україні, тобто, для кваліфікованого персоналу такий рівень оплати занижкий.

Проте, зарплато віддача знизилась на 1,31 грн. Продуктивність праці виросла за період на 466% (за рахунок скорочення чисельності персоналу).

Розглянемо показники ефективності використання основних засобів підприємства (табл.2.7).

Таблиця 2.7

**Показники ефективності використання основних засобів АТ
«Мотор Січ» в 2016-2020 р.р.¹⁵⁴**

№	Показник	2016	2017	2018	9 місяців 2019	9 місяців 2020	Відхилення 2020/2016
1	2	3	4	5	6	7	8
2	Фондовіддача	0,36	2,34	1,72	0,93	1,19	0,83
3	Фондомісткість	2,75	0,43	0,58	1,07	0,84	-1,92
4	Фондоозброєність	214,33	252,60	320,26	324,91	369,45	155,12
5	Коефіцієнт зносу основних засобів	34,85	38,42	39,97	45,33	49,19	14,34
6	Коефіцієнт оновлення основних фондів	0,00	10,06	8,25	12,47	12,47	12,47
7	Коефіцієнт вибуття основних засобів	53,49	62,38	66,58	82,90	96,80	43,31
8	Рентабельність основних засобів	5,22	40,68	17,36	-7,95	14,68	9,45

¹⁵⁴ Офіційний сайт АТ «Мотор Січ». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.motorsich.com/ukr/>

З табл.2.7 бачимо, що фондівдача підприємства протягом досліджуваного періоду зростає, та склала на кінець періоду 1,19 тобто зросла ефективність використання основних фондів. Фондомісткість навпаки знижується.

Фондоозброєність виросла за 5 років на 155,12, така динаміка вказує на зростання технічної оснащеності праці на підприємстві.

Коефіцієнт зносу основних засобів знижується вріс на 12,47%. Тобто техніка зношується більшими темпами, ніж в попередні роки. Коефіцієнт оновлення основних фондів вріс на 43,31%. Коефіцієнт вибуття основних засобів зріс на 9,45, оскільки обсяги закупки основних фондів менші, ніж темп зносу застарілого обладнання. Рентабельність основних засобів збільшилась на 9,45% та склала 14,68%.

Отже, як бачимо, ефективність використання основних фондів підприємства можна зробити висновки, що ефективність використання основних фондів знижувалась в 2018-2019 роках та має тенденцію до покращення в 2020 році (рис.2.5).

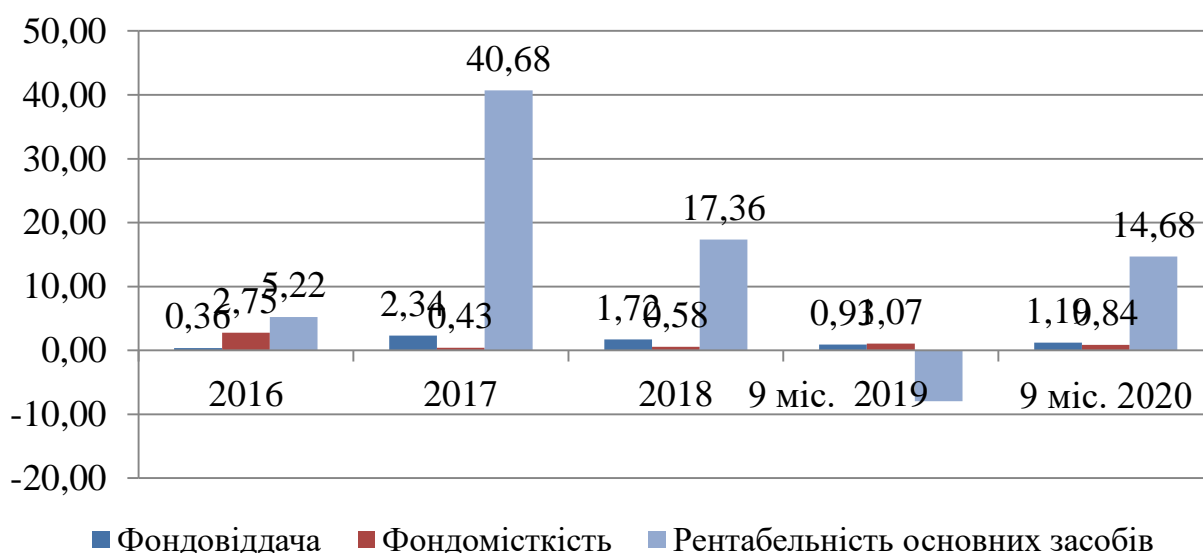

Рис.2.5. Динаміка показників ефективності використання основних засобів
АТ «Мотор Січ» в 2016-2020 р.р.¹⁵⁵

¹⁵⁵ Офіційний сайт АТ «Мотор Січ». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.motorsich.com/ukr/>

Найбільш узагальнюючими показниками діяльності підприємства є показники рентабельності. Проведемо аналіз показників рентабельності АТ «Мотор Січ» (табл.2.8).

Таблиця 2.8

Показники рентабельності АТ «Мотор Січ» в 2016-2020 р.р.¹⁵⁶

	Показники	2016	2017	2018	9 місяців 2019	9 місяців 2020	Відхилення 2020/2016
1	2	3	4	5	6	7	8
2	Рентабельність власного капіталу	2,15	19,74	6,19	-2,46	4,45	2,30
3	Операційна рентабельність продаж	14,51	19,01	10,23	-8,16	12,03	-2,47
4	Рентабельність основної діяльності	70,04	81,29	23,78	-12,92	37,14	-32,90
5	Рентабельність активів	1,45	11,31	4,27	-1,82	3,20	1,75
6	Рентабельності оборотних активів	2,07	19,43	8,52	-3,57	6,30	4,23
7	Рентабельності необоротних активів	5,11	46,96	16,39	-6,28	11,58	6,47

З табл.2.8 бачимо, що рентабельність власного капіталу виросла на 2,3%. Рентабельність продажу знизилась в 2020 році на 2,47 та склала 12,03. Рентабельність основної діяльності в 2020 році знизилась на 32,9 та склала 37,14, тобто в 2018 році підприємство знизило свою рентабельність. Рентабельність активів в 2020 році виросла на 1,75. Рентабельності оборотних активів виросла в 2018 році на 4,23. Рентабельність необоротних активів виросла в 2020 році на 6,47.

Наочно динаміка показників діяльності підприємства та використання його майна та капіталу представлена на рис. 2.6.

Як бачимо, станом на 30.09.2020 року компанія працює рентабельно, проте в 2018-2019 роках значно знижувало свою рентабельність.

¹⁵⁶ Офіційний сайт АТ «Мотор Січ». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.motorsich.com/ukr/>

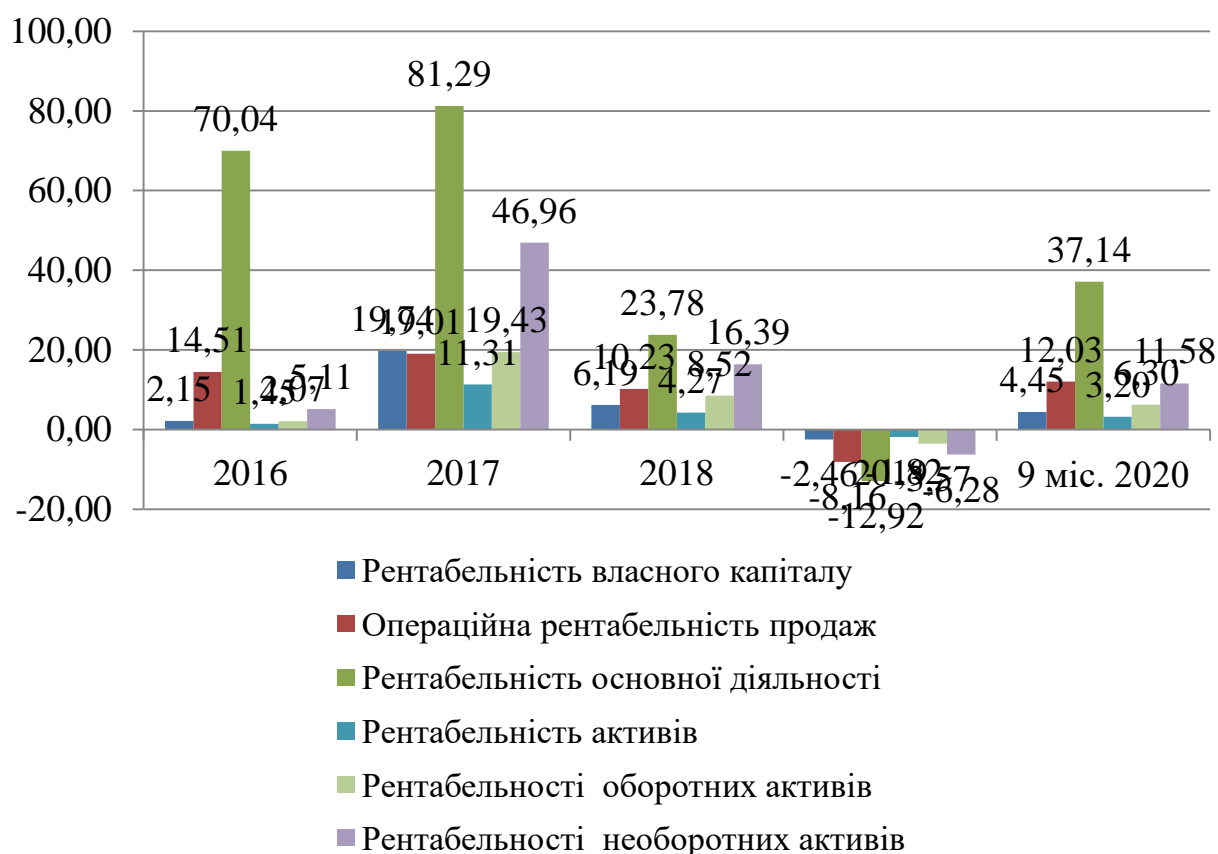

Рис.2.6. Динаміка показників рентабельності АТ «Мотор Січ» в 2016-2020

р.р.¹⁵⁷

Проведемо аналіз ділової активності підприємства (табл.2.9).

Таблиця 2.9

Показники ділової активності АТ «Мотор Січ» в 2016-2020 р.р.¹⁵⁸

№	Показники	2016	2017	2018	9 місяців 2019	9 місяців 2020	Відхилення 2020/2016
1	2	3	4	5	6	7	8
2	Коефіцієнт оборотності активів	0,10	0,70	0,42	0,22	0,27	0,17
3	Коефіцієнт оборотності оборотних засобів	0,14	0,70	0,58	0,32	0,35	0,22
4	Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	0,95	3,47	4,09	2,77	2,42	1,48

¹⁵⁷ Офіційний сайт АТ «Мотор Січ». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.motorsich.com/ukr/>

¹⁵⁸ Офіційний сайт АТ «Мотор Січ». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.motorsich.com/ukr/>

1	2	3	4	5	6	7	8
5	Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	0,41	3,29	2,92	1,77	2,03	1,62
6	Коефіцієнт оборотності матеріальних запасів	0,18	1,05	0,74	0,38	0,45	0,27
7	Середній період обороту дебіторської заборгованості в днях	380	104	88	130	149	-232
8	Середній період обороту кредиторської заборгованості в днях	885	109	123	203	178	-707
9	Співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості	0,43	0,95	0,72	0,64	0,84	0,41

Коефіцієнт оборотності активів – відображає швидкість обороту сукупного капіталу підприємства, його зростання на 0,17 свідчить про збільшення прибутків на кожен одиницю активів компанії.

Коефіцієнт оборотності оборотних засобів виріс на 0,32, зростання показника свідчить про прискорення обороту оборотних засобів.

Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості виріс на 1,48 та склав 2,42 на кінець звітної періоду. Чим вище цей показник, тим краще, тому що підприємство швидше одержує оплату по рахунках, тому зростання показника в 2017-2018 роках є позитивним явищем для підприємства.

Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості виріс на 1,62. Зростання коефіцієнта в 2020 році означає збільшення швидкості оплати заборгованості підприємства.

Середній період обороту кредиторської заборгованості знизився з 885 до 178, тобто підприємство стало швидше сплачувати свої боргові зобов'язання.

Середній період обороту дебіторської заборгованості знизився з 380 до 149, тобто контрагенти швидше оплачують свої зобов'язання з оплати товарів та послуг.

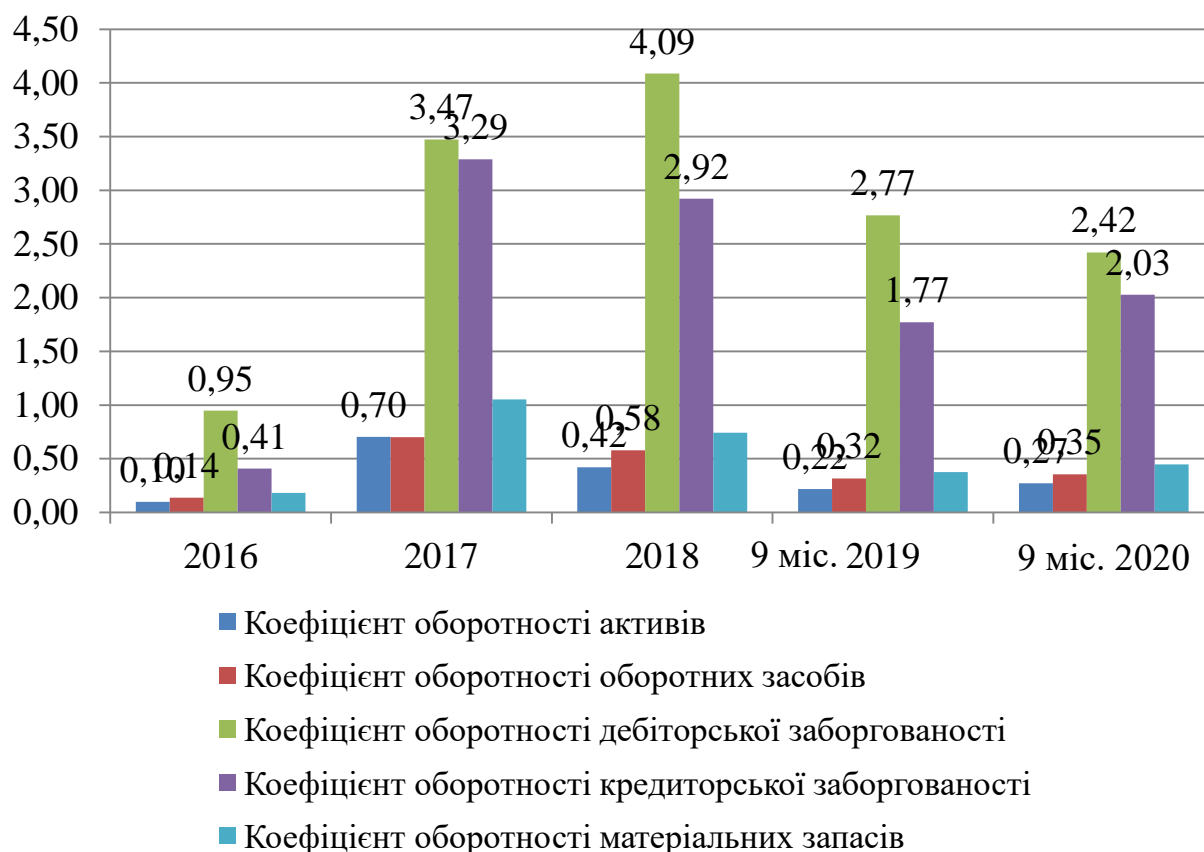

Рис. 2.7. Динаміка показників ділової активності АТ «Мотор Січ» в 2016-2020 р.р.¹⁵⁹

Співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості в 2016 році становило 0,43 та виросло до 0,84 в 2020 році, тобто обсяги кредиторської заборгованості помітно знизились.

З проведеного аналізу можна зробити висновки, що в 2019-2020 роках підприємство погіршило свої показники ділової активності, проте, за 5 років дані показники суттєво зросли, що свідчить про ефективність господарської діяльності компанії.

¹⁵⁹ Офіційний сайт АТ «Мотор Січ». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.motorsich.com/ukr/>

2.3. Оцінка фінансової стійкості та ліквідності

Проведемо аналіз показників ліквідності АТ «Мотор Січ» в 2016-2018 р.р. (табл.2.10).

Таблиця 2.10

Показники ліквідності АТ «Мотор Січ» в в 2016-2020 р.р.¹⁶⁰

№	Показники	2016	2017	2018	9 міс. 2019	9 міс. 2020	Відхи- лення 2020/2016
1	2	3	4	5	6	7	8
2	Коефіцієнт забезпеченості власними коштами	0,55	0,59	0,61	0,63	0,64	0,09
3	Коефіцієнт оборотності власного капіталу	0,15	0,87	0,59	0,31	0,36	0,22
4	Коефіцієнт забезпеченості запасів власними оборотними засобами	0,80	1,08	0,91	0,78	0,82	0,02
5	Коефіцієнт абсолютної ліквідності	2,17	2,09	2,28	2,62	2,76	0,59
6	Коефіцієнт поточної ліквідності	0,20	0,22	0,66	0,38	0,34	0,13
7	Коефіцієнт критичної ліквідності	0,79	0,65	1,36	0,99	0,73	-0,06

З табл.2.10 бачимо, що коефіцієнт забезпеченості власними коштами більше 0,1, тобто відповідає нормативному значенню, показник виріс за 5 років на 0,09. Коефіцієнт оборотності власного капіталу виріс на 0,22 та склав 0,36.

Коефіцієнт забезпеченості запасів власними оборотними засобами, в 2016-2020 роках показник відповідає нормативному значенню, значення показника зросло в 2017 році та знижувалось в 2018-2019 роках, що свідчить про зростання залежності від короткострокових джерел фінансування.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності показує можливість підприємства негайно погашати всі свої заборгованості. Норматив даного показника

¹⁶⁰ Офіційний сайт АТ «Мотор Січ». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.motorsich.com/ukr/>

становить від 0,1 до 0,2. Значення показника відповідає нормативному та виросло на 0,59.

Коефіцієнт поточної ліквідності щорічно знижується. Нормативним є значення в рамках 1-3, однак більш бажаним є значення 2-3. Отже, підприємство має низький рівень поточної ліквідності та не зможе вчасно погасити свої борги. Коефіцієнт критичної ліквідності склав 0,99, що відповідає нормативному значенню. Отже, підприємство має нормальний рівень ліквідності.

Динаміка показників ліквідності АТ «Мотор Січ» в 2016-2018 р.р. наведена на рис. 2.8.

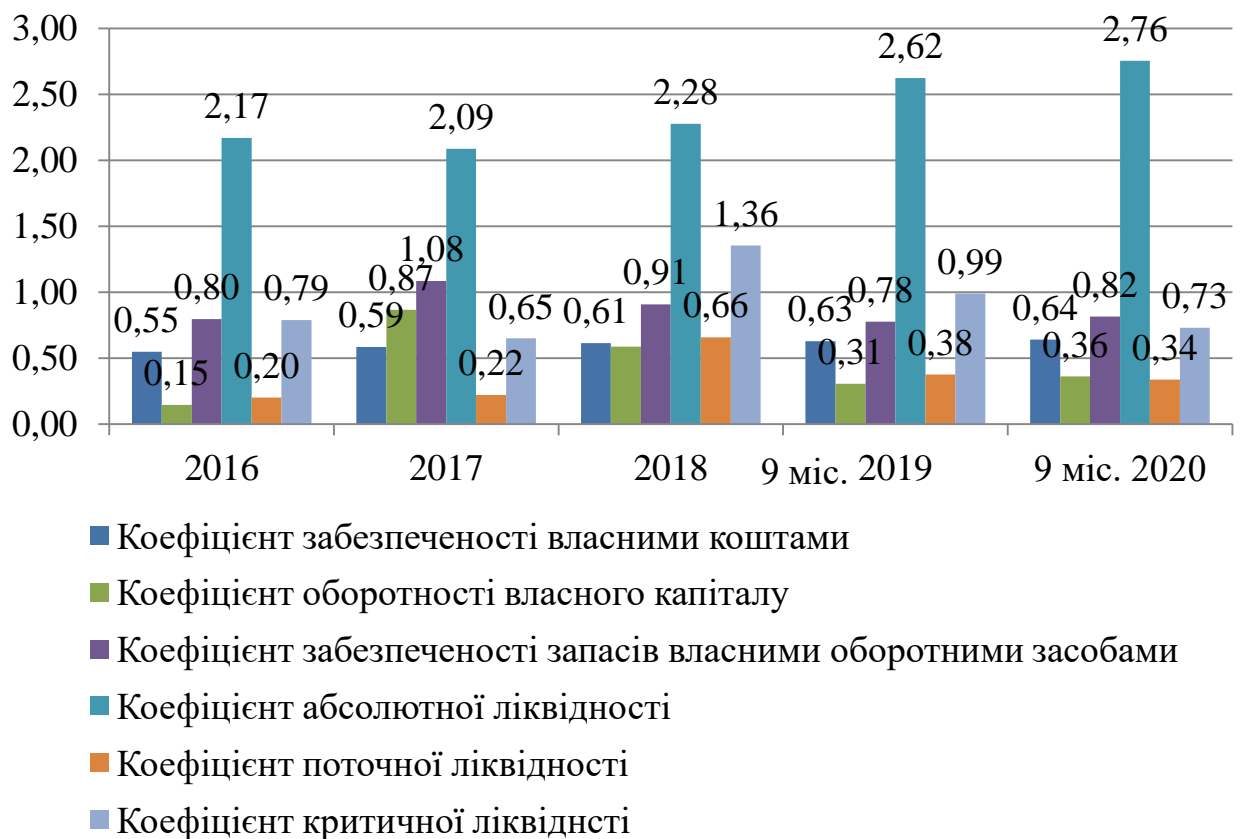

Рис.2.8. Динаміка показників ліквідності АТ «Мотор Січ» в 2016-2020 р.р.¹⁶¹

Як бачимо з проведеного аналізу, АТ «Мотор Січ» працює ліквідно.

Проведемо аналіз ліквідності балансу (табл.2.11).

¹⁶¹ Офіційний сайт АТ «Мотор Січ». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.motorsich.com/ukr/>

Аналіз ліквідності балансу АТ «Мотор Січ» в 2016-2020 р.р.¹⁶²

Ранжування активів балансу	Кінець 2016р.	Кінець 2017р.	Кінець 2018р.	Кінець 2019р.	Вересень 2019 р.
Високоліквідні активи (A1)	1 431 665	2 765 602	1 479 216	771 701	1 264 557
Швидколіквідні активи (A2)	1 504 023	-3 395 833	2 616 719	3 476 062	1 966 925
Повільноліквідні активи (A3)	11 653 836	14 384 130	16 654 077	17 248 888	17 369 017
Важколіквідні активи (A4)	6 082 733	7 640 876	8 366 083	7 998 569	7 744 328
Баланс	20 672 257	21 394 775	29 116 095	29 495 220	28 344 827
Ранжування пасивів балансу	Кінець 2016р.	Кінець 2017р.	Кінець 2018р.	Кінець 2019р.	Вересень 2019 р.
Найтерміновіші зобов'язання (П1)	4 084 553	-3260264	3709340	4882981	2663935
Короткострокові пасиви (П2)	844006	804356	560539	641896	559837
Довгострокові пасиви (П3)	1 243 619	3 586 201	3 429 355	3 133 647	3 342 921
Постійні пасиви (П4)	14500079	20264482	21416861	20836696	21778134
Баланс	20 672 257	21 394 775	29 116 095	29 495 220	28 344 827

Проведемо аналіз ліквідності балансу за даними табл.2.11

Для визначення ліквідності балансу підприємства необхідно зіставити розрахунки за групами активів і зобов'язань.

За даними за 2016 рік:

$$A1=1431665 < П1=4084553$$

$$A2=1504023 > П2=844066$$

$$A3=11653836 > П3=1243619$$

$$A4=20672257 > П4=14500079$$

За даними за 2020 рік:

$$A1=1264537 < П1=2663935$$

¹⁶² Офіційний сайт АТ «Мотор Січ». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.motorsich.com/ukr/>

$$A2=1\,966\,925 > П2=559837$$

$$A3=17\,369\,017 > П3=3\,342\,921$$

$$A4=7\,744\,328 < П4=28\,344\,827$$

З проведеного аналіз ліквідності балансу бачимо, що в 2016-2020 роках у підприємства недостатній рівень поточної платоспроможності, проте швидко реалізовані активи перевищують короткострокові пасиви та організація може бути платоспроможною в недалекому майбутньому.

Таким чином, проведений аналіз ліквідності підприємства показав, що АТ «Мотор Січ» характеризується низьким рівнем ліквідності в 2020 році, а стан капіталу не забезпечує йому фінансову незалежність.

Фінансову стійкість можна оцінити за допомогою показників. Проведемо аналіз показників фінансової стійкості за наступними формулами (табл.2.12).

Таблиця 2.12

Показники фінансової стійкості АТ «Мотор Січ» в 2016-2020 р.р.¹⁶³

№	Показники	2016	2017	2018	9 міс. 2019	9 місяців 2020	Відхилення 2020/2016
1	2	3	4	5	6	7	8
1	Коефіцієнт автономії	67,62	69,47	72,40	73,37	73,56	5,94
2	Коефіцієнт фінансової стійкості	0,73	0,82	0,84	0,84	0,85	0,11
3	Коефіцієнт маневрування власним капіталом	0,58	0,62	0,61	0,62	0,64	0,06
4	Коефіцієнт заборгованості	0,32	0,31	0,28	0,27	0,26	-0,06
5	Коефіцієнт фінансового левериджу	0,48	0,44	0,38	0,36	0,36	-0,12
6	Коефіцієнт інвестування	2,38	2,65	2,55	2,60	2,81	0,43

¹⁶³ Офіційний сайт АТ «Мотор Січ». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.motorsich.com/ukr/>

Продовження табл.2.12

1	2	3	4	5	6	7	8
7	Коефіцієнт довгострокового залучення капіталу	0,08	0,15	0,14	0,13	0,13	0,05
8	Коефіцієнт співвідношення необоротних і власних коштів	0,42	0,38	0,39	0,38	0,36	-0,06

Коефіцієнт автономії вище нормативного значення та виріс на 5,94.

Коефіцієнт фінансової стійкості виріс на 0,11 та склав 0,85. – це нормальне значення для показника фінансової стійкості.

Коефіцієнт маневрування власним капіталом виріс на 0,06. Зростання показника свідчить про збільшення власних фінансових ресурсів для фінансування необоротних активів і частини оборотних.

Коефіцієнт заборгованості знизився на 0,06. Оскільки відношення менше 0,5, то можна зробити висновок, що велика частина активів підприємства фінансується за рахунок власних коштів.

Коефіцієнт фінансового левериджу вважається задовільним, якщо його значення не перевищує 1 незалежно від галузевої ознаки позичальника. Розраховане значення коефіцієнта фінансового левериджу є задовільним..

Коефіцієнт інвестування відповідає нормативному значенню. Розрахунок показав, що за рахунок власних коштів покривається більша частина необоротних активів.

Коефіцієнт довгострокового залучення капіталу склав 0,13. Рекомендоване значення даного показника більше 50%, тож показник не відповідає нормативному.

Коефіцієнт співвідношення необоротних і власних коштів склав 0,36. Розрахований за 2020 рік коефіцієнт співвідношення необоротних і власних коштів знаходиться нижче норми, адже оптимальне значення 0,5 – 0,8.

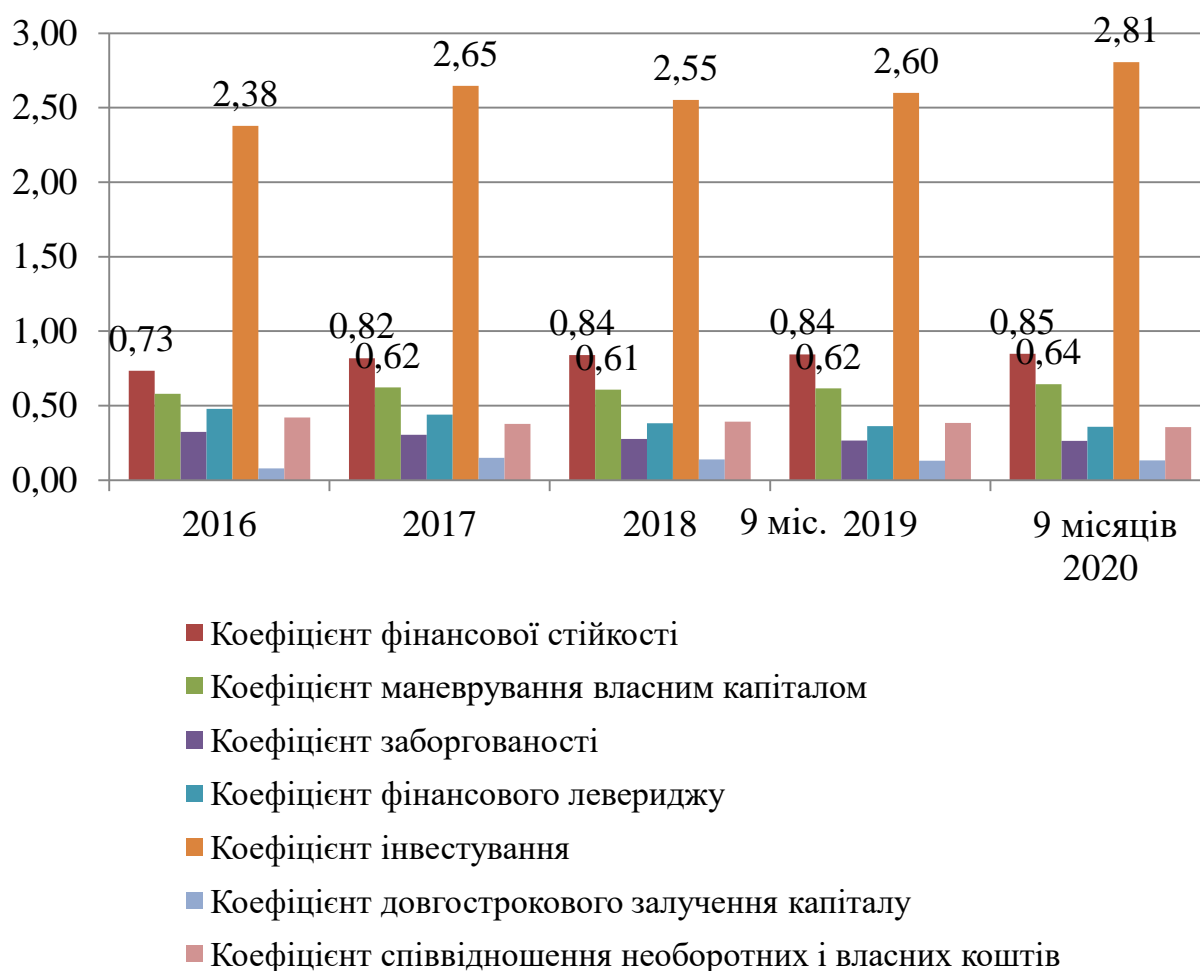

Рис.2.9. Динаміка показників фінансової стійкості АТ «Мотор Січ» в 2016-2020 р.р.¹⁶⁴

Отже, на підприємстві прийнятний рівень фінансової стійкості (рис.2.6), проте потребує проведення заходів з підвищення ліквідності, платоспроможності та фінансової стійкості.

Оцінка фінансової стійкості підприємства є необхідною складовою для покращення фінансового здоров'я підприємства та передумовою розвитку підприємства.

З метою оцінки фінансової стійкості розрахуємо надлишок чи нестачу засобів для формування запасів і витрат АТ «Мотор Січ» (табл.2.13).

¹⁶⁴ Офіційний сайт АТ «Мотор Січ». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.motorsich.com/ukr/>

Як бачимо з табл.2.13, АТ «Мотор Січ» знаходиться в нестійкому фінансовому стані в 2016,208,2019 роках та в нормальному в 2017 та 2019 роках.

Таблиця 2.13

Оцінка фінансової стійкості АТ «Мотор Січ» в 2016-2020 р.р.¹⁶⁵

	Показники	2 016	2 017	2 018	9 міс. 2019	9 міс. 2020
1	2	3	4	5	6	7
1	Надлишок (+) або нестача (–) власних оборотних коштів	-3 221 004	-1 703 399	-3 474 059	-4 312 261	-3 234 591
2	Надлишок (+) або нестача (–) власних оборотних коштів і довгострокових джерел формування запасів	-1 977 385	1 882 802	-44 704	-1 178 614	108 330
3	Надлишок (+) або нестача (–) загальної величини основних джерел формування запасів	3 705 628	7 184 858	4 666 801	3 235 145	4 572 347
4	Тип фінансової стійкості	Нестійкий	Нормальна стійкість	Нестійкий	Нестійкий	Нормальна стійкість

Отже, проведений аналіз фінансової стійкості АТ «Мотор Січ» показав, що станом на 30.03.2020 року компанія має низьку фінансову стійкість та потребує впровадження заходів з підвищення фінансової стійкості.

Проведемо оцінку ризику банкрутства за моделлю Альтмана (табл.2.14 та табл.2.15).

¹⁶⁵ Офіційний сайт АТ «Мотор Січ». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.motorsich.com/ukr/>

Таблиця 2.14

Дані для розрахунку індексу Альтмана в 2016-2020 р.р.¹⁶⁶

Показник	2016	2017	2018	2019	2020
1	2	3	4	5	6
Робочий капітал	9 425 093	9 617 464	16 172 825	16 417 343	15 927 876
Сума активів	21 394 775	29 116 095	29 495 220	28 344 827	29 530 822
Резерв нерозподіленого прибутку	13 232 206	13 544 854	18 017 886	19 397 065	18 840 142
Валовий прибуток	1 788 458	1 351 802	8 354 544	4 948 274	2 057 809
Рівень прибутковості активів	0,08	0,05	0,28	0,17	0,07
Власний капітал	14 468 143	20 227 838	21 354 360	20 797 421	21 723 884
Позичковий капітал	6 926 632	8 888 257	8 140 860	7 547 406	7 806 938
Чиста виручка від реалізації	2 100 135	15 024 451	12 239 687	6 436 902	7 699 550

Таким чином, розрахуємо індекс Альтмана та занесемо до таблиця 2.15.

Таблиця 2.15

Індексу Альтмана в 2016-2020 р.р.¹⁶⁷

Показник	2016	2017	2018	2019	2020
1	2	3	4	5	6
x1	0,44	0,33	0,55	0,58	0,54
x2	0,62	0,47	0,61	0,68	0,64
x3	0,08	0,05	0,28	0,17	0,07
x4	2,09	2,28	2,62	2,76	2,78
x5	0,10	0,52	0,41	0,23	0,26
Індекс Альтмана	3,022	3,082	4,437	4,110	3,701

Таким чином ймовірність банкрутства АТ «Мотор Січ» в 2016-2019 роках дуже низька, а отже, рівень ризику банкрутства за індексом Альтмана в 2016-2020 роках низький.

¹⁶⁶ Офіційний сайт АТ «Мотор Січ». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.motorsich.com/ukr/>

¹⁶⁷ Офіційний сайт АТ «Мотор Січ». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.motorsich.com/ukr/>

З проведеного аналізу фінансової стійкості АТ «Мотор Січ» в 2016-2020 роках можемо зробити висновки, що компанія має низьку фінансову стійкість, яка покращується в 2020 році. Враховуючи, що в 2019 році компанія працювала збитково, а за 9 місяців 2020 року отримала значно менший прибуток, ніж в 2016-2018 роках, а рентабельність основної діяльності за 5 років знизилась, компанії рекомендується вжити заходів для зміцнення фінансової стійкості.

Висновки до другого розділу

АТ «Мотор Січ» є найбільшим підприємством в авіаційній промисловості України, який випускає широкий спектр авіадвигунів для літальних апаратів різного призначення. На роботу компанії впливає ряд факторів. Серед основних технологічних факторів відзначимо наступні: випереджаюче впровадження зарубіжними приладобудівними фірмами технологій інтегрованої модульної авіоніки; недосконалість міжнародних механізмів захисту інтелектуальної власності; надзвичайно швидка зміна поколінь авіаційної техніки.

До провідних економічних чинників, на нашу думку, слід віднести: вплив економічної кризи, спричиненої пандемією коронавірусу в 2020 році; інші фактори, описані у пункті 1.3 кваліфікаційної роботи. підвищення доступності кредитів для підприємств галузі як результат тенденції до зниження ставки рефінансування.

Аналіз фінансового стану показав, що станом на 30.09.2020 року компанія працює рентабельно, проте в 2018-2019 роках значно знижувало свою рентабельність. В 2019-2020 роках підприємство погіршило свої показники ділової активності, проте, за 5 років дані показники суттєво зросли, що свідчить про ефективність господарської діяльності компанії. В

2016-2020 роках у підприємства недостатній рівень поточної платоспроможності, проте швидко реалізовані активи перевищують короткострокові пасиви та організація може бути платоспроможною в недалекому майбутньому. АТ «Мотор Січ» характеризується низьким рівнем ліквідності в 2020 році, а стан капіталу не забезпечує йому фінансову незалежність. Ймовірність банкрутства АТ «Мотор Січ» в 2016-2019 роках дуже низька, а отже, рівень ризику банкрутства за індексом Альтмана в 2016-2020 роках низький.

З проведеного аналізу фінансової стійкості АТ «Мотор Січ» в 2016-2020 роках можемо зробити висновки, що компанія має низьку фінансову стійкість, яка покращується в 2020 році. Враховуючи, що в 2019 році компанія працювала збитково, а за 9 місяців 2020 року отримала значно менший прибуток, ніж в 2016-2018 роках, а рентабельність основної діяльності за 5 років знизилась, компанії рекомендується вжити заходів для зміцнення фінансової стійкості.

РОЗДІЛ 3

ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ АВІАЦІЙНОГО ПІДПРИЄМСТВА

3.1. Напрямки підвищення фінансової стійкості авіаційного підприємства

Оцінивши економічну стійкість АТ «Мотор Січ» з позиції фінансової стійкості було виявлено, що компанія має серйозні проблеми пов'язані з порушенням фінансової стійкості підприємства.

До погіршення фінансових показників підприємства приводить ряд внутрішніх факторів підприємства (рис.1.3).

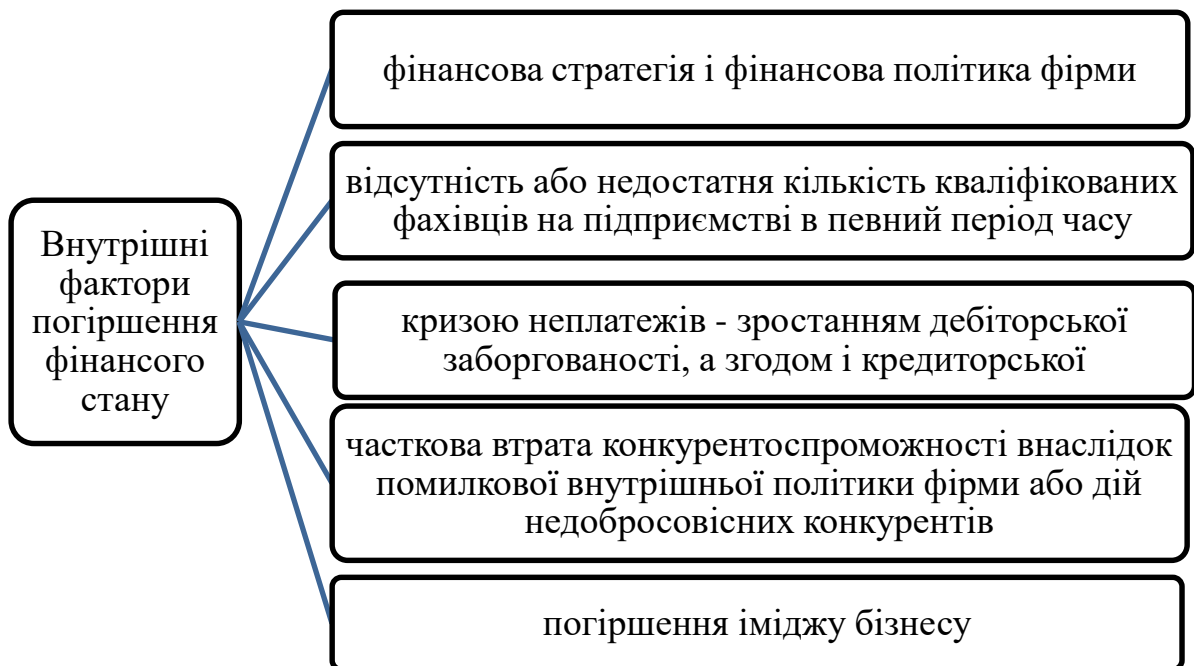

Рис.3.1. Внутрішні фактори погіршення фінансового стану підприємства

За допомогою своєчасних і правильних дій, в тому числі в сфері податкового планування, зміни форм і методів ведення поточної

підприємницької діяльності, можна виправити становище, скорегувати фінансові показники в кращу сторону.

Головною метою фінансової політики АТ «Мотор Січ» є побудова ефективної системи управління фінансами, а основною задачею фінансової служби АТ «Мотор Січ» є забезпечення фінансовими ресурсами розвитку підприємства та пошуку заходів підвищення прибутковості.

Фінансова політика АТ «Мотор Січ» включає(рис.3.2).¹⁶⁸

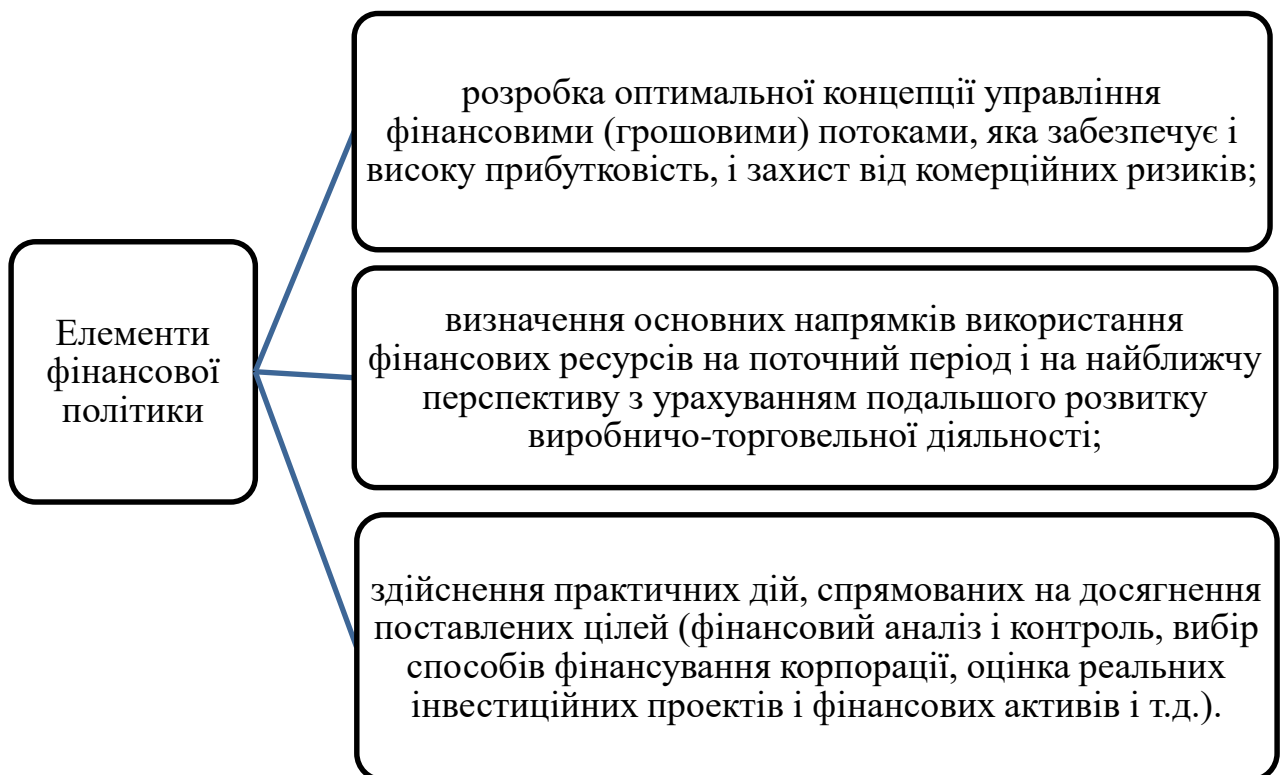

Рис.3.2. Елементи фінансової політики АТ «Мотор Січ»

Все це визначає зміст фінансової політики, стратегічні завдання якої наведені на рис.3.3.

Проведення того чи іншого заходу може бути ефективним з точки зору збільшення продукції, але при цьому може підвищитися її собівартість, знизитися прибуток і рівень рентабельності, що для підприємства в цілому

¹⁶⁸ Офіційний сайт АТ «Мотор Січ». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.motorsich.com/ukr/>

воно буде не вигідним. Тому, перш ніж проводити певний захід, необхідно його всебічно досліджувати.

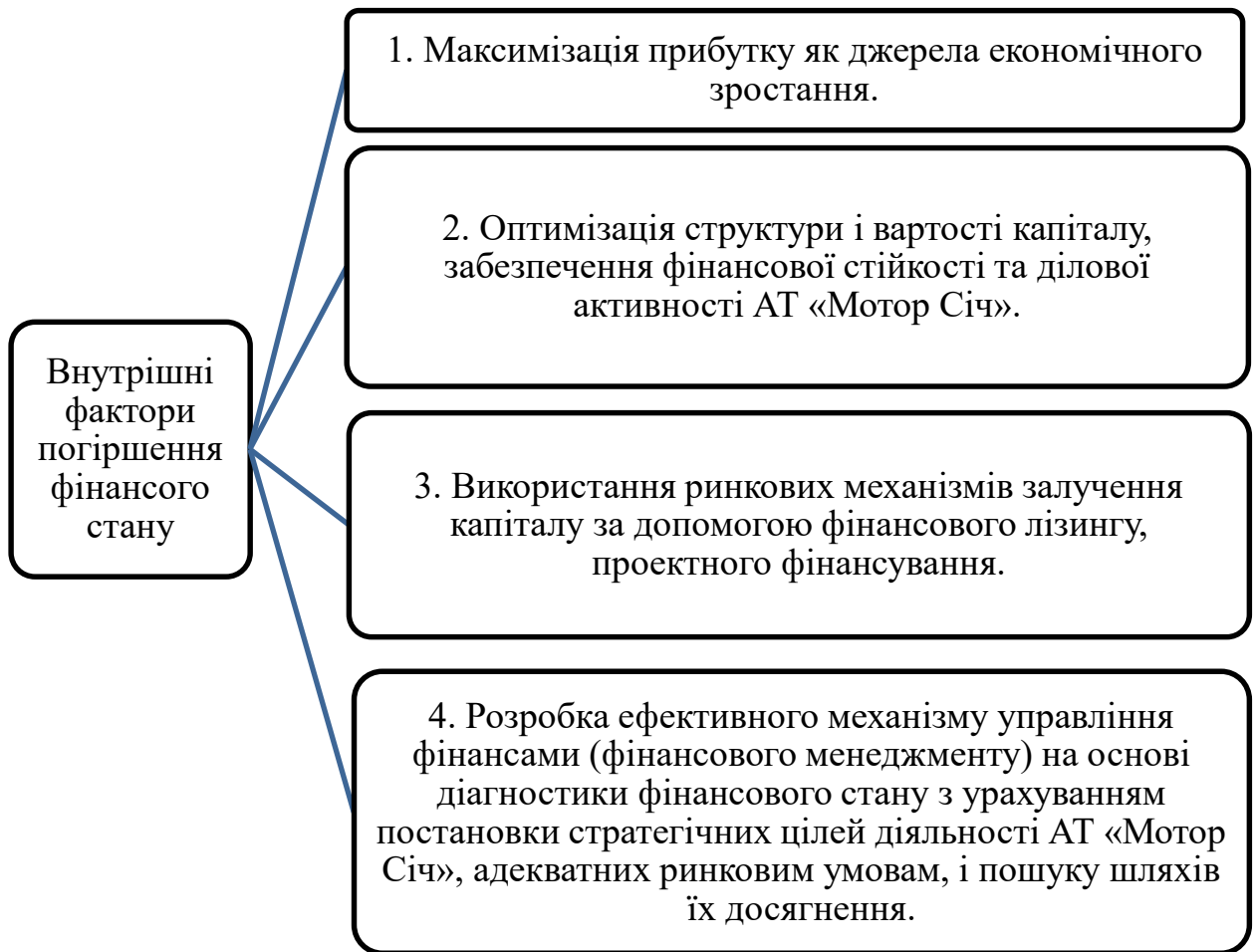

Рис.3.3. Стратегічні завдання фінансової політики АТ «Мотор Січ»

Розглянувши підсумки фінансового стану АТ «Мотор Січ» в динаміці за 5 років, можна зробити загальний висновок, що фінансовий стан підприємства є нормальним. Однак підприємство має низьку фінансову стійкість (табл.2.13). ¹⁶⁹

В цілому керівництву АТ «Мотор Січ» необхідно вживати заходів для підтримання фінансового стану підприємства.

Для удосконалення роботи АТ «Мотор Січ» потрібно шукати шляхи щодо підвищення економічної ефективності його діяльності. Розглянемо резерви підвищення фінансової стійкості підприємства (рис.3.4).

¹⁶⁹ Офіційний сайт АТ «Мотор Січ». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.motorsich.com/ukr/>

Рис.3.4. Внутрішні фактори погіршення фінансового стану АТ «Мотор Січ»¹⁷⁰

Розглянемо пропоновані напрямки поліпшення фінансового стану АТ «Мотор Січ». Підприємству постійно не вистачає коштів для поточної діяльності. У зв'язку з вище сказаним першим заходом щодо збільшення фінансової стійкості повинна стати робота з дебіторською заборгованістю. Політика в галузі управління дебіторської заборгованості буде включати наступні основні кроки:

- проведення наскрізного аналізу дебіторської заборгованості. Мета виявлення сумнівної та безнадійної дебіторської заборгованості;
- моніторинг і розподіл покупців на три групи. Мета застосувати до них три основні варіанти розрахунків (передоплата, інші форми розрахунків, відстрочка платежу), при цьому необхідно враховувати

¹⁷⁰ Офіційний сайт АТ «Мотор Січ». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.motorsich.com/ukr/>

три основні чинники обсяг продажів, платоспроможність кожного покупця, історія взаємовідносин з кожним підприємством;

- визначення умов комерційного кредиту, якщо надається відстрочка платежу;
- оцінка можливостей використовувати вексель у разі відстрочення платежу та їх умов;
- оцінка ризиків виникнення сумнівної (простроченої та безнадійної) дебіторської заборгованості, визначення можливих збитків при цьому. Визначення способів отримання боргів і зменшення безнадійної заборгованості. Оцінка ринкової вартості дебіторської заборгованості. Мета визначення розміру резервів по сумнівних боргах;
- визначення можливості продажу або застави дебіторської заборгованості;
- використовувати коефіцієнт інкасації при прогнозуванні надходження дебіторської заборгованості.

Вихідна фінансова документація не дає можливість оцінити прострочену дебіторську заборгованість, але судячи по значному зростанню дебіторської заборгованості на підприємстві є дебіторська заборгованість, яка не оплачується вчасно. З урахуванням того, що підприємство має проблеми з фінансовою стійкістю найбільший інтерес представляє грошова дебіторська заборгованість, так як саме вона приймає участь в формуванні оборотного капіталу компанії, необхідного для операційної діяльності.

Управління дебіторською заборгованістю пов'язано з механізмом укладання договорів на поточний енергопостачання. Пропонуємо переукласти договори на наступних умовах:

- збільшення кількості розрахункових періодів;
- скорочення періоду платежу за договором і доведення його до 3-5 днів у енергоємних споживачів і до 10-15 днів у інших споживачів з приєднаною потужністю понад 100 кВа;

- укладення договорів з абонентами-перепродавцями (неплатниками) на умовах, що дозволяють знизити неплатежі;
- укладення договорів з платоспроможними споживачами на умовах авансових платежів, укладання договорів поручительства з третіми особами на забезпечення поточних платежів в повному обсязі;
- ведення щодобового моніторингу надходження поточних платежів відповідно до договорів енергопостачання;
- припинення енергопостачання за відсутності поточних платежів відповідно до законодавства України.

Так само слід зазначити, що в сучасній ринковій економіці без дебіторської заборгованості не може обійтися не один баланс, тому одним із способів зниження заборгованості може стати система кредитних умов. В кредитні умови (кредитний договір) можуть увійти такі моменти:

- термін надання кредиту (кредитний період);
- розмір кредиту, що надається (кредитний ліміт);
- система штрафних санкцій за прострочення виконання зобов'язань покупцями.

Перераховані заходи щодо скорочення дебіторської заборгованості носять не моментний характер це робота, яка повинна проводитися в компанії протягом усього фінансового періоду. Метою ж даної роботи є підвищення економічної стійкості компанії через фінансову стійкість.

Отже, зростання дебіторської заборгованості не завжди сприяє зростанню прибутку. АТ «Мотор Січ» необхідний комплексний підхід до управління дебіторською заборгованістю. Здійснення управління та контролю над дебіторською заборгованістю складається з декількох складових частин, головною метою яких є мінімізація ризику, що дана дебіторська заборгованість не буде повернена в терміни, встановлені договорами. Знизити цей ризик можливо за допомогою побудови списку поточних дебіторів відповідно до зростання строків заборгованості.

Виходячи з документально підтверджених угод між контрагентами, встановлюється факт наявності простроченого боргу, в разі якщо прострочення все-таки є, то по кожному окремо контрагенту знаходиться її період. Угрупування дебіторів слід проводити на основі періоду несплати. Слід брати до уваги те, що ступінь ризику несплати заборгованості знаходиться в прямій залежності зі строком її прострочення та її величиною. Даний аналіз дає можливість знайти проблемні статті в структурі дебіторської заборгованості, які безпосередньо здійснюють прямий вплив на її підсумковий розмір, і потребують негайного усунення.

В першу чергу АТ «Мотор Січ» слід проводити активну роботу, яка буде полягати в зменшенні заборгованості, з великими дебіторами, які мають найбільший період прострочення. Дані дебітори несуть з собою найсерйозніші і потенційні ризики.

Підвищення обсягу дебіторської заборгованості викликає зниження припливу грошових коштів, і навпаки, зменшення дебіторської заборгованості сприяє збільшенню надходить грошового потоку. Такий взаємозв'язок показує, що зміни в структурі і розмір дебіторської заборгованості безпосередньо позначаються на обсязі коштів компанії.

Розглянемо наступні шляхи зміцнення фінансової стійкості підприємства:

Пропозицією для збільшення прибутку є факторинг. Факторинг - це комплекс послуг, який банк (або факторингова компанія), який виступає в ролі фінансового агента, надає компаніям, що працюють зі своїми покупцями на умовах відстрочення платежу. Послуги факторингу включають не тільки надання постачальнику і отримання від покупця грошових коштів, але і контроль стану заборгованості покупця по поставкам, здійснення нагадування дебіторам про настання термінів оплати, проведення звірок з дебіторами, надання постачальника інформації про поточний стан дебіторської заборгованості, а також ведення аналітики по історії і поточним операціями.

Основне завдання факторингу - забезпечити таку систему взаємин з покупцями, при якій постачальник міг би надавати конкурентні відстрочки платежу своїм клієнтам, не відчуючи при цьому дефіциту в оборотних коштах. Це можливо завдяки достроковому фінансуванню поставок з відстрочкою платежу банком-фактором у зручному для постачальника режимі.

Для здійснення факторингових операцій фінансової стійкості АТ «Мотор Січ» пропонується укласти з комерційним банком договір про фінансування під відступлення права вимоги до 2021 р, за яким організація зобов'язується передати банку право вимоги дебіторської заборгованості постачальників за наданими їм послуг, а банк - виплатити АТ «Мотор Січ» грошову суму в розмірі 90% від суми фінансування в якості першого платежу і зробити остаточний розрахунок за фактом надходження коштів від дебіторів за вирахуванням витрат на здійснення факторингу.

За рахунок своєчасного фінансування оборотних коштів значно зростає можливість залучити нових клієнтів, розширити асортимент послуг і, як наслідок, збільшити оборот і прибуток підприємства.

Також перспективним напрямком є оренда невикористовуваного майна АТ «Мотор Січ». На балансі АТ «Мотор Січ» є будівля, яка в даний час не використовується. Пропонуємо здавати її на наступних умовах:

орендна плата з урахуванням комунальних платежів складе 350 тис. руб. на рік; поточний ремонт будівлі здійснюється за рахунок орендаря; майно залишається на балансі підприємств.

4. Особлива увага доцільно приділити показнику кредиторської заборгованості. Підприємству рекомендується знизити розміри кредиторської заборгованості шляхом реструктуризації і взаємозаліків.

Реструктуризація різного роду боргів являє собою складний процес, в кожному конкретному випадку її проведення залежить від тих обставин, які склалися в результаті господарської діяльності організації.

Заходи щодо фінансового оздоровлення, націлені на реструктуризацію боргів організації, зокрема сукупної кредиторської заборгованості, як простроченої, так і з ще не наступив, терміном оплати, можуть включати в себе такі напрямки підвищення ефективності діяльності АТ «Єнісейська ТГК (ТГК-13)»:

- надання відстрочки і розстрочки платежів;
- реалізацію поточних боргових зобов'язань;
- здійснення конверсії короткострокових зобов'язань в довгострокові.

Позитивні або негативні моменти проведення реструктуризації боргів багато в чому залежать від характеру умов раніше укладених договорів, передбачених штрафних санкцій, обсягу і виду боргів або зобов'язань, термінів їх виконання або виплат, фінансового стану кредиторів, встановлених ставок рефінансування, загальної економічної ситуації в країні і регіоні.

Ефективність реструктуризації кредиторської заборгованості у в чому залежить від реалізації застосовуваної розрахункової політики в відносинах з постачальниками, банками, замовниками, податковими органами та іншими організаціями.

Взаємозаліки платіжними дорученнями - це наказ банку про перерахування з розрахункового рахунку суми грошових коштів іншому підприємству.

Передбачається, що реалізація даних заходів споспособствує підвищенню ефективності управління кредиторської заборгованості на підприємстві.

Розглянемо шляхи зниження собівартості (рис.3.5).

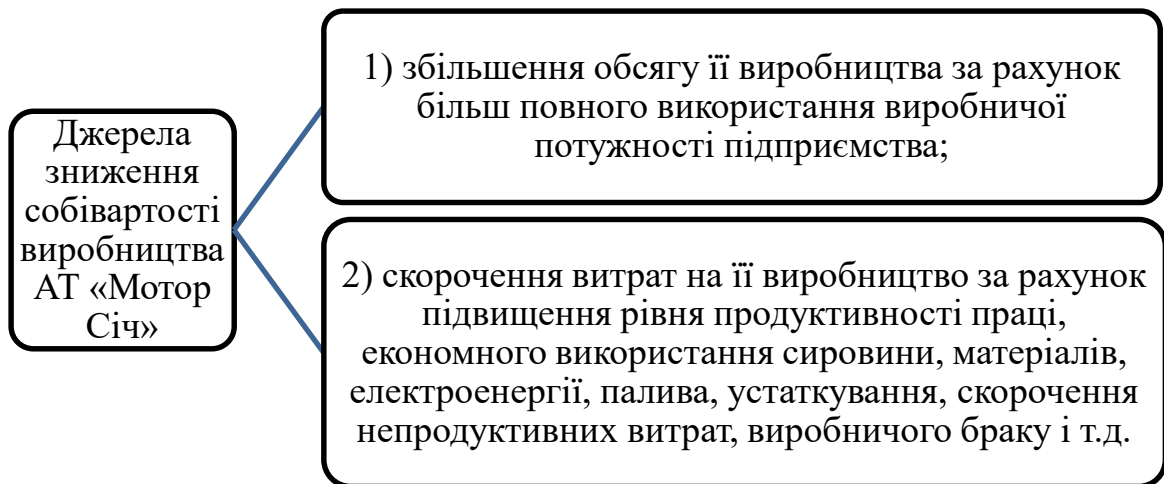

Рис.3.5. Джерела зниження собівартості виробництва АТ «Мотор Січ»

Резерви збільшення виробництва продукції виявляються в процесі аналізу виконання виробничої програми. При збільшенні обсягу виробництва продукції зростають тільки змінні витрати (пряма зарплата робітників, прямі матеріальні витрати та ін.), сума ж постійних витрат, як правило, не змінюється, в результаті знижується собівартість виробів. На жаль, економічна криза позначилася на приплив клієнтів АТ «Мотор Січ». У 2020 році підприємство виконало виробничу програму на 100%, прикладаючи великі зусилля в пошуках клієнтів. Тому оцінити резерви виробництва продукції і послуг на найближчу перспективу важко.

Резерви скорочення витрат встановлюються по кожній статті витрат за рахунок конкретних організаційно-технічних заходів (впровадження нової більш прогресивної техніки і технології виробництва, поліпшення організації праці та ін.), які будуть сприяти економії заробітної плати, сировини, матеріалів, енергії і т.д.

На досліджуваному підприємстві слід більше уваги приділити зниженню управлінських витрат, які на підприємстві включені в собівартість продукції і склали в 2020 р 9,26% від загальної собівартості. Одним з недоліків функціонування підприємства є великий адміністративний апарат, тобто зайві управлінські кадри. У зв'язку з цим собівартість послуг підприємства зростає.

Отже, слід переглянути ефективність роботи управлінського персоналу, скоротити кадри таким чином, щоб їх кількість і якість роботи було оптимальним і вміщувалося в рамках необхідного підприємству.

Підвищення доходів за рахунок проведення рекламної компанії.

В даний час в маркетинговій діяльності АТ «Мотор Січ» присутні наступні види реклами: сайт, буклети компанії. При цьому витрати на рекламу є одними з найнижчих. Для більш ефективної комерційної діяльності підприємства необхідно підвищити віддачу від рекламної діяльності. Це потрібно для залучення додаткових клієнтів і, відповідно, для зростання товарообігу компанії.

Рекламна кампанія АТ «Мотор Січ» крім існуючих видів реклами, повинна включати в себе такі форми реклами: регулярна участь в виставках і тендерні торги.

3.2. Економічне обґрунтування запропонованих заходів

Розглянемо кілька можливих варіантів знижок. Рівень банківського відсотка приймемо 22,5% річних.

Знижка 5 / 10-30, тобто запропонуємо дебіторам знижку 5% при виплаті заборгованості в 10-денний термін при максимальній тривалості відстрочки 30 днів. Розрахуємо в цьому випадку ціну відмови від знижки:

$$\frac{5\%}{100\% - 5\%} * 100\% * \frac{360 \text{ днів}}{30 \text{ днів} - 10 \text{ днів}} = 94,7\% > 22,5\%$$

Порівнюючи «ціну відмови від знижки» з вартістю банківського кредиту, приходимо до висновку, що для покупця вигідніше скористатися банківським кредитом і виплатити заборгованість в 10-денний термін, ніж «дотягнути до останнього» і втратити знижку.

Знижка 3 / 15-30, тобто якщо платники оплатять товар до 15 днів, то вони зможуть скористатися знижкою 3% з ціни при максимальному терміні виплати 30 днів.

$$\frac{3\%}{100\% - 3\%} * 100\% * \frac{360 \text{ днів}}{30 \text{ днів} - 15 \text{ днів}} = 74,2\% > 22,5\%$$

У цьому випадку ми пропонуємо знижку нижче, але збільшуємо період, протягом якого надається знижка. І в цьому випадку також покупцеві вигідніше заплатити в строк 15 днів, ніж втратити знижку або оплатити повну вартість товару.

Знижка 2 / 25-30, тобто пропонуємо знижку 2% і збільшуємо термін виплати заборгованості до 25 днів.

Розрахуємо в цьому випадку ціну відмови від знижки:

$$\frac{2\%}{100\% - 2\%} * 100\% * \frac{360 \text{ днів}}{30 \text{ днів} - 25 \text{ днів}} = 147\% > 22,5\%$$

Отримана ціна відмови від знижки значно більше вартості банківського кредиту і дуже вигідна дебіторам, але для кредиторів вона менш вигідна, ніж, наприклад, попередня. Однак, як вже зазначалося раніше, збільшення пільгового періоду здатне привернути покупців; упущену ж вигоду постачальника можна вважати своєрідною ціною перемоги в конкурентній боротьбі.

Виходячи з цих міркувань, найкращим за всі інші можна вважати перші дві умови спонтанного фінансування:

Знижка 5 / 10-30.

Рівень банківського відсотка - 22,5% річних.

Ціна відмови від знижки при цьому становить 94,7%:

$$(94,7\% - 22,5\%) = 72,2\%.$$

Тобто відмова від знижки в даному випадку обійдеться на 72,2 процентних пункту дорожче банківського кредиту.

Знижка 3 / 15-30.

Ціна відмови від знижки при цьому становить:

$$74,2\% (74,2\% - 22,5\%) = 51,7\%.$$

Тобто при такому розрахунку відмова від знижки обійдеться на 51,7 процентних пункту дорожче банківського кредиту.

Оскільки показники рентабельності в нормі, то більш вигідним є перший варіант спонтанного фінансування з меншим терміном платежу. При такому

варіанті розрахуємо економічний ефект, отриманий від зниження дебіторської заборгованості при використанні такого заохочення як знижка 5%:

$$Едз = ДЗ - Зск - Вдз \quad (3.1)$$

де, Едз - сума економічного ефекту, отриманого від зниження дебіторської заборгованості;

ДЗ - сума фактичної дебіторської заборгованості;

ЗСК - втрати від знижки;

ВДЗ - витрати, пов'язані з організацією кредитування покупців (довільні).

У нашому випадку втрати від знижки складуть:

$$\text{сума ДЗ} \times \% \text{ знижки} = 300000 \cdot 0,05 = 15000$$

$$\text{Звідси: } Едз = 300000 - 15000 - 1000 = 284000 \text{ (тис.грн.)}$$

Таким чином, ефект підприємства при наданні в 10-денний термін знижки 5%, складе 284000 тис.грн.

Розглянемо витрати, пов'язані з наймом фахівця:

Таблиця 3.1

Додаткові витрати в зв'язку з наймом фахівця з управління грошовими потоками, тис.грн.

Показники	В мес.	В год.
1	2	3
Інвестиції (придбання основних засобів):		
Купівля комп'ютера, принтера	-	26,0
Купівля меблів	-	5,6
Разом інвестицій:	-	31,6

Продовження табл.3.1

1	2	3
Поточна діяльність:		
показники		
Амортизація (10%)	-	3,16
Заробітня плата	15,0	180,0
Відрахування у позабюджетні фонди	3,9	46,8
РАЗОМ ВИТРАТ:	18,9	226,8

Отже, вдосконалення структури управління грошовими потоками обійдеться підприємству в 226,8 тис. грн.

Отже, розрахуємо економічний ефект від запропонованих заходів, таких як: надання знижок і введення посади фахівця з управління дебіторською заборгованістю

$$Еф = Едз - Вн. п. \quad (3.2)$$

де Вн.п. - витрати, пов'язані з наймом фахівця.

$$Еф = 284000 - 227 = 283773 \text{ (тис.грн.)}$$

Попередня оцінка управлінських витрат показало можливість їх скорочення на 20-22% без зниження якості продукції та послуг, що надаються.

Розрахуємо економічний ефект від зниження управлінських витрат на 20%. Собівартість продукції в 2020 р склала 4497058 тис.грн., тому:

$$4497058 * 9,26\% * 20\% = 83285 \text{ тис.грн.}$$

Таким чином, при скороченні управлінських витрат на 20% економічний ефект складе 83285 тис.грн.

Оцінимо величину витрат на рекламні заходи (табл.3.2).

Витрати на рекламну компанію

Форми реклами	Витрати за міс., Тис.грн.	Витрати тис.грн. за рік,
1	2	3
тендерні торги	30	360
Участь в міжнародних виставках (4 рази на рік)	200	800
Проведення наукових конференцій щодо новітніх технологій та їх впровадження на підприємстві на каналах ЗМІ (телепередача), 2 рази на рік	300	600
РАЗОМ:	530	1760

Були обрані саме ці форми реклами, оскільки, згідно з дослідженнями, саме вони є найбільш ефективними формами залучення клієнтів. Дослідження, проведені економістами підприємства, показали, що в умовах переходу України до ринкових відносин, збільшення товарообігу підприємств даного сектора в результаті грамотно проведеної рекламної компанії в середньому коливається від 2 до 5%.

Оскільки у АТ «Мотор Січ» сума товарообігу досить велика, то будемо виходити з середнього показника - 3% в рік.

Величина приросту виручки, виходячи з показника 2020 р може скласти:

$$7699550 * 3\% = 230986 \text{ тис.грн.}$$

Відповідно, сума чистого ефекту від запровадження нових видів реклами складе:

$$230986 - 1760 = 229226 \text{ (тис.грн.)}.$$

Проведемо розрахунок прогнозу фінансових результатів підприємства після впровадження запропонованих заходів. Для цього спрогнозуємо доходи та витрати підприємства за повний 2020 рік з урахуванням показників за 9

місяців 2020 року. Спрогнозуємо, що за довтень-грудень 2020 року обсяги доходів та витрат будуть на рівні попередніх 9 місяців.

Таблиця 3.3

Прогноз фінансових результатів АТ «Мотор Січ» на 2021 рік

Показники	9 місяців 2020	2020 весь	2021	Відхи- лення, +/-	Відхи- лення, %
1	2	3	4	5	6
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	7 699 550	10 266 067	10 574 049	307 982	3,00
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	4 497 058	5 996 077	6 175 960	179 882	3,00
Валовий: прибуток	3 202 492	4 269 989	4 398 089	128 100	3,00
Інші операційні доходи	922 761	922 761	922 761	0	0,00
Адміністративні витрати	833 049	1 110 732	1 027 447	-83 285	-7,50
Витрати на збут	367 700	490 267	492 027	1 760	0,36
Інші операційні витрати	1 254 364	1 672 485	1 672 712	227	0,01
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	1 670 140	1 919 266	2 128 664	209 398	10,91
Інші фінансові доходи	1 806	1 806	1 806	0	0,00
Інші доходи	78 210	78 210	78 210	0	0,00
Фінансові витрати	174 673	174 673	174 673	0	0,00
Інші витрати	499 465	499 465	499 465	0	0,00
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	1 076 018	1 325 144	1 534 542	209 398	15,80
Витрати (дохід) з податку на прибуток	149 555	238 526	276 218	37 692	15,80
Чистий фінансовий результат: прибуток	926 463	1 086 618	1 258 325	171 706	15,80

Отже, прогнозні розрахунки показали, що після проведення запропонованих заходів чистий прибуток АТ «Мотор Січ» за 2021 рік

збільшиться на 15,8% або 171706 тис.грн. Також дебіторська заборгованість на суму 284000 буде погашено, що вплине на баланс компанії в 2021 році.

Складемо прогнозний баланс компанії на 2021 рік.

Таблиця 3.4

Прогнозний баланс АТ «Мотор Січ» на 2021 рік (Актив)

Актив	Код рядка	2020	2021	Відхилення, +/-
1	2	2	3	4
I. Необоротні активи				
Нематеріальні активи:	1000	6 346	5 092	-1 254
первісна вартість	1001	18 886	18 886	0
накопичена амортизація	1002	12 540	13 794	1 254
Незавершені капітальні інвестиції	1005	874 198	874 198	0
Основні засоби:	1010	6 313 133	5 702 009	-611 125
первісна вартість	1011	12 424 378	12 424 378	0
знос	1012	6 111 245	6 722 370	611 125
Інвестиційна нерухомість:	1015	328 553	325 893	-2 660
первісна вартість	1016	355 156	355 156	0
знос	1017	26 603	29 263	2 660
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств		23 315	23 315	0
інші фінансові інвестиції	1035	10 596	10 596	0
Відстрочені податкові активи	1045	97 386	97 386	0
Інші необоротні активи	1090	90 801	90 801	0
Усього за розділом I	1095	7 744 328	7 853 021	108 693
II. Оборотні активи				
Запаси	1100	17 214 147	17 214 147	0
Товари	1104	9 922	9 922	0
Поточні біологічні активи	1110	7	7	0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	1 707 709	1 423 709	-284 000
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	788 135	788 135	0
з бюджетом	1135	155 280	155 280	0
у тому числі з податку на прибуток	1136	30 973	30 973	0
з нарахованих доходів	1140	418	418	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	496 799	496 799	0
Поточні фінансові інвестиції	1160	273	273	0
Гроші та їх еквіваленти	1165	1 264 284	1 706 654	455 706
Готівка	1166	679	679	0

Продовження табл.3.4

Рахунки в банках	1167	1 250 269	1 705 975	455 706
Інші оборотні активи	1190	154 870	154 870	0
Усього за розділом II	1195	21 781 922	21 981 187	199 265
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття				
	1200	4 572	4 572	0
Баланс	1300	29 530 822	29 838 780	307 958

В активі балансу за рахунок збільшення грошових коштів на 442370 тис.грн. та скорочення дебіторської заборгованості за товари на 284 000 тис.грн. оборотні активи виростуть на 199265 тис.грн.

Таблиця 3.5

Прогнозний баланс АТ «Мотор Січ» на 2021 рік (Пасив)

Пасив	Код рядка	2020	2021	Відхилення, +/-
I. Власний капітал				
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	280 529	280 529	0
Додатковий капітал	1410	1 606 581	1 606 581	0
Емісійний дохід	1411	420 390	420 390	0
Накопичені курсові різниці	1412	-164	-164	
Резервний капітал	1415	71 251	71 251	0
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	19 766 673	20 074 631	307 958
Неоплачений капітал	1425			0
Вилучений капітал	1430	-1 387	-1 387	0
Інші резерви	1435	237	237	0
Усього за розділом I	1495	21 723 884	22 031 842	307 958
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення				
Пенсійні зобов'язання	1505	319 077	319 077	0
Довгострокові кредити банків	1510	84 408	84 408	0
Інші довгострокові зобов'язання	1515	1 953 218	1 953 218	0
Довгострокові забезпечення	1520	94 795	94 795	0
Цільове фінансування	1525	891 423	891 423	0
Усього за розділом II	1595	3 342 921	3 342 921	0
III. Поточні зобов'язання і забезпечення				
Короткострокові кредити банків	1600	559 837	559 837	0
Векселі видані	1605	103	103	0
Поточна кредиторська заборгованість:	1610	161 177	161 177	0
за товари, роботи, послуги	1615	880 264	880 264	0

Продовження табл.3.5

за розрахунками з бюджетом	1620	65 248	65 248	0
за у тому числі з податку на прибуток	1621	31 809	31 809	0
за розрахунками зі страхування	1625	37 075	37 075	0
за розрахунками з оплати праці	1630	103 920	103 920	0
за одержаними авансами	1635	2 490 448	2 490 448	0
за розрахунками з учасниками	1640	26 516	26 516	0
Поточні забезпечення	1660	85 179	85 179	0
Інші поточні зобов'язання	1690	54 250	54 250	0
Усього за розділом III	1695	4 464 017	4 464 017	0
Баланс	1900	29 530 822	29 838 780	307 958

Власний капітал підприємства збільшиться за рахунок нерозподіленого прибутку на 307958 тис.грн.

Проведемо розрахунки впливу запропонованих заходів на фінансову стійкість підприємства (табл.3.6).

Таблиця 3.6

Прогноз фінансової стійкості на 2021 рік АТ «Мотор Січ»

	Фінансова стійкість	9 місяців 2020	2021	Відхилення 2020/2016
1	2	3	4	5
1	Коефіцієнт автономії	73,56	73,84	0,27
2	Коефіцієнт фінансової стійкості	0,85	0,85	0,00
3	Коефіцієнт маневрування власним капіталом	0,64	0,64	0,00
4	Коефіцієнт заборгованості	0,26	0,26	0,00
5	Коефіцієнт фінансового левериджу	0,36	0,37	0,01
6	Коефіцієнт інвестування	2,81	2,81	0,00
7	Коефіцієнт довгострокового залучення капіталу	0,13	0,13	0,00
8	Коефіцієнт співвідношення необоротних і власних коштів	0,36	0,36	0,00

Отже, коефіцієнт автономії виросте на 0,27, а коефіцієнт фінансового левериджу на 0,01, тобто покращиться фінансова стійкість підприємства в 2021 році.

Розрахуємо надлишок чи нестачу засобів для формування запасів і витрат АТ «Мотор Січ» (табл.3.7).

Оцінка фінансової стійкості АТ «Мотор Січ» в 2021 році

№	Показники	2020	2021
1	2	3	4
1	Надлишок (+) або нестача (–) власних оборотних коштів	-3 234 591	-3 035 326
2	Надлишок (+) або нестача (–) власних оборотних коштів і довгострокових джерел формування запасів	108 330	307 595
3	Надлишок (+) або нестача (–) загальної величини основних джерел формування запасів	4 572 347	4 771 612
4	Тип фінансової стійкості	Нормальна фінансова стійкість	Нормальна фінансова стійкість

Отже, враховуючи, що з останніх 5 років 3 роки компанія знаходилась в нестійкому фінансовому стані, а в 2021 році утримає нормальну фінансову стійкість та збільшить надлишок власних оборотних коштів і довгострокових джерел формування запасів зі 108 330 тис.грн. до 307595 тис.грн.

Висновки до третього розділу

Для стабілізації фінансового стану АТ «Мотор Січ» пропонується погасити частину кредиторської заборгованості, за рахунок погашення короткострокової дебіторської заборгованості в сумі 300000 тис.грн. Тим самим підприємство зможе розрахуватися з постачальниками та підрядниками, погасити заборгованість по податках і зборах, а також провести частину виплат персоналу підприємства.

Було запропоновано провести зниження управлінських витрат, які на підприємстві включені в собівартість продукції і склали в 2020 р 9,26% від загальної собівартості. Одним з недоліків функціонування підприємства є великий адміністративний апарат, тобто зайві управлінські кадри. У зв'язку

з цим собівартість послуг підприємства зростає. Отже, слід переглянути ефективність роботи управлінського персоналу, скоротити кадри таким чином, щоб їх кількість і якість роботи було оптимальним і вміщувалося в рамках необхідного підприємству.

Також було запропоновано включити до рекламної компанії АТ «Мотор Січ» регулярну участь в виставках і тендерні торги. Були обрані саме ці форми реклами, оскільки, згідно з дослідженнями, саме вони є найбільш ефективними формами залучення клієнтів. Дослідження, проведені економістами підприємства, показали, що в умовах переходу України до ринкових відносин, збільшення товарообігу підприємств даного сектора в результаті грамотно проведеної рекламної компанії в середньому коливається від 2 до 5%.

Прогнозні розрахунки показали, що після проведення запропонованих заходів чистий прибуток АТ «Мотор Січ» за 2021 рік збільшиться на 15,8% або 171706 тис.грн. Також дебіторська заборгованість на суму 284000 буде погашено, що вплине на баланс компанії в 2021 році. В активі балансу за рахунок збільшення грошових коштів на 442370 тис.грн. та скорочення дебіторської заборгованості за товари на 284 000 тис.грн. оборотні активи виростуть на 199265 тис.грн. Власний капітал підприємства збільшиться за рахунок нерозподіленого прибутку на 307958 тис.грн.

Після проведення заходів коефіцієнт автономії виросте на 0,27, а коефіцієнт фінансового левериджу на 0,01, тобто покращиться фінансова стійкість підприємства. Враховуючи, що з останніх 5 років 3 роки компанія знаходилась в нестійкому фінансовому стані, а в 20121 році утримає нормальну фінансову стійкість та збільшить надлишок власних оборотних коштів і довгострокових джерел формування запасів зі 108 330 тис.грн. до 307595 тис.грн.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

Фінансова стабільність - це стан, в якому фінансова система, тобто ключові фінансові ринки і фінансові інститути, стійка до економічних потрясінь і здатна безперешкодно виконувати свої основні функції: акумулює, регулюючу, розподільчу і контрольну. Фінансово стійким є те підприємство, яке має високий рівень платоспроможності, воно може відповідати за своїми зобов'язаннями; підприємство має високий рівень кредитоспроможності - може оплачувати їх в строк; має високу рентабельність, тобто високий прибуток щодо витрат; та має високу ліквідність, тобто наскільки швидко активи можуть перетворюватися в грошову масу. Вивчення фінансової стійкості дозволяє оцінити можливості організації забезпечувати безперебійний процес фінансово-господарської діяльності та ступінь покриття коштів, вкладених в активи власними джерелами. Багатогранність поняття «фінансова стійкість» сформувала множинність методик і підходів до її оцінки. В рамках класичного підходу реалізується досить різноманітний набір методів і прийомів аналізу, серед яких найбільш широкого поширення набули логічні методи (порівняння, елімінування, статистичні та балансові методи та інші), часто визначаються як традиційні або базові.

Оцінка та аналіз фінансової стійкості компанії є складним і багатогранним процесом, що включає в себе вивчення майнового стану організації та її здатності вчасно відповідати за своїми зобов'язаннями. З огляду на той факт, що бізнес середовище вітчизняних компаній динамічно розвивається, моніторинг фінансового стану і фінансової стійкості стає невід'ємною частиною фінансової діяльності кожної компанії.

Фінансова стійкість авіапідприємства залежить від безлічі факторів зовнішнього і внутрішнього середовища. Вплив факторів може мати як позитивні, так і негативні наслідки для господарюючого суб'єкта, що в

кінцевому підсумку позначиться на його фінансовій стійкості. А оскільки тільки фінансово стійке підприємство може успішно і тривало здійснювати свою діяльність в умовах конкурентного ринку і нестабільну економічну ситуацію, то вкрай важливо для прийняття вірних управлінських рішень проводити постійний аналіз їх впливу на підприємство.

Тому необхідне проведення моніторингу існуючих факторів з метою запобігання або пошуку шляхів формування своєчасної реакції на потенційні загрози або можливості. Моніторинг впливають на фінансову стійкість чинників передбачає використання різних методик, які дозволяють оцінити ступінь впливу тих чи інших факторів на підприємство. Серед таких методик можна виділити PEST-аналіз, SWOT-аналіз, TOWS-аналіз Вайхріха, конкурентний аналіз по Портеру, стрес-тестування.

АТ «Мотор Січ» є найбільшим підприємством в авіаційній промисловості України, який випускає широкий спектр авіадвигунів для літальних апаратів різного призначення. АТ "МОТОР СІЧ" одне з декількох у світі підприємств та єдине підприємство в Україні, що має закінчений цикл виробництва двигунів, а також таке, що забезпечує весь цикл ремонту, випробування та обслуговування двигунів. Однією з найважливіших завдань підприємства є розширення ринків збуту. З метою заняття нової ринкової ніші АТ «Мотор Січ» розвиває напрямок з розробки, ремонту і модернізації вертольотів в рамках реалізації власної вертолітної програми. Найбільший вплив на підприємство надають технологічні та економічні фактори зовнішнього середовища, а саме слабкий вплив - соціальні чинники.

Серед основних технологічних факторів відзначимо наступні: випереджаюче впровадження зарубіжними приладобудівними фірмами технологій інтегрованої модульної авіоніки; недосконалість міжнародних механізмів захисту інтелектуальної власності; надзвичайно швидка зміна поколінь авіаційної техніки.

До провідних економічних чинників, на нашу думку, слід віднести: вплив економічної кризи, спричиненої пандемією коронавірусу в 2020 році;

інші фактори, описані у пункті 1.3 кваліфікаційної роботи. підвищення доступності кредитів для підприємств галузі як результат тенденції до зниження ставки рефінансування.

Аналіз фінансового стану показав, що станом на 30.09.2020 року компанія працює рентабельно, проте в 2018-2019 роках значно знижувало свою рентабельність. В 2019-2020 роках підприємство погіршило свої показники ділової активності, проте, за 5 років дані показники суттєво зросли, що свідчить про ефективність господарської діяльності компанії. В 2016-2020 роках у підприємства недостатній рівень поточної платоспроможності, проте швидко реалізовані активи перевищують короткострокові пасиви та організація може бути платоспроможною в недалекому майбутньому. АТ «Мотор Січ» характеризується низьким рівнем ліквідності в 2020 році, а стан капіталу не забезпечує йому фінансову незалежність. Ймовірність банкрутства АТ «Мотор Січ» в 2016-2019 роках дуже низька, а отже, рівень ризику банкрутства за індексом Альтмана в 2016-2020 роках низький.

З проведеного аналізу фінансової стійкості АТ «Мотор Січ» в 2016-2020 роках можемо зробити висновки, що компанія має низьку фінансову стійкість, яка покращується в 2020 році. Враховуючи, що в 2019 році компанія працювала збитково, а за 9 місяців 2020 року отримала значно менший прибуток, ніж в 2016-2018 роках, а рентабельність основної діяльності за 5 років знизилась, компанії рекомендується вжити заходів для зміцнення фінансової стійкості.

Для стабілізації фінансового стану АТ «Мотор Січ» пропонується погасити частину кредиторської заборгованості, за рахунок погашення короткострокової дебіторської заборгованості в сумі 300000 тис.грн. Тим самим підприємство зможе розрахуватися з постачальниками та підрядниками, погасити заборгованість по податках і зборах, а також провести частину виплат персоналу підприємства.

Було запропоновано провести зниження управлінських витрат, які на підприємстві включені в собівартість продукції і склали в 2020 р 9,26% від загальної собівартості. Одним з недоліків функціонування підприємства є великий адміністративний апарат, тобто зайві управлінські кадри. У зв'язку з цим собівартість послуг підприємства зростає. Отже, слід переглянути ефективність роботи управлінського персоналу, скоротити кадри таким чином, щоб їх кількість і якість роботи було оптимальним і вміщувалося в рамках необхідного підприємству.

Також було запропоновано включити до рекламної компанії АТ «Мотор Січ» регулярну участь в виставках і тендерні торги. Були обрані саме ці форми реклами, оскільки, згідно з дослідженнями, саме вони є найбільш ефективними формами залучення клієнтів. Дослідження, проведені економістами підприємства, показали, що в умовах переходу України до ринкових відносин, збільшення товарообігу підприємств даного сектора в результаті грамотно проведеної рекламної компанії в середньому коливається від 2 до 5%.

Прогнозні розрахунки показали, що після проведення запропонованих заходів чистий прибуток АТ «Мотор Січ» за 2021 рік збільшиться на 15,8% або 171706 тис.грн. Також дебіторська заборгованість на суму 284000 буде погашено, що вплине на баланс компанії в 2021 році. В активі балансу за рахунок збільшення грошових коштів на 442370 тис.грн. та скорочення дебіторської заборгованості за товари на 284 000 тис.грн. оборотні активи виростуть на 199265 тис.грн. Власний капітал підприємства збільшиться за рахунок нерозподіленого прибутку на 307958 тис.грн. Після проведення заходів коефіцієнт автономії виросте на 0,27, а коефіцієнт фінансового левєриджу на 0,01, тобто покращиться фінансова стійкість підприємства. Враховуючи, що з останніх 5 років 3 роки компанія знаходилась в нестійкому фінансовому стані, а в 20121 році утримає нормальну фінансову стійкість та збільшить надлишок власних оборотних коштів і довгострокових джерел формування запасів зі 108 330 тис.грн. до 307595 тис.грн.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Аналіз фінансового стану підприємства // Оцінка ймовірності банкрутства // Модель Таффлера і Тішоу [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://afdanalyse.ru/publ/finansovyj_analiz/1/bankrot_tafler/13-1-0-37
2. Андрушко О.Б. Практико-методологічний підхід до ідентифікації кризового стану підприємства / О.Б. Андрушко, М.С. Капустяк // Регіональна економіка. – 2014. – № 4. – С. 66–72
3. Аптекар С. С. Проблеми і перспективи сучасних методик бізнес-аналізу в оцінці кредитоспроможності позичальників / С. С. Аптекар, К. А. Смаровська. – Проблеми економіки. – 2013. – № 3. – с. 261-266
4. Ашуєв А.М. Бенчмаркінг як інструмент антикризового управління підприємством / А.М. Ашуєв // Актуальні проблеми економіки. – 2016. – № 4. – С. 46-47
5. Базецька Г. І. Фінанси підприємства: планування та управління у виробничій сфері / Г. І. Базецька, Л. Г. Суботовська, Ю. В. Ткаченко; Харк. нац. акад. міськ. госп-ва. - Х. : ХНАМГ, 2012. - 292 с.
6. Барнгольц С.Б. Методологія економічного аналізу діяльності господарюючого суб'єкта: навчальний посібник / С.Б.Барнгольц, М.В.Мельнік. - М. : Фінанси і статистика, 2003. - 240 с.
7. Белікова Т.В. Оцінка фінансового стану підприємств побутового обслуговування: автореф. дис. канд. екон. наук: спец. 08.07.05 «Економіка торгівлі та послуг»; Харківський державний університет харчування та торгівлі, 2006. 20 с.
8. Беялов Т.Е., Олійник А.В. Фінансова стійкість підприємства та шляхи її зміцнення. Інтернаука. Серія «Економічні науки». 2016. № 12 (22). С. 22–26.

9. Бернстайн, Л. А. Аналіз фінансової звітності: теорія, практика та інтерпретація: пров. з англ. / Л. А. Бернстайн; науч. ред. І. І. Єлісєєва. - М.: Фінанси і статистика, 1996. - 684 с.
10. Біла О. Г. Фінанси підприємств : навчальний посібник / О. Г. Біла. - К. : Алерта, 2017.- 186 с.
11. Білик М. Д. Фінансовий аналіз: Навч. посіб. / М. Д. Білик [та ін.]. – К. : Київський національний економічний університет. – 2005. – 592 с.
12. Білоконь Т.М. Санація підприємств: Організаційно-економічний механізм: [монографія] / Т.М. Білоконь, Л.М. Несен. – Вінниця: ВНТУ, 2016. – 152 с.
13. Біляк Ю. В. Основні загрози фінансовій безпеці корпоративних підприємств/ Ю. В. Біляк //Агросвіт. - 2017. - № 12. - С. 20-30. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/agrosvit_2017_12_5
14. Бланк І.А. Фінансова стратегія підприємства / І. А. Бланк. - К.: Ельга, Ніка-Центр, 2004. - 720 с.
15. Бондар М. І. Звітність підприємства : навчальний посібник / М. І. Бондар. - К. : ЦУЛ, 2016. - 570 с.
16. Бурик А. Ф. Планування діяльності підприємства : навчальний посібник / А. Ф. Бурик. - К.: ЦУЛ, 2017. - 260 с.
17. Буряк Л. Д. Управління фінансами суб'єктів малого підприємства : монографія / Л. Д. Буряк, А. М. Павліковський, Н. Л. Кремпова. - К. : Видавництво КНЕУ, 2013. - 335 с.
18. Васильєв О.В., Гой В.В. Методи прогнозування фінансової стійкості підприємства в умовах кризи. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Економіка і менеджмент. 2016. Вип. 17. С. 116–121
19. Ващенко Л.О. Інформаційне та методичне забезпечення аналізу фінансового стану підприємств : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.06.04 – бухгалтерський облік, аналіз та аудит / Л.О. Ващенко; Державна академія статистики, обліку та аудиту Держкомстату України, 2005. – 20 с.

20. Виговська Н. Г. Удосконалення нормативної регламентації оцінки кредитоспроможності позичальника / Н. Г. Виговська, В. Г. Виговський // Вісник Житомирського державного технологічного університету. – 2018. – № 2 (80). – с. 150-156.

21. Використання кращих світових та європейських практик фінансування інноваційних проектів шляхом краудфандингу. - Міжнародна науково-практична конференція «Problems and prospects of implementation of innovative research results». - Валлетта (MLT). - 13.12.2019. – Режим доступу: https://ukrlogos.in.ua/ua_conference_13_12_2019.php

22. Гаврилко Т.О. Фінансова стійкість авіаційних підприємств: сутність і чинники впливу / Т.О. Гаврилко // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія економічні науки. - №24. – 2017. – С.65-68

23. Гапак Н.М., Капштан С.А. Особливості визначення фінансової стійкості підприємства / Н.М. Гапак, С.А. Капштан // Науковий вісник Ужгородського університету. - Серія «Економіка». – 2016. - Випуск 1 (42). - С. 191-196.

24. Гіляровський Л.Т., Вехорева А.А. Аналіз і оцінка фінансової стійкості комерційного підприємства. - СПб.: Пітер, 2003. - 256с.

25. Головка В.І., Мінченко В.А., Шарманська В.М. Фінансово-економічна діяльність підприємства: контроль, аналіз та безпека. – К.: Центр навчальної літератури. 2016, - 446 с.

26. Грабовецький Б.Є. Економіко-методичне забезпечення оцінки достатності фінансових ресурсів підприємства в сучасних умовах господарювання / Б.Є. Грабовецький, І.В. Шварц, Стригуль Л.С.// Електронне наукове фахове видання - Серія «Глобальні та національні проблеми економіки»/ Миколаївський національний університет ім. О. Сухомлинського. - Миколаїв. - 2016. – Вип. 10.- С. 516-520.

27. Гуменюк М. М. Шляхи вдосконалення методики оцінки кредитоспроможності підприємства / М. М. Гуменюк, Т. І. Перебиківська // Гроші, фінанси і кредит. – 2017. – Вип. № 7. – С. 727-732

28. Державна служба статистики [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.

29. Друрі К. Виробничий і управлінський облік / К. Друрі. - М.: ЮНІТИ, 2010. - 476 с.

30. Зайцева О.П. Антикризове управління підприємством: теорія і практика: навчальний посібник / Н. А. Зайцева. - М.: Міжнародна академія оцінки і консалтингу, 2004. - 179 с.

31. Зеліско І. М. Управління фінансовою санацією підприємства : навчальний посібник. / І. М. Зеліско. - К.: ЦП «КОМПРИНТ», 2016. - 320 с.

32. Зінченко О.А. Узагальнення теоретичних підходів до визначення сутності категорії «кредитоспроможність» / О.А. Зінченко, С.В. Святенко, В.С. Марчукова // Економіка. Управління. Інновації. – 2013. – № 1 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/eui_2013_1_23.

33. Ендовицкий Д.А. Фінансові резерви організації: аналіз і контроль: наукове видання / Д.А. Ендовицкий, А.Н. Ісаєнко; під ред. проф. Д.А. Ендовицкий. М.: КНОРУС, 2007. - 304с.

34. Єпіфанова І.Ю. Управління стійким розвитком вітчизняних підприємств в умовах глобалізації/ І.Ю. Єпіфанова // Науковий вісник Національного університету біоресурсів та природокористування України. – 2011. – № 168. – Ч. 1. – С. 216–219.

35. Каламбет С. В. Фінанси підприємств. Практикум [Текст] : навч. посіб. для студентів ВИЗ / С. В. Каламбет, С. В. Іванов, Ю. В. Півняк. - Дніпро : Герда, 2017. - 259 с.

36. Кальченко, О. М. Методичні підходи до оцінювання фінансової безпеки підприємства / О. М. Кальченко, Я. С. Андросенко // Проблеми і перспективи економіки та управління. – 2015. – №2 (2). – С. 244-250.

37. Кампо Г.М., Дочинець Н.М., Гаврилець О.В. Оцінка фінансової стійкості підприємств України. Науковий вісник Ужгородського університету. Серія «Економіка». 2017. № 49. С. 150–158

38. Коваленко М.А. Шляхи підвищення платоспроможності підприємства та фінансові джерела його проведення / М.А. Коваленко, Н.В. Лобанова // Фінанси України. – 2014. – № 8. – С. 69

39. Ковальчук Т.М., Вергун А. І. Діагностичний аналіз фінансового стану: теорія та методологія [Електронний ресурс] / Ковальчук Т.М., Вергун А. І. // Вісник Хмельницького національного університету. – 2015. - № 5, Т. 1. – С. 129

40. Ковальчук Н.О., Руснак Т.В. Фінансова стійкість вітчизняних підприємств як передумова їх стабільного функціонування. Глобальні та національні проблеми економіки. 2016. № 11. С. 368–371

41. Ковальов А.І., Аналіз фінансового стану підприємства. - 2 вид., Перабо., Доп. / А.І. Ковальов, В.П. Привалов. - М.: Центр економіки і маркетингу, 2002. - 188 с.

42. Ковтуненко Ю.В. Методичні основи аналізу фінансового стану промислового підприємства / Ю.В. Ковтуненко / Економіка. Фінанси. Право. – 2016. – № 8/2. – С. 40-41.

43. Ковтуненко К.В. Економічне оцінювання інноваційної діяльності промислового підприємства: своєчасність процесу та достовірність результату: [моногр.] / К.В. Ковтуненко, Л.П. Шацкова. – О.: ФОП Бондаренко М.О., 2015. – 254 с.

44. Коробов М. Я. Фінансово – економічний аналіз діяльності підприємств / М. Я. Коробов. – К.: Знання, 2012. – 294 с.

45. Корпоративні фінанси: навч. посібник / М.В. Чараева. - М.: ИНФРА-М, 2019. - 286 с.

46. Кравченко В. П. Удосконалення оцінки кредитоспроможності позичальника / В. П. Кравченко, В. І. Кравченко // Наукові праці КНТУ. – 2010. – Вип. 17. – С. 127-133.

47. Кривоконь О.С. Організаційні аспекти аналізу кредитоспроможності підприємств-позичальників. Ефективна економіка. 2012. № 6. С. 40–43.

48. Кужелюк А.В Економіко-математичне моделювання як інструмент прогнозування фінансової стійкості підприємства/ А.В. Кужелюк, О.В. Маркус//Економіко-математичне моделювання як інструмент прогнозування фінансової стійкості підприємства.- 2018.- №1. - С. 681-684.

49. Лісовий А.В. Аналіз фінансових ресурсів як базис формування фінансового потенціалу / А.В. Лісовий, І.І. Чуницька // Бізнес Навігатор. – 2010. – Спецвип. 21. – С. 96-101

50. Лищенко М.О. Аналіз фінансової стійкості підприємства як елементу забезпечення фінансової стабільності роботи підприємства. Вісник Черкаського університету. Серія: Економічні науки. 2018. № 2. С. 49–56.

51. Любушин, Н. П. Аналіз фінансово-економічної діяльності підприємства [Текст]: навч. посібник для вузів / Н. П. Любушин, В. Б. Лещева, В. Г. Дьякова; під ред. проф. Н. П. Любушина. - М.: ЮНИТИ-ДАНА, 1999. - 471 с.

52. Макроекономічна рівновага та фінансова стійкість банків: теоретичний аспект [Електронний ресурс] / Л. О. Примостка // Фінанси, облік і аудит. - 2012. - Вип. 20. - С. 148-155.

53. Мельник В. І. Основні аспекти використання сучасної концепції стратегічного управління фінансовою діяльністю підприємства / В. І. Мельник // Економіка розвитку. – 2004. – №3 (31). – С.104-106.

54. Мнацаканов Р. Г. Перспективи розвитку авіаційних робіт в Україні / Р. Г. Мнацаканов, І. І. Висоцька, В. П. Лагуточкін. – Тернопіль : Інноваційна економіка. – 2012. – № 1(27). – С. 10 – 12.

55. Національна економіка в умовах формування нової фінансово-економічної архітектури світу: монографія/ [О.В.Чернявська, О.В.Кендюхов, С.Г.Міщенко та ін.]; за заг. ред. О.В.Чернявської. –Полтава: ПУЕТ, 2014. – 319с.

— Режим доступу:
<http://www.dspace.puet.edu.ua/bitstream/123456789/5348/1/157-094.pdf>

56. Новіков А. О. Ієрархічна система загроз фінансово–економічній безпеці підприємств [Текст] / А. О. Новіков // Науковий вісник Херсонського державного університету. – 2016. – № 16, Ч. 2. – С. 77–80.

57. Орлик О. В. Механізм управління фінансово-економічною безпекою підприємства та його основні складові / О. В. Орлик // Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики. – 2015. – Вип. 2 (19). – С. 222-232.

58. Офіційний сайт Державної авіаційної служби України. : [Електронний ресурс]. – Режим доступу до сайту: <http://avia.gov.ua/>

59. Офіційний сайт НБУ: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://bank.gov.ua/control/uk/index>

60. Офіційний сайт Міністерства економіки, торгівлі та сільського господарства України[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.me.gov.ua/>

61. Офіційний сайт Міністерства інфраструктури України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://mtu.gov.ua/files/projects/str.html>

62. Офіційний сайт АТ «Мотор Січ». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.motorsich.com/ukr/>

63. Партин Т.О. Фінанси підприємств: [навч. посіб.] / Т.О. Партин, А.Г. Загородній; 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: Знання, 2011. – 379 с.

64. Петренко В.С. Факторний аналіз фінансової стійкості економічної безпеки спільних аграрних підприємств / В.С. Петренко // Економічний аналіз: зб. наук. пр. – Тернопіль: ВПЦ ТНЕУ «Економічна думка», 2017. – Т. 27. – № 4. – С. 255-260.

65. Пласкова Н.С. Економічний аналіз: підручник / Пласкова Н.С. - 3-є изд., Перераб. і доп. - М.: Ексмо, 2010. - 704с.

66. Прикіна Л. В. Економічний аналіз підприємства: [підручник] / Л. В. Прикіна. - М.: ЮНІТІДАНА, 2002. - 360 с.

67. Пойда-Носік Н.Н. Чинники забезпечення фінансової безпеки акціонерних товариств / Н.Н. Пойда-Носік // Науковий вісник Ужгородського національного університету. – 2015. – № 1. – С. 67-73.

68. Проволоцька О.М., Воронкова А.В. Сучасні тенденції фінансової стійкості вітчизняних промислових підприємств. Вісник ЖДТУ. Серія: Економічні науки. 2018. № 1 (83). С. 129–133.

69. Пшик Б.І. Фінансова стабільність: сутність та особливості прояву / Б. І. Пшик // Вісник СевНТУ. Серія «Економіка і фінанси». – 2015. – № 138. – С. 91–96

70. Романенко Л. Ф., Коротєєва А. В. Ризики у банківській діяльності / Л. Ф. Романенко, А. В. Коротєєва // Фінанси України. – 2003. – № 5. – С. 121–127.

71. Савицька Г.В. Економічний аналіз діяльності підприємств. / Г.В. Савицька. - К.: Знання, 2014. - 654 с.

72. Скалецька Олена Василівна. Банківське кредитування сільськогосподарських підприємств: аналіз та управління : монографія / О. В. Скалецька, В. М. Домрачев. – Львів : Ліга-Прес, 2016. – 197 с.

73. Слободян Н.Г. Аналіз і прогнозування фінансової стійкості підприємства в сучасних умовах: методологія і практика. Економічний аналіз. 2014. Т. 18. № 2. С. 239–245.

74. Смолева Т.М. Сучасні методи оцінки кредитоспроможності позичальників банками України / Т.М. Смолева // Финансы, учет, банки. – 2014. – № 1. – С. 241–245

75. Теорія і практика управління економічним розвитком підприємства : Монографія [О.В. Кендюхов, О.В. Чернявська, М.М. Матюхова, Л.В. та ін.] – Донецьк: ДВНЗ «ДонНТУ». 2013. – Том. 315 с. всього 35 авторів
Транспорт і зв'язок України 2018. Статистичний збірник. За ред. І. Петренко. Державна служба статистики України. Київ, 2019. 154 с.

76. Тридід О.М. Оцінювання фінансової стійкості підприємства : монографія / О.М. Тридід, К.В. Орєхова. – К. : Вид-во Університету БС НБ України, 2010. – 143 с.

77. Філіппова С.В. Економічна безпека підприємств реального сектору економіки в умовах вартісно-орієнтованого управління: монографія / С. В.

Філіппова, Л. О. Волощук, С. О. Черкасова//Одеса.- ФОП Бондаренко М.О.- 2015. – 196 с

78. Фінансова безпека підприємства: навч. посібник / З.С. Варналій, З.Б. Живко, Р.Р. Білик, С.В. Онищенко, М.О. Живко; за ред. З.С. Варналія. – Львів: Ліга-Прес, 2018. – 300 с.

79. Фінансова стійкість і платоспроможність підприємства / В.А. Уманець, Л.В. Донцова // Культура народів Причорномор'я. - 2011. - № 197, Т. 2. - С. 78-80.

80. Фоміних В. І. Проблеми оцінки кредитоспроможності вітчизняних підприємств та шляхи їх вирішення / В. І. Фоміних, Ю. В. Житникова, М. О. Ванічкіна // Молодий вчений. – 2017. – С. 200-203.

81. Фридинський В. А. Методичні підходи до оцінки кредитоспроможності позичальників / В. А. Фридинський, Я. Ю. Потолова // Вісник НТУ «ХПІ». – 2014. – № 64 (1106). – С. 3-6.

82. Фурик В. Г. Комплексна оцінка кредитоспроможності підприємств-позичальників комерційним банком / В. Г. Фурик, Т. К. Калугаряну // Вісник Вінницького політехнічного інституту. – 2014. – № 6. – С. 63-68.

83. Хелферт Е. Техніка фінансового аналізу / Э. Хелферт. СПб. : Пітер, 2003. – 640 с.

84. Чернявська О.В., Юрко Т.С. Механізм фінансової підтримки малого підприємництва: зарубіжний досвід та вітчизняна практика : [Монографія] / – Полтава: ПУЕТ, 2018. – 223 с. - Режим доступу: <http://dspace.uccu.org.ua/bitstream/123456789/8365/1/index.pdf>

85. Чернявська О.В. Національна економіка: навч. посібн. - Гриф надано Міністерством освіти і науки України (лист №1/11-14423 від 20.09.2013 р.) – К.: Алерта, 2018. - 502 с.

86. Чернявська О.В. Фінансово-інвестиційні детермінанти регіонального розвитку: Монографія [О.В. Чернявська, С.Г. Міщенко, Н.С. Педченко та ін. За науковою редакцією проф. Чернявської О.В.] – Полтава: РВВ ПУЕТ, 2012. – 386 с.

87. Чернявська О.В. Фінансова безпека соціально-економічного розвитку держави: сучасні проблеми та стратегічні орієнтири: Монографія. [О.В. Чернявська, А.О. Абдрахманова, С.В. Андрос та ін. За науковою редакцією проф. Чернявської О.В.] – Полтава: РВВ ПУЕТ, 2012. – 456 с.

88. Шаталова Е.П., Шаталов А.Н. Оценка кредитоспособности позичальників в банківському ризик-менеджменті [Електронний ресурс]: навчальний посібник для студентів, які навчаються за спеціальностями "Фінанси і кредит", "Бухгалтерський облік, аналіз і аудит" / Е. П. Шаталова, А. Н. Шаталов. - 2-е изд., Стер. - Москва: КноРус, 2016. - 166 с.

89. Шеремет А.Д. Методика фінансового аналізу діяльності комерційних організацій / А.Д. Шеремет, Е.В. Негашев. - 2-е изд., Перераб. і доп. - М.: ИНФРА-М, 2008. - 208 с.

90. Шкварчук Л. О. Фінансовий ринок: Навч. посібн. / Л. О. Шкварчук. – К.: Знання, 2013. – 382 с.

91. Шляхта О. М. SWOT-аналіз як інструмент стратегічного менеджменту підприємства [Електронний ресурс] / О. М. Шляхта // Економічний простір / Придніпровська державна академія будівництва та архітектури. – 2012. – Вип. 68. – С. 301-309.

92. Шовкун І. Кредитоспроможність підприємства у контексті формування фінансових джерел відтворення переробної промисловості у регіонах України / І. Шовкун // Вісник Національного банку України. – 2014. – С. 54-61.

93. Управління фінансово-економічною безпекою : підручник / [В.О. Онищенко, Г.В. Козаченко, С.В. Онищенко, Т.М. Завора]; за заг. ред. В.О. Онищенка та Г.В. Козаченко. – Полтава : ПолтНТУ, 2018. – 530 с.

94. Altman E. I. Modeling credit risk for SMEs: Evidence from the US market / E. I. Altman, G. Sabato // Abacus. – 2006. – № 19(6). – P. 716-723.

95. Cherniavska O. V. Access to alternative financial sources: the use of mezzanine financial instruments in the information society [Cherniavska O. V., Hnyra-Chernevetska L. V., Krastev T., Srivastava P., Zhijun W] // Побудова

інформаційного суспільства: ресурси і технології : матеріали XVIII Міжнародної науково-практичної конференції, Київ, 19-20 вересня 2019 р. [Електронний ресурс] / МОН України, УкрІНТЕІ [та ін.]. – Київ : УкрІНТЕІ, 2019. – 404 с. – С. 306-310. ISBN 978-966-479-104-2. – Режим доступу: http://www.ukrintei.ua/sites/default/files/materyaly_mon_end.pdf

96. Fulmer J.G. Jr. Bankruptcy Classification Model for Small Firms / JG Jr. Fulmer, J.E. Moon, T. A. Gavin, M.J. Erwin // Journal of commercial Bank Lending. - 1984.

97. Hybrid instruments of debt financing as a form of alternative financial sources// Матеріали I Міжнародної науково-практичної конференції: «Фінанси: теорія і практика», Київ, 14 листопада 2019 р. [Електронний ресурс] / НАУ. – Київ : НАУ, 2019.

98. The use of alternative debt tools in the era of digitalization // Матеріали I Міжнародної науково-практичної конференції: «Фінанси: теорія і практика», Київ, 14 листопада 2019 р. [Електронний ресурс] / НАУ. – Київ : НАУ, 2019.

99. Springate, Gordon L.V. «Predicting the Possibility of Failure in a Canadian Firm» / Gordon LV Springate // Unpublished M.B.A. Research Project, Simon Fraser University, January 1978. - 200 p.

ДОДАТКИ

Додаток А

Фінансова звітність АТ «Мотор Січ» станом на 30.09.2020 р.

Додаток 1
до Наказового положення (стандарту)
бухгалтерського обліку 1 "Загальні вимоги до фінансової звітності"

Підприємство	ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "МОТОР СІЧ"	Дата (рік, місяць, число)	2020	10	01
Територія	ЗАПОРІЗЬКА	за СДРТОУ			14307794
Організаційно-правова форма господарювання	Акціонерне товариство	за КОАТУУ			23101137500
Вид економічної діяльності	Виробництво повітряних і космічних літальних апаратів, супутникового устаткування	за КОПІД			230
		за КВЕД			30.30
Середня кількість працівників	17 243				
Адреса, телефон	проспект Моторобудівників, буд. 15, м. ЗАПОРІЖЖЯ, ЗАПОРІЗЬКА обл. 69068				0617204797
Одиниця виміру: тис. грн. без десяткового знака (окрім розділу IV Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) (форма №2), грошові показники якого наводяться в гривнях з копійками)					
Складено (робити позначку "х" у відповідній клітинці):					
за національними (стандартами) бухгалтерського обліку					
за міжнародними стандартами фінансової звітності					V

Баланс (Звіт про фінансовий стан)
на 30 вересня 2020 р.

Форма №1 Код за ДКУД 1801001

А К Т И В	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	10 613	6 334
первісна вартість	1001	19 646	18 874
накопичена амортизація	1002	9 033	12 540
Незавершені капітальні інвестиції	1005	814 177	874 196
Основні засоби	1010	6 885 964	6 599 768
первісна вартість	1011	12 634 806	12 987 384
знос	1012	5 748 842	6 387 616
Інвестиційна нерухомість	1015	334 698	328 553
Первісна вартість інвестиційної нерухомості	1016	354 978	355 156
Знос інвестиційної нерухомості	1017	20 280	26 603
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
Первісна вартість довгострокових біологічних активів	1021	-	-
Накопичена амортизація довгострокових біологічних активів	1022	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	76 589	75 710
інші фінансові інвестиції	1035	1 535	123
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	-	-
Відстрочені податкові активи	1045	97 386	97 386
Гудвіл	1050	-	-
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	-	-
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	-	-
Інші необоротні активи	1090	115 155	90 801
Усього за розділом I	1095	8 336 117	8 072 871
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	16 927 518	17 080 147
Виробничі запаси	1101	4 560 625	4 445 102
Незавершене виробництво	1102	10 997 128	11 325 784
Готова продукція	1103	1 359 109	1 299 390
Товари	1104	10 656	9 871
Поточні біологічні активи	1110	13	7
Депозити перестрахування	1115	-	-
Векселі одержані	1120	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	1 261 441	1 705 413
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	748 422	835 318
з бюджетом	1135	170 423	154 772
у тому числі з податку на прибуток	1136	5 274	30 890
Дебіторська заборгованість за розрахунками з нарахування доходів	1140	-	42
Дебіторська заборгованість за розрахунками із внутрішніх розрахунків	1145	6 058	8 046
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	204 814	479 974
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	755 717	1 258 528
Готівка	1166	1 680	679
Ресурси в банках	1167	753 459	1 244 573
Витрати майбутніх періодів	1170	-	-
Частина перестрахування у страхових резервах	1180	-	-
у тому числі в резервах довгострокових зобов'язань	1181	-	-
резерв збитків або резерв надійності виплат	1182	-	-

резервах незароблених премій	1183	-	-
інших страхових резервах	1184	-	-
Інші оборотні активи	1190	149 407	152 143
Усього за розділом II	1195	20 223 813	21 674 390
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	4 623	4 572
Баланс	1300	28 564 583	29 751 833

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	280 529	280 529
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	-	-
Капітал у дооцінках	1405	-	-
Додатковий капітал	1410	1 633 799	1 634 034
Емісійний дохід	1411	408 077	408 077
Накопичені курсові різниці	1412	5 910	6 145
Резервний капітал	1415	70 145	70 145
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	19 110 522	20 040 676
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)
Вилучений капітал	1430	(-)	(-)
Інші резерви	1435	-	-
Усього за розділом I	1495	21 094 995	22 025 384
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	-	-
Пенсійні зобов'язання	1505	330 332	316 388
Довгострокові кредити банків	1510	168 120	84 408
Інші довгострокові зобов'язання	1515	1 542 498	1 935 440
Довгострокові забезпечення	1520	94 797	94 795
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	-	-
Цільове фінансування	1525	977 138	891 423
Благодійна допомога	1526	-	-
Страхові резерви	1530	-	-
у тому числі:	1531	-	-
резерв довгострокових зобов'язань		-	-
резерв збитків або резерв належних виплат	1532	-	-
резерв незароблених премій	1533	-	-
інші страхові резерви	1534	-	-
Інвестиційні контракти	1535	-	-
Проголовний фонд	1540	-	-
Резерв на виплату джек-поту	1545	-	-
Усього за розділом II	1595	3 112 885	3 322 454
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	641 896	559 837
Векселі видані	1605	473	473
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	112 578	161 134
товарами, роботами, послугами	1615	943 025	807 274
розрахунками з бюджетом	1620	31 246	63 716
у тому числі з податку на прибуток	1621	2 651	31 809
розрахунками зі страхування	1625	41 011	36 762
розрахунками з оплати праці	1630	102 118	101 470
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	1635	2 309 880	2 510 677
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками	1640	32 314	26 516
Поточна кредиторська заборгованість із внутрішніх розрахунків	1645	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за страховою діяльністю	1650	-	-
Поточні забезпечення	1660	97 554	85 088
Доходи майбутніх періодів	1665	183	-
Відстрочені комісії доходи від перестраховиків	1670	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	44 395	51 048
Усього за розділом III	1695	4 356 673	4 403 995
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	-	-
V. Чиста вартість активів федерального пенсійного фонду	1800	-	-
Баланс	1900	28 564 583	29 751 833

Керівник

Войтенко Сергій Анатолійович

Головний бухгалтер

Касьян Олена Петрівна

¹ Визначається в порядку, встановленому центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері статистики.

Підприємство ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "МОТОР СІЧ" (найменування) Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) за 9 Місяців 2020 р.	Дата (рік, місяць, число) за ЄДРПОУ КОДИ 2020 10 01 14307794 Форма N2 Код за ДКУД 1801003
--	---

І. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	7 679 540	6 391 058
Чисті зароблені страхові премії	2010	-	-
премії підписані, валова сума	2011	-	-
премії, передані у перестрахування	2012	-	-
зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	-	-
зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	-	-
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(4 483 964)	(4 343 540)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	-	-
Валовий:			
прибуток	2090	3 195 576	2 047 518
збиток	2095	(-)	(-)
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	-	-
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	-	-
зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	-	-
зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	-	-
Інші операційні доходи	2120	922 469	442 097
у тому числі:	2121	-	-
дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю			
дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	-	-
дохід від використання коштів, звільнених від оподаткування	2123	131 785	167 441
Адміністративні витрати	2130	(822 913)	(1 036 652)
Витрати на збут	2150	(367 532)	(487 350)
Інші операційні витрати	2180	(1 252 195)	(1 527 279)
у тому числі:	2181	-	-
витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю			
витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	-	-
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	1 675 405	-
збиток	2195	(-)	(561 666)
Доход від участі в капіталі	2200	-	3 338
Інші фінансові доходи	2220	167	169
Інші доходи	2240	78 210	331 164
у тому числі:	2241	-	-
дохід від благодійної допомоги			
Фінансові витрати	2250	(174 401)	(157 547)
Втрати від участі в капіталі	2255	(240)	(3 225)
Інші витрати	2270	(499 451)	(25 726)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	-	-

Продовження додатка 2

Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	1 079 690	-
збиток	2295	(-)	(413 493)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	(149 536)	(119 233)
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	-	-
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	930 154	-
збиток	2355	(-)	(532 726)

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	-	-
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	-	-
Накопичені курсові різниці	2410	235	(1 777)
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	-	-
Інший сукупний дохід	2445	-	-
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	235	(1 777)
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	-	-
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	235	(1 777)
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	930 389	(534 503)

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	3 463 227	4 289 332
Витрати на оплату праці	2505	1 879 020	2 235 044
Відрахування на соціальні заходи	2510	399 687	473 735
Амортизація	2515	743 817	731 564
Інші операційні витрати	2520	2 756 777	4 245 113
Разом	2550	9 242 528	11 974 788

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	2077990	2077990
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	2077990	2077990
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	447,62198	(256,36601)
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	447,62198	(256,36601)
Дивіденди на одну просту акцію	2650	-	-

Керівник

Головний бухгалтер

Войтенко Сергій Анатолійович

Касян Олена Петрівна

Додаток Б

Фінансова звітність АТ «Мотор Січ» станом на 30.09.2019 р.

Підприємство	ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "МОТОР СІЧ"		Дата (рік, місяць, число)	2019 10 01		
Територія	ЗАПОРІЖКА		за ЄДРПОУ	14307794		
Організаційно-правова форма господарювання	Акціонерне товариство		за КОАТУУ	2510137500		
Вид економічної діяльності	Виробництво повітряних і космічних літальних апаратів, сукупного устаткування		за КОПФГ	230		
			за КВЕД	30.30		
Середня кількість працівників	21256					
Адреса, телефон	проспект Моторобудівників, буд. 15, м. ЗАПОРІЖЖЯ, ЗАПОРІЖКА обл., 69068			0617204797		
Однією змінює: пис. грн. без десятичного знака (окрім розділу IV Консолідованого звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) (форма №2-к), промовні показники якого наводяться в гривнях з копійками)						
Складено (зробити позначку "v" у відповідній клітинці):						
за положеннями (отримання) бухгалтерського обліку						
за міжнародними стандартами фінансової звітності						
v						
Консолідований баланс (Звіт про фінансовий стан)						
на 30 вересня 2019 р.						
Форма №1-к Код за ДКУД 1801007						

А К Т И В	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	2 520	7 912
первісна вартість	1001	9 471	15 672
накопичена амортизація	1002	6 951	7 760
Незавершені капітальні інвестиції	1005	135 421	131 117
Основні засоби	1010	7 212 062	7 324 602
первісна вартість	1011	12 014 124	12 812 748
знос	1012	4 802 062	5 488 146
Інвестиційна нерухомість	1015	358 241	358 275
первісна вартість	1016	371 382	356 763
знос	1017	13 141	18 488
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
первісна вартість	1021	-	-
накопичена амортизація	1022	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції:			
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	22 039	22 839
інші фінансові інвестиції	1035	8 616	8 585
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	199 881	173 853
Відстрочені податкові активи	1045	95 464	95 464
Гудвіл при консолідації	1055	-	-
Відстрочені оцінційні втрати	1060	-	-
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	-	-
Інші необоротні активи	1090	331 840	273 104
Усього за розділом I	1095	8 366 084	8 375 751
II. Оборотні активи			
Залишки	1100	16 247 810	17 875 158
Виробничі залишки	1101	4 609 594	4 797 857
Незавершене виробництво	1102	10 584 618	11 597 867
Готова продукція	1103	1 034 650	1 469 211
Товари	1104	18 948	10 223
Поточні біологічні активи	1110	106	138
Депозити перестрахування	1115	-	-
Векселі одержані	1120	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	1 427 201	1 094 979
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
за виданими авансами	1130	949 265	670 557
з бюджетом	1135	271 528	172 865
з тому числі з податку на прибуток	1136	119	100
з нарахованих доходів	1140	323	159
із внутрішніх розрахунків	1145	-	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	323 088	277 285
Поточні фінансові інвестиції	1160	9 789	4 412
Гроші та їх еквіваленти	1165	1 469 427	240 379
Готівка	1166	4 222	2 146
Ресурси в банках	1167	1 464 382	237 468
Витрати майбутніх періодів	1170	-	-
Частка перестрахування у страхових резервах	1180	-	-
з тому числі в:			
резервах довгострокових зобов'язань	1181	-	-
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	-	-
резервах незароблених премій	1183	-	-

інших страхових резервах	1184	-	-
Інші оборотні активи	1190	190 941	163 142
Усього за розділом II	1195	20 889 478	20 499 074
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	289	208
Баланс	1300	29 255 851	28 875 033

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
I	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	280 529	280 529
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	-	-
Капітал у дооцінках	1405	-	-
Додатковий капітал	1410	1 606 818	1 606 818
Емісійний дохід	1411	420 390	420 390
Накопичені курсові різниці	1412	139	139
Резервний капітал	1415	71 251	71 251
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	19 657 657	19 132 530
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)
Видучений капітал	1430	(1 387)	(1 387)
Інші резерви	1435	-	-
Неконтрольована частка	1490	297	333
Усього за розділом I	1495	21 615 165	21 090 094
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податки зобов'язання	1500	-	-
Пенсійні зобов'язання	1505	307 475	293 281
Довгострокові кредити банків	1510	280 751	189 249
Інші довгострокові зобов'язання	1515	1 631 285	1 504 334
Довгострокові забезпечення	1520	112 597	112 592
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	-	-
Цільове фінансування	1525	1 097 247	981 584
Благодійна допомога	1526	-	-
Страхові резерви	1530	-	-
у тому числі:	1531	-	-
резерв довгострокових зобов'язань		-	-
резерв збитків або резерв наліжних виплат	1532	-	-
резерв незароблених премій	1533	-	-
інші страхові резерви	1534	-	-
Інвестиційні контракти	1535	-	-
Призовий фонд	1540	-	-
Резерв на виплату джек-поту	1545	-	-
Усього за розділом II	1595	3 429 355	3 081 040
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	560 539	733 585
Векселі видані	1605	9 103	103
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	84 225	73 258
товари, роботи, послуги	1615	782 709	1 076 638
розрахунками з бюджетом	1620	243 654	44 276
у тому числі з податку на прибуток	1621	214 877	12 661
розрахунками зі страхування	1625	46 934	44 355
розрахунками з оплати праці	1630	132 887	99 580
за одержаними авансами	1635	2 176 143	2 480 468
за розрахунками з учасниками	1640	32 336	32 316
із внутрішніх розрахунків	1645	-	-
за страховою діяльністю	1650	-	-
Поточні забезпечення	1660	102 417	77 500
Доходи майбутніх періодів	1665	3 092	332
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	37 292	41 488
Усього за розділом III	1695	4 211 331	4 703 899
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	-	-
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	-	-
Баланс	1900	29 255 851	28 875 033

Керівник

Войтенко Сергій Анатолійович

Головний бухгалтер

Пихавський Анатолій Олександрович

† Визначається в порядку, встановленому центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері статистики.

Підприємство	ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "МОТОР СІЧ"	Дата (рік, місяць, число) за СДРПОУ (найменування)	КОДИ		
			2019	10	01
			14307794		

Консолідований звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
за **9 Місяців 2019** р.

Форма N2-к Код за ДКУД **1801008**

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	6 436 902	7 908 146
Чисті зароблені страхові премії	2010	-	-
Премії підписані, валова сума	2011	-	-
Премії, передані у перестрахування	2012	-	-
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	-	-
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	-	-
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(4 379 093)	(4 610 531)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	-	-
Валовий:			
прибуток	2090	2 057 809	3 297 615
збиток	2095	(-)	(-)
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	-	-
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	-	-
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	-	-
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	-	-
Інші операційні доходи	2120	442 558	735 818
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121	-	-
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	-	-
Дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2123	-	-
Адміністративні витрати	2130	(1 048 505)	(1 092 519)
Витрати на збут	2150	(487 607)	(611 238)
Інші операційні витрати	2180	(1 529 966)	(1 423 284)
Витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181	-	-
Витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	-	-
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	-	906 392
збиток	2195	(565 711)	(-)
Доход від участі в капіталі	2200	2 618	172
Інші фінансові доходи	2220	2 209	83 503
Інші доходи	2240	339 792	64 333
Дохід від благодійної допомоги	2241	-	-
Фінансові витрати	2250	(157 744)	(195 058)
Втрати від участі в капіталі	2255	(1 239)	(482)
Інші витрати	2270	(25 762)	(36 207)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	-	-
Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	-	822 653
збиток	2295	(405 837)	(-)

Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	(119 234)	(279 339)
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	-	-
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	-	543 314
збиток	2355	(525 071)	(-)

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	-	-
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	-	-
Накопичені курсові різниці	2410	-	(6 566)
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	-	-
Інший сукупний дохід	2445	-	-
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	-	(6 566)
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	-	-
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	-	(6 566)
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	(525 071)	536 748
Чистий прибуток (збиток), що належить:			
власникам материнської компанії	2470	(525 127)	548 584
неконтрольованій частці	2475	56	(5 270)
Сукупний дохід, що належить:			
власникам материнської компанії	2480	(525 127)	544 227
неконтрольованій частці	2485	56	(7 479)

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	4 295 312	4 908 505
Витрати на оплату праці	2505	2 251 310	2 029 478
Відрахування на соціальні заходи	2510	477 093	429 200
Амортизація	2515	732 599	632 568
Інші операційні витрати	2520	4 247 382	2 773 409
Разом	2550	12 003 696	10 773 160

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	2077738	2077739
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	2077738	2077739
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	(252,71281)	261,49290
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	(252,71281)	261,49290
Дивіденди на одну просту акцію	2650	-	-

Керівник

Гойченко Сергій Анатолійович

Головний бухгалтер

Миханський Анатолій Олександрович

Додаток В

Фінансова звітність АТ «Мотор Січ» станом на 31.12.2018 р.

Підприємство

ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "МОТОР СІЧ"

Територія

ЗАПОРІЖКА

Організаційно-правова форма господарювання

Акціонерне товариство

Вид економічної діяльності

Виробництво повітряних і космічних літальних апаратів, супутнього устаткування

Середня кількість працівників

23002

Адреса, телефон

проспект Моторобудівників, буд. 15, м. ЗАПОРІЖЖЯ, ЗАПОРІЖКА обл., 69068

0617204797

Одиниця виміру: тис. грн. без десяткового знака (окрім розділу IV Консолідованого звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) (форма №2-к), грошові показники якого наводяться в гривнях з копійками)

Складено (зробити позначку "v" у відповідній клітинці):

за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку

за міжнародними стандартами фінансової звітності

Консолідований баланс (Звіт про фінансовий стан)

на

30 вересня 2018

р.

Форма №1-к Код за ДКУД

1801007

КОДН

2018

10

01

14307794

2310137500

230

30.30

А К Т И В	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	3 695	2 008
первісна вартість	1001	8 688	8 797
накопичена амортизація	1002	4 993	6 789
Незакінчені капітальні інвестиції	1005	-	-
Основні засоби	1010	7 035 060	7 424 917
первісна вартість	1011	11 415 500	12 376 212
знос	1012	4 380 440	4 951 295
Інвестиційна нерухомість	1015	26 744	330 399
первісна вартість	1016	36 671	341 532
знос	1017	9 927	11 133
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
первісна вартість	1021	-	-
накопичена амортизація	1022	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	42 122	37 742
інші фінансові інвестиції	1035	1 546	1 544
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	-	-
Відстрочені податкові активи	1045	115 505	115 632
Гудвіл при консолідації	1055	-	-
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	-	-
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	-	-
Інші необоротні активи	1090	418 867	425 585
Усього за розділом I	1095	7 643 539	8 337 827
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	14 341 740	16 911 790
Виробничі запаси	1101	4 208 568	4 833 872
Незакінчене виробництво	1102	8 907 392	10 769 910
Готова продукція	1103	1 206 139	1 286 663
Товари	1104	19 641	21 345
Поточні біологічні активи	1110	87	101
Депозити перестрахування	1115	-	-
Некласифіковані	1120	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	3 195 094	1 450 858
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за наданими авансами	1130	562 598	1 009 002
з бюджетом	1135	270 757	249 110
у тому числі з податку на прибуток	1136	24	11 034
з нарахованих доходів	1140	490	654
із внутрішніх розрахунків	1145	-	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	359 034	407 976
Поточні фінансові інвестиції	1160	9 313	21 761
Гроші та їх еквіваленти	1165	2 756 289	1 744 596
Готівка	1166	1 591	1 911
Ресурси в банках	1167	2 752 625	1 641 591
Витрати майбутніх періодів	1170	-	-
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	-	-
у тому числі в: резервах довгострокових зобов'язань	1181	-	-
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	-	-
резервах незароблених премій	1183	-	-

інших страхових резервах	1184	-	-
Інші оборотні активи	1190	88 070	83 965
Усього за розділом II	1195	21 583 472	21 879 813
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	338	4 744
Баланс	1300	29 227 349	30 222 384

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	280 529	280 529
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	-	-
Капітал у дооцінках	1405	121 682	121 682
Додатковий капітал	1410	519 593	515 975
Емісійний дохід	1411	419 651	420 390
Накопичені курсові різниці	1412	99 111	94 754
Резервний капітал	1415	71 315	71 315
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	18 420 087	18 968 671
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)
Вилучений капітал	1430	(625)	(1 387)
Інші резерви	1435	-	-
Неконтрольована частка	1490	(52 000)	(59 479)
Усього за розділом I	1495	19 360 581	19 897 306
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	15 603	15 539
Пенсійні зобов'язання	1505	65 342	58 022
Довгострокові кредити банків	1510	369 971	308 456
Інші довгострокові зобов'язання	1515	1 891 721	1 978 738
Довгострокові забезпечення	1520	71 244	71 161
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	-	-
Цільове фінансування	1525	1 328 767	1 135 394
Благотворна допомога	1526	-	-
Страхові резерви	1530	-	-
у тому числі:	1531	-	-
резерв довгострокових зобов'язань			
резерв збитків або резерв належних виплат	1532	-	-
резерв незароблених премій	1533	-	-
інші страхові резерви	1534	-	-
Інвестиційні контракти	1535	-	-
Призовий фонд	1540	-	-
Резерв на виплату джек-поту	1545	-	-
Усього за розділом II	1595	3 742 648	3 567 310
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	804 356	711 670
Векселі видані	1605	103	103
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	57 665	86 081
товари, роботи, послуги	1615	537 640	628 266
розрахунками з бюджетом	1620	208 736	55 393
у тому числі з податку на прибуток	1621	176 777	11
розрахунками зі страхування	1625	40 605	46 650
розрахунками з оплати праці	1630	119 991	119 448
за одержаними авансами	1635	3 279 571	4 116 575
за розрахунками з учасниками	1640	98 133	49 033
із внутрішніх розрахунків	1645	-	-
за страховою діяльністю	1650	-	-
Поточні забезпечення	1660	63 235	73 807
Доходи майбутніх періодів	1665	884 415	813 079
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	29 670	57 663
Усього за розділом III	1695	6 124 120	6 757 768
IV. Зобов'язання, пов'язані з нероботними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	-	-
V. Чиста партія, акції не утримувані о пенсійного фонду	1800	-	-
Баланс	1900	29 227 349	30 222 384

Керівник

Войченко Сергій Анатолійович

Головний бухгалтер

Тиханський Анатолій Олександрович

¹ Визначається в порядку, встановленому відповідним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері статистики.

Підприємство **ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "МОТОР СІЧ"** (найменування)
Дата (рік, місяць, число) **за СДРПОУ**

КОДИ		
2018	10	01
14307794		

Консолідований звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
за 9 Місяців 2018 р.

Форма N2-к Код за ДКУД **1801008**

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	7 908 146	9 107 826
Чисті зароблені страхові премії	2010	-	-
Премії підписані, валова сума	2011	-	-
Премії, передані у перестрахування	2012	-	-
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	-	-
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	-	-
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(4 610 531)	(3 949 324)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	-	-
Валовий:			
прибуток	2090	3 297 615	5 158 502
збиток	2095	(-)	(-)
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	-	-
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	-	-
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	-	-
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	-	-
Інші операційні доходи	2120	6 693 611	5 886 693
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121	-	-
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	-	-
Дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2123	-	-
Адміністративні витрати	2130	(1 092 519)	(906 374)
Витрати на збут	2150	(611 238)	(655 119)
Інші операційні витрати	2180	(7 381 077)	(6 352 242)
Витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181	-	-
Витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	-	-
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	906 392	3 131 460
збиток	2195	(-)	(-)
Доход від участі в капіталі	2200	172	124
Інші фінансові доходи	2220	83 503	4 352
Інші доходи	2240	411 241	371 897
Дохід від благодійної допомоги	2241	-	-
Фінансові витрати	2250	(195 058)	(155 009)
Втрати від участі в капіталі	2255	(482)	(2)
Інші витрати	2270	(383 115)	(242 500)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	-	-
Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	822 653	3 110 322
збиток	2295	(-)	(-)

Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	(279 339)	(514 630)
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	-	-
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	543 314	2 595 692
збиток	2355	(-)	(-)

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	-	(34)
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	-	-
Накопичені курсові різниці	2410	(6 566)	2 518
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	-	-
Інший сукупний дохід	2445	-	-
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	(6 566)	2 484
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	-	-
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	(6 566)	2 484
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	536 748	2 598 176
Чистий прибуток (збиток), що належить:			
власникам материнської компанії	2470	548 584	2 564 065
неконтрольованій частці	2475	(5 270)	11 627
Сукупний дохід, що належить:			
власникам материнської компанії	2480	544 227	2 563 614
неконтрольованій частці	2485	(7 479)	14 562

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	4 908 505	3 910 540
Витрати на оплату праці	2505	2 029 478	1 695 923
Відрахування на соціальні заходи	2510	429 200	360 842
Амортизація	2515	632 568	596 117
Інші операційні витрати	2520	8 731 202	7 931 421
Разом	2550	16 730 953	14 494 843

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	2077739	2077990
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	2077739	2077990
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	261,49290	1 249,13594
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	261,49290	1 249,13594
Дивіденди на одну просту акцію	2650	-	-

Керівник

Войтенко Сергій Анатолійович

Головний бухгалтер

Тиханський Анатолій Олексійович

Додаток Г

Фінансова звітність АТ «Мотор Січ» станом на 31.12.2017 р.

Підприємство ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «МОТОР СІЧ»		Дата (рік, місяць, число)	<table border="1"> <tr> <th colspan="3">Квартал</th> </tr> <tr> <th>2017</th> <th>10</th> <th>01</th> </tr> <tr> <td colspan="3">14307894</td> </tr> <tr> <td colspan="3">2310137800</td> </tr> <tr> <td colspan="3">290</td> </tr> <tr> <td colspan="3">10.30</td> </tr> </table>			Квартал			2017	10	01	14307894			2310137800			290			10.30		
Квартал																							
2017	10	01																					
14307894																							
2310137800																							
290																							
10.30																							
Територія	ЗАКАРПАТТЯ	на СДПН/ОУ																					
Організаційно-правова форма господарювання	Акціонерне товариство	на КОАТУУ																					
Вид економічної діяльності	Виробництво повітряних і космічних літальних апаратів, судноплавство	на КВЕД																					
Середня кількість працівників	25531																						
Адреса, телефон	проспект Моторобудівників, буд. 15, м. ЗАКАРПАТТЯ, ЗАКАРПАТТЯ обл., 69008	0617204797																					
Одиниця виміру: тис. грн. без десятичного знака (окрім розділу IV. Консолідованого звіту про фінансові результати звіту про економічний дохід) (форма №2-ж), грошові показники якого вираховуються в гривнях з копійками)																							
Класифікація (зробити позначку "х" у відповідній колонці):																							
за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку																							
за міжнародними стандартами фінансової звітності																							
Кінський показник балансу (звіт про фінансовий стан)																							
на 30 червня 2017 р.																							
Форма №1-ж Кол. зім. ДКУД: 1801007																							

А К Т И В	Код района	На початок звітної періоду	На кінець звітної періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	5 366	3 794
первісна вартість	1001	7 583	8 077
накопичена амортизація	1002	2 217	4 283
Нематеріальні капітальні інвестиції	1003	-	-
Основи засоби	1010	6 443 891	7 007 049
первісна вартість	1011	10 314 752	11 409 790
знош	1012	3 870 861	4 402 741
Інвестиційна вартість	1013	26 824	25 733
первісна вартість	1016	35 061	35 225
знош	1017	8 237	9 503
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
первісна вартість	1021	-	-
накопичена амортизація	1022	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції:			
всі об'єкти оцінюються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	35 178	35 005
інші фінансові інвестиції	1035	1 545	1 988
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	-	-
Відстрочені податкові активи	1045	120 717	120 278
Гудвіл при консолідації	1055	-	-
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	-	-
Частішок коштів у акціонерних і страхових резервних фондах	1065	-	-
Інші необоротні активи	1090	205 569	420 163
Усього за розділом I	1095	6 838 890	7 613 999
II. Оборотні активи			
Залишки	1100	13 195 454	13 367 601
Виробничі запаси	1101	3 815 488	4 123 463
Незавершене виробництво	1102	8 402 156	9 057 768
Готова продукція	1103	961 710	1 268 775
Товари	1104	16 100	17 595
Поточні біологічні активи	1110	165	132
Дебіторні переказні листи	1115	-	-
Векселі одержані	1120	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	1 143 671	830 536
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
за виданими авансами	1130	580 648	743 074
з банками	1135	49 263	214 833
з банками з податку на прибуток	1136	47	32
з нарахованих доходів	1140	375	580
з внутрішніх розрахунків	1145	-	-
Інші поточні дебіторська заборгованість	1155	322 820	347 021
Поточні фінансові інвестиції	1160	559 935	610 236
Гроші та їх еквіваленти	1165	2 352 855	2 175 924
Готівка	1166	1 672	581
Ресурси в банках	1167	2 349 829	2 081 541
Витрати майбутніх періодів	1170	-	-
Частка в нерестронових у сировинних резервах	1180	-	-
з загальної частки в:	1181	-	-
резервах депозитних і банківських	1182	-	-
резервах збитків або резервах на збитках виплат	1183	-	-
резервах виробничих премій	1184	-	-

інших страхових резервів	1184	-	-
Інші оборотні активи	1190	110 997	75 749
Усього за розділом II	1195	18 516 181	20 364 886
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	110	313
Баланс	1300	25 155 181	27 978 898

Позначка	Код розклас	На початок звітної періоду	На кінець звітної періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Власний (позитивний) капітал	1400	280 529	280 529
Внески до негаснучого статутного капіталу	1401	-	-
Капітал у дооцінках	1405	122 128	122 163
Додатковий капітал	1410	491 743	495 047
Резервний фонд	1411	417 258	420 983
Платіжний курсовий різниця	1412	74 358	73 935
Резервний капітал	1415	71 251	71 251
Відшкодування прибутку (випокритий збиток)	1420	15 373 957	17 874 820
Некласифікований капітал	1425	-	-
Видуваний капітал	1430	-	-
Інші резерви	1435	-	-
Експлуатаційна частка	1490	(79 694)	(65 472)
Усього за розділом I	1495	16 257 062	18 772 696
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	18 476	14 168
Пасивні зобов'язання	1505	76 913	79 019
Довгострокові кредити банків	1510	359 177	369 760
Інші довгострокові зобов'язання	1515	1 734 821	1 764 560
Довгострокові забезпечення	1520	71 925	71 858
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	-	-
Гарантії фінансування	1525	914 966	1 052 679
Балансний доволат	1526	-	-
Страхові резерви	1530	-	-
у тому числі:	1531	-	-
резерв довгострокових зобов'язань			
резерв збитку або резерв відшкодування збитку	1532	-	-
резерв на виробничі претензії	1533	-	-
інші страхові резерви	1534	-	-
Інвестиційні контракти	1535	-	-
Преземптивні фонди	1540	-	-
Резерв на виплату дивидендів	1545	-	-
Усього за розділом II	1595	3 176 276	3 352 044
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	874 166	718 315
Пасивні віддачі	1605	103	103
Поточні кредиторська зборгованість за довгостроковими зобов'язаннями	1610	19 323	38 932
товари, роботи, послуги	1613	656 633	633 821
розрахунки з бюджетом	1620	186 415	46 472
у тому числі з податку на прибуток	1621	158 958	15 116
розрахунки зі страхування	1625	33 017	40 494
розрахунки з оплати праці	1630	93 344	104 922
за наданими авансами	1635	2 352 082	3 205 328
за розрахунками з учасниками	1640	55 356	103 335
з інших принципів розрахунки	1645	-	-
за страховою діяльністю	1650	-	-
Поточні забезпечення	1660	59 284	28 604
Догоди майбутніх продажів	1665	971 486	904 421
Відстрочені кошти на ділової подорожі	1670	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	20 662	29 411
Усього за розділом III	1695	5 721 843	5 854 158
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	-	-
V. Частка надбавку/збитку від нерозподіленого пенсійного фонду	1800	-	-
Баланс	1900	25 155 181	27 978 898

Керівник

Головний бухгалтер

Войтенко Сергій Анатолійович

Тиханський Анатолій Олександрович

7. Визначено, що в Україні не здійснюється операцій з управління грошовими коштами, що розміщені в державному банку з урахуванням статистики

Підприємство	ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "МОТОР СІЧ" (записане в реєстрі)	Дата (рік, місяць, число) за СДПРІЗУ	ПІДПИС		
			2017	10	01
			14307794		

Консолідований звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
за **9 Місяців 2017** р.

Форма N2-к Код за ДКУД **1801008**

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	9 107 826	7 536 344
Чисті зароблені страхові премії	2010	-	-
Премії підписані, валова сума	2011	-	-
Премії, передані у перестрахування	2012	-	-
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	-	-
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	-	-
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(3 949 324)	(2 904 450)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	-	-
Валовий:			
прибуток	2090	5 158 502	4 631 894
збиток	2095	(-)	(-)
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	-	-
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	-	-
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	-	-
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	-	-
Інші операційні доходи	2120	5 886 693	8 143 538
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121	-	-
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	-	-
Дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2123	-	-
Адміністративні витрати	2130	(906 374)	(751 366)
Витрати на збут	2150	(655 119)	(544 653)
Інші операційні витрати	2180	(6 352 242)	(8 911 656)
Витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181	-	-
Витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	-	-
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	3 131 460	2 567 757
збиток	2195	(-)	(-)
Доход від участі в капіталі	2200	124	2 127
Інші фінансові доходи	2220	4 352	16 405
Інші доходи	2240	371 897	88 581
Дохід від благодійної допомоги	2241	-	-
Фінансові витрати	2250	(155 009)	(91 484)
Втрати від участі в капіталі	2255	(2)	(-)
Інші витрати	2270	(262 500)	(167 744)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	-	-
Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	3 090 322	2 415 642
збиток	2295	(-)	(-)

Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	(514 630)	(532 029)
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	-	-
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	2 575 692	1 883 613
збиток	2355	(-)	(-)

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	(34)	-
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	-	-
Накопичені курсові різниці	2410	2 518	39 692
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	-	-
Інший сукупний дохід	2445	-	-
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	2 484	39 692
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	-	-
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	2 484	39 692
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	2 578 176	1 923 305
Чистий прибуток (збиток), що належить:			
власникам материнської компанії	2470	2 564 065	1 886 686
неконтрольованій частці	2475	11 627	(3 073)
Сукупний дохід, що належить:			
власникам материнської компанії	2480	2 563 614	1 916 381
неконтрольованій частці	2485	14 562	6 924

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	3 910 540	3 841 496
Витрати на оплату праці	2505	1 695 923	1 359 584
Відрахування на соціальні заходи	2510	360 842	289 539
Амортизація	2515	596 117	560 131
Інші операційні витрати	2520	7 931 421	9 848 378
Разом	2550	14 494 843	15 899 128

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	2077990	2077990
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	2077990	2077990
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	1 239,51126	906,45913
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	1 239,51126	906,45913
Дивіденди на одну просту акцію	2650	-	30,00000

Керівник

Головний бухгалтер

Войтенко Сергій Анатолійович

Тиханський Анатолій Олександрович

Додаток Д

Фінансова звітність АТ «Мотор Січ» станом на 31.12.2016 р.

Додаток 2
до Національного положення (стандарту)
фінансової звітності об'єктів І "Дієльних підприємств до фінансової звітності".

Підприємство	ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "МОТОР СІЧ"		Дата (рік, місяць, число)	2016 12 31	
Територія	ЗАКАРПАТТЯ		за СДРПОУ	14307794	
Організаційно-правова форма господарювання	Акціонерне товариство		за КОАТУУ	2310137500	
Вид економічної діяльності	Виробництво повітряних і космічних літальних апаратів, судноплавних устаткування		за КОЕФД	250	
Середня кількість працівників	26356		за КВЕД	30.30	
Адреса, телефон	проспект Моторобудівників, буд. 15, м. ЗАКАРПАТТЯ, ЗАКАРПАТТЯ обл., 69068		0617204797		
Одиниця виміру: тис. грн. без десятичного знака (окрім розділу IV Консолідованого звіту про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) (форма №2-с), грошові показники якого наводяться в гривнях з копійками)					
Складаю (зробити позначку "х" у відповідній клітинці):					
за національними (стандартами) бухгалтерського обліку					
за міжнародними стандартами фінансової звітності					
Консолідований баланс (Звіт про фінансовий стан)					
на 30 червня 2016 р.					
Форма №1-с Код за ДКУД 1801007					

А К Т И В	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
I. Необоротні активи	2	3	4
Нематеріальні активи	1000	1 884	1 702
первісна вартість	1001	2 712	2 713
накопичена амортизація	1002	828	1 011
Незавершені капітальні інвестиції	1005	-	-
Основи засоби	1010	5 733 574	5 927 802
первісна вартість	1011	8 686 929	9 223 838
знош	1012	2 953 355	3 296 036
Інвестиційна нерухомість	1015	28 457	27 660
первісна вартість	1016	35 011	35 061
знош	1017	6 554	7 395
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
первісна вартість	1021	-	-
накопичена амортизація	1022	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції, які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	58 603	17 719
інші фінансові інвестиції	1035	29 824	1 544
Довгострокові дебіторська заборгованість	1040	6 646	6 646
Відстрочені податкові активи	1045	-	-
Гудвіл при консолідації	1055	-	-
Відстрочені акціонерні витрати	1060	-	-
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	-	-
Інші необоротні активи	1090	92 439	126 228
Усього за розділом I	1095	5 951 427	6 109 307
II. Оборотні активи			
Залишки	1100	10 534 236	12 271 600
Виробничі запаси	1101	3 366 068	3 900 087
Незавершене виробництво	1102	6 596 705	7 554 859
Готова продукція	1103	552 776	799 895
Товари	1104	17 687	16 759
Поточні біологічні активи	1110	138	160
Депозити, переказування	1115	-	-
Векселі одержані	1120	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	910 182	1 316 824
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
за виданими авансами	1130	871 206	707 311
з бюджетом	1135	281 971	210 380
з чого числять надати на прибуток	1136	3 370	962
з нарахованих доходів	1140	383	-
із внутрішніх розрахунків	1145	-	-
Інші поточна дебіторська заборгованість	1155	154 600	214 633
Поточні фінансові інвестиції	1160	635 516	1 021 934
Гроші та їх еквіваленти	1165	1 273 420	2 613 644
Готівка	1166	804	638
Расходи в банках	1167	1 150 852	2 559 830
Витрати майбутніх періодів	1170	-	-
Частина переотрахованих у страхових резервах	1180	-	-
з чого числять:	1181	-	-
резерв довгострокових зобов'язань			
резерв збитків або резерв наслідкових витрат	1182	-	-
резерв незароблених премій	1183	-	-

інших страхових резервах	1184	-	-
Інші обороти акцій	1190	40 878	58 790
Усього за розділом II	1195	14 702 530	18 415 285
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	11 539	2 953
Баланс	1300	20 665 496	24 527 545

Пасив	Код радіа	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
I	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайсовий) капітал	1400	280 529	280 529
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	-	-
Капітал у дооцінках	1405	7 112	7 007
Додатковий капітал	1410	641 413	665 413
Емісійний дохід	1411	416 087	416 726
Накопичені курсові різниці	1412	34 092	57 470
Резервний капітал	1415	71 184	71 184
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	13 224 873	14 451 376
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)
Вилучений капітал	1430	(177)	(587)
Інші резерви	1435	-	-
Неконтрольована частка	1490	(82 307)	(76 971)
Усього за розділом I	1495	14 142 627	15 397 953
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	8 516	8 456
Повільні зобов'язання	1505	62 273	62 558
Довгострокові кредити банків	1510	17 878	337 685
Інші довгострокові зобов'язання	1515	29 097	28 750
Довгострокові забезпечення	1520	72 352	72 374
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	-	-
Цільове фінансування	1525	1 056 084	3 589 391
Благочинна допомога	1526	-	-
Страхові резерви	1530	-	-
у тому числі:	1531	-	-
резерв довгострокових зобов'язань			
резерв збитків або резерв належних виплат	1532	-	-
резерв незароблених премій	1533	-	-
інші страхові резерви	1534	-	-
Інвестиційні контракти	1535	-	-
Призовий фонд	1540	-	-
Резерв на виплату джек-поту	1545	-	-
Усього за розділом II	1595	1 246 200	4 099 214
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	601 461	793 733
Векселі видані	1605	103	103
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	40 329	18 739
товари, роботи, послуги	1615	578 381	761 330
розрахунками з бюджетом	1620	1 300 242	204 741
у тому числі з податку на прибуток	1621	1 287 839	179 855
розрахунками зі страхування	1625	34 440	24 100
розрахунками з оплати праці	1630	89 337	80 864
за одержаними авансами	1635	2 518 833	2 944 962
за розрахунками з учасниками	1640	19 968	80 147
із внутрішніх розрахунків	1645	-	-
за страховою діяльністю	1650	-	-
Поточні забезпечення	1660	60 369	69 632
Доходи майбутніх періодів	1665	1 168	11 194
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	32 038	40 831
Усього за розділом III	1695	5 276 669	5 030 378
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	-	-
V. Чиста партія активів незарядного пенсійного фонду	1800	-	-
Баланс	1900	20 665 496	24 527 545

Керівник

Войтенко Сергій Анатолійович

Головний бухгалтер

Тиханський Анатолій Олександрович

¹ Визначається в порядку, затвердженому центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері статистики.

Підприємство ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "МОТОР СІЧ"

(підприємства)

Дата (рік, місяць, число)

за СДРІОУ

КОДИ

2016 07 01

14307794

Консолідований звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)

за I Півріччя 2016 р.

Форма N2-к Код за ДКУД 1801008

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	5 063 088	6 918 342
Чисті зароблені страхові премії	2010	-	-
Премії підписані, валова сума	2011	-	-
Премії, передані у перестрахування	2012	-	-
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	-	-
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	-	-
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(1 810 701)	(2 498 077)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	-	-
Валовий:			
прибуток	2090	3 252 387	4 420 265
збиток	2095	(-)	(-)
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	-	-
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	-	-
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	-	-
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	-	-
Інші операційні доходи	2120	6 176 530	5 168 809
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121	-	-
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	-	-
Дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2123	-	-
Адміністративні витрати	2130	(507 266)	(494 032)
Витрати на збут	2150	(398 252)	(411 609)
Інші операційні витрати	2180	(6 797 597)	(5 818 049)
Витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181	-	-
Витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	-	-
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	1 725 802	2 865 384
збиток	2195	(-)	(-)
Доход від участі в капіталі	2200	2 127	-
Інші фінансові доходи	2220	12 600	35 533
Інші доходи	2240	74 344	257 823
Дохід від благодійної допомоги	2241	-	-
Фінансові витрати	2250	(57 664)	(123 916)
Втрати від участі в капіталі	2255	(-)	(24)
Інші витрати	2270	(103 975)	(876 923)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	-	-
Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	1 653 234	2 157 877
збиток	2295	(-)	(-)

Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	(369 572)	(567 807)
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	-	-
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	1 283 662	1 590 070
збиток	2355	(-)	(-)

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	-	-
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	-	-
Накопичені курсові різниці	2410	33 895	(42 230)
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	-	-
Інший сукупний дохід	2445	-	-
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	33 895	(42 230)
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	-	-
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	33 895	(42 230)
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	1 317 557	1 547 840
Чистий прибуток (збиток), що належить:			
власникам материнської компанії	2470	1 288 843	1 583 028
неконтрольованій частці	2475	(5 181)	7 042
Сукупний дохід, що належить:			
власникам материнської компанії	2480	1 312 221	1 561 007
неконтрольованій частці	2485	5 336	(13 167)

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	2 340 212	2 496 038
Витрати на оплату праці	2505	878 570	857 197
Відрахування на соціальні заходи	2510	187 539	276 203
Амортизація	2515	370 515	329 106
Інші операційні витрати	2520	7 384 352	6 495 502
Разом	2550	11 161 188	10 454 046

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	2077990	2077990
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	2077990	2077990
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	617,74215	765,19618
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	617,74215	765,19618
Дивіденди на одну просту акцію	2650	30,00000	24,00000

Керівник

Войтенко Сергій Анатолійович

Головний бухгалтер

Тиханський Анатолій Олександрович